

Horātija dzejas

III

Dziesmas

1—2. gr.

Tulkojis

K. STRAUBERGS

1936

Izdevis A. Gulbis Rīgā

Horātija dzejas

III

Dziesmas

1—2. gr.

Tulkojis

K. STRAUBERGS

1936

Izdevis A. Gulbis Rīgā

A. Gulbja grāmatu spiestuve Rīgā, Ausekļa ielā 9.

Dziesmas

1—2. gr.

Horātija lirikas otrais krājums, viņa „Dziesmas“ (Carmina, ari Ōdas), nav vienveidīgs ne tematu, ne ari viņu apstrādāšanas ziņā, jo tajā ievietotas ari tādas dziesmas, kuŗu tehnika ir vēl tuva epōdu teknikai. To rāda kā pantmērs, tas pats jambu un daktilu savienojums vienā sistēmā, kas raksturīga epōdiem, un tāpat ari kompozīcija šajās dziesmās ir vēl nedroša. Tā tas ir ari tematu savienojumos vienā dziesmā, ar zināmām grūtībām, jo šajās dziesmās nav vēl tādas harmoniskas motīvu saplūšanas vienā vienībā, kāda tā ir vēlākā laika dziesmās, kāpēc tematus vēl atšķirt vienu no otra nav grūti un viņas vēl viegli sadalāmas divās vai trijās daļās. Ar laiku Horātijs šos trūkumus novērš. Krājuma pirmās divas grāmatas veidotas vienā laikā un, pievienojot trešo, izdotas 23. g. pr. Kr., kurpretim ceturtā grāmata izdota daudz vēlāk, 13. g. — pēc vēstulēm. Tāpēc ir starpība ari šajās grāmatās ievietotās dziesmās.

Pirmā grāmata sākas ar „metru katalogu“; dziesmu sarindojumā grāmatas sākumā redzama tendence rādīt sasniegumus viņu metriskā ietēra dažādībā. Polimetrijas tieksmes Horātijam ir tiešām lielas un viņa lietoto dažādo metru saraksts visai plašs; no jauna viņš ievēd strofu principu, jo viņa epōdi vēl ir uz divrindām pamatoti, kurpretim ōdas 4 rindu strofas princips pārņemts no grieķu lirīkiem. Divrindas tomēr vēl sastopamas jau pieminētās epōdiem tuvās

dziesmās. Pirmā grāmatā ir arī jo liela tematu dažādība; šeit vairāk nekā vēlākās ir grieķu paraugu atskaņu un arī grieķu dzejnieku darbu atsevišķu motīvu atspulgu, bez Romas dzīves specifiskām īpatnībām, ko vēlāk labprāt ievēd Horātijs. Tomēr I 2, 12, 14, 35, 37 rāda, ka Horātijs arī šajā grāmatā prot būt sarga vietā valsts dzīves pārbaudījuma brīžos. Parasti pirmā grāmatā Horātija dzeja ir bez liekas nopietnības, gaiša un pievilcīga, bez filosofiskas resignācijas; ir arī hēdonistiski temati par vīnu un mīlestību, kas dažreiz izskan mazāk temperamentā kusojošā priekā, bet ir parallēli un pretstatā tematam par nepadošanos melancholijai un rūpēm, kas, šķiet, nav bijušas svešas dzejniekam (I 4, I 8 u. c.); ir pat motīvējumi par aizmiršanās nepieciešamību. Otrā grāmata ir vairāk noslēgta un viengabalaina. Vienīgi pirmā dziesmā pieminēti Romas valsts dzīves notikumi, citas turpretim ir refleksijas vadītas un filosofiski noskaņotas mazāk par dzīves prieku nekā par atturēšanos no liekā, kas var nest ciešanas un jaukt vērotāja mieru. Kā dzejnieks Horātijs šeit ir pilnīgi nobriedis, ir nopietns savos uzskatos un vērojumos. Pantmēru dažādības otrā grāmatā nav; mainās tikai nopietnās Alkaja un dzidrākās Sapfojas strofas, kuņām līdzās tikai divas dziesmas ir Asklēpiada un Hiponakta strofās (II 12 un 18). Trešā grāmatā Horātijs ir, līdzīgi Vergilijam, Romas nacionālās idejas paudējs, sevišķi t. s. Romas ciklā (III 1—6). Nopietnais un svīnīgais tonis raksturīgs ceturtaī grāmatai, kur gandrīz izzūd subjektīvo pārdzīvojumu elemets, vietu dodot sabiedriskiem tematiem. Horātija odas dod pilnīgu ieskatu par dzejnieku. Tematu izvēlē viņš ir daudzpusīgs, bet visi viņa darbi ir ar personības zīmogu. Horātijs arī savā lirikā paliek sev uzticīgs, un reti kāds dzejnieks ir pratis tā savienot subjektīvos pār-

dzīvojumus ar domu elementu; uztverot pirmos, viņš tos laiž caur prāta prizmu, neļaujot tomēr pēdējam pārsvaru ņemt, neietērpjot savus vērojumus sentencēs, kuŗas gan arī neizslēdz. Pārdoma ir kopota ar mierīgu, gleznainu izteiksmi, un šo harmoniju nevar traucēt ne dziŗu troksnis, ne mīla, ne naids; pie vienkāršības un mierīguma tā noved dzejnieku, kuŗam nav svešs patoss, eksaltācija un dzejnieka svētā iedvesme.

Horātijs ātri un skaidri reaģē arī uz valsts un sabiedriskās dzīves notikumiem, aktīvi nostājoties, sev. satirās un epodos, pret to korupciju, kas iesakņojusies pilsoņu kuŗu laikā un kas nevar izbeigties tūliņ pēc tiem. Ūdas tieši šo motīvu ir jau mazāk, jo ir jau novērojama zināma izveseļošanās un līdzsvars; Horātija šajos darbos vairāk izvirzīti pozitīvie mērķi un programmatika saskaņā ar Augusta restaurējošo politiku. Tāpat kā Vergilijs, šis lielais Romas misijas sludinātājs, Horātijs iet šos ceļus; lirika un epistolārie veltījumi dod vēl vairāk iespējas tieši savas domas un uzskatus izsacīt, nekā Vergilija episkie darbi, izņemot tieši didaktiskās Georgikas. Tā Horātija dzeja iegūst divējādu nozīmi; tā ir personīgo izjūtu un pārdzīvojumu, bet līdz ar to sabiedriskās domas un ideoloģijas paudēja; pēdējais moments nav tikai viņa dzejas fons: Horātijs ir noteikti pozitīvs savos sabiedriskos uzskatos un viņa dzeja ir veselīgu domu paudēja. Lielā atdzimšanas kustība ar cīņu pret juķu laiku atskaņām, ko izved Augusts ar saviem domu biedriem, ir arī rakstnieku aktīvi atbalstīta.

Jau epodos redzams, kā Brūta leģiona vadītājs, kas pie Filipiem pret Augustu cīnījies, top par Augusta politikas atzinēju un veicinātāju (sk. ievadu epodiem). Ūdas šos motīvus jo spilgti papildina. Šeit ir jau pazīstamie temati par pilsoņu kuŗu, kas vājina

valsti; nav tādas vietas, ko nebūtu krāsojušas latīņu asinis (II 1, 29 sal. Ep. 7, 3), jaunā paaudze ir tapusi reta tēvu noziegumu dēļ (I 2, 21), lāsts guļ pār Romu, Rēma asinis pirmais brāļu noziegums (I 2, sal. Ep. 7, 19), valsts ir līdzīga satrunējušam kuģim (I 14). Morāliskais sabrukums nav mazāks. Satirās un epodos Horātijs to raksturo atsevišķu personu nepievilcīgos attēlos, oādās viņš uztver to visā visumā: tā sabiedrība, kas rādīta III 6, nav tā, kas varēja izcīnīt pūniešu karus (III 6, 66 sek., sal. I 35, 33) — ko līdz likumi bez tikuma (III 24, 35). Ari no ārienes draud ienaidnieks, izmantojot valsts nespēku (II 1, 32, III 6, 9 u. c.).

Nav apskaužams Romas stāvoklis un nav brīnums, ka Horātijs piegriežas Augustam, atzīst un cildina viņa misiju. Ari pēc Kleopatras un Antonija uzvarēšanas daudz vēl ir ko darīt Romas valsts nostiprināšanai uz ārieni; Horātijs jo bieži piemin austrumos naidīgos partus, kas vēl neilgi atpakaļ iznīcinājuši Krasa leģionus, atņemot tiem ērgļus un citas nozīmes, bet kareivjus paturot gūstā, kas ir kauna traips romiešiem (III 5, III 6, 9). Partus Horātijs neaizmirst pieminēt katrā izdevīgā brīdī kā nāvīgus ienaidniekus (I 21, 15), kam ari ir iekšējas jukas (I 26, 3, II 2, 17, III 8, 19, III 29, 27 u. c.); viņš gaida atmaksas brīdi tiem, (I 2, 51, I 12, 53, III 2, 3; II 9, 19 s., III 3, 44; III 5, 2), kad Augusts dosies karā pret tiem, gaviļē, kad izdodas sarunu ceļā ērgļus atdabūt (IV 15, 6). Valsts ziemeļu daļu apdraud daki, skīti, geti un geloņi. Pirmie (tag. Rumānijā) bieži iebrūk romiešu teritorijā un nāk palīgā Antonijam; 29.—28. g. pr. Kr. tos pārvar romieši, bet ne galīgi (sal. I 35, 9; III 6, 13, sev. III 8; 18, IV 15, 21). Skīti ir gan tālāk nost, bet bieži pie Horātija pieminēti, gan pa daļai kā nomadu pārstāvji (II 11, 1, IV 14, 42, IV 5; III 8, 23, III 24, 9 u. c.). Ari rietumu notikumi ir piemi-

nēti, sev. Spānijā (kantabri II 11, 1; II 6, 2, III 8, 22) Augusta ekspedīcija uz turieni (III 14) un Agripas kara gājiens 19. gadā (IV 5, 28, IV 14, 41). Nopietnāki ienaidnieki ir ģermāņi; Horātijs nav piedzīvojis Vāra leģionu katastrofu, bet piemin cīņas ar sigambriem (IV 9, 30, sal. cerības, ka Augusts tos pār-mācīs IV 2, 33, IV 14, 51) un vindelikiem (IV 4, IV 14). Horātijs nav vēsturnieks un viņa pienākums nav sīki atzīmēt it visu, bet jau no šiem piemēriem redzams, cik dzīvi viņš uztvēris notikumus, kas uztrauc prātus par Romas likteni, kā liels patriots skumstot par neveiksmēm, jūsmojot un gavilējot par Augusta uzvarām. Tā Augusts top Horātija acīs par tēvijas glābēju (I 2), par pater patriae, kas atjaunojis valsts drošību uz ārieni un zemes iekšienē devis mieru un kārtību. Viņš izpērk romiešu asins grēku (I 2). Sal. par Augustu I 6 (viņa uzvaras), I 12 (zemes valdnieks), III 5 (atdabūtie ērgļi), II 9 (uzvaras vēlējumi), I 21, I 25 (lūgšana par Augustu), III 3 (apoteoše), III 24 (cīņa ar korupciju), III 4 (valdnieka saprāts), IV 15 (Augusta darbības vērtējums). Sal. III 14, III 25, IV 5 u. c.

Līdzās šiem patriotiskiem motīviem Horātijs piegriežas arī sabiedriskās dzīves jautājumiem, kuņos tāpat Augusta tālredzīgā politika ienes vajadzīgos korektīvus. Sabiedrības morālisko pagrimšanu Horātijs jau ir rādījis savās satīrās un epodos; tā ir zaudējusi līdzsvaru, reliģijas un morāles pamatus: izvirtība un spekulācija, mantkārība un izdzīve pavada parve-niju gaitu duļķainos zvejas ūdeņos. Ari ģimenes dzī-ves pamati ir satricināti (Sat. II 5), senā romiešu re-liģijā iespiežas orgiastiskie austrumu kultūri, parādās dažādi sludinātāji, līdzīgi filosofam Stertinijam (Sat. II 3), burvji un pūšļotāji. Augustam ir daudz ko da-rīt, lai šīs nenormālās dzīves psihopatoloģiskām pa-

rādībām darītu galu, un ar viņa normālās dzīves atjaunošanas politiku sakrīt arī Horācija oḁās paustie uzskati. Lex Julia de adulteriis nodod atklātai tiesai ģimenes dzīves postītājus, viņu līdzzinātājus un pabalstītājus, lex Julia de maritandis ordinibus nodrošina precētos un bērnu vecākus, ievēdot represijas pret neprecētiem un bezbērnu ģimenēm; turpmākie, 4. un 9. gada likumi izslēdz tos arī no mantošanas tiesībām, kā arī par viņu mantiniekiem padara valsti. Atsevišķi likumi aizliedz sievietēm un nepilngadīgiem apmeklēt gladiātoru sacīkstes, ir pret kukuļošanu vēlēšanās, pret lieku greznību un izšķērdību. Horātijs karsti atbalsta šos soļus, kas apkaņo izlaidību (licentia) un rāda ceļu uz atgriešanos pie vecām, vienkāršām parašām, kas bijušas senās, vienkāršās Romas varenā spēka pamats (IV 15, 11 sek.), veicina labu tikumu atjaunošanu (IV 5, 20 sek., III 14, III 15); viņš salīdzina laikmeta skarto jauno paaudzi ar pūniešu kaņņu cīnītājiem (III 5, III 6, sal. III 2) — ko līdž likumi bez tikuma (III 24). Ja pirmā grāmatā, tāpat kā epōdos, viņš dzīvo līdž tēvijai grūtos brīžos un Augustā redz valsts glābēju, trešā ar Augustu viņam saistās doma par ideālo Romu, par valdnieku, kas atjaunojis valsti, pacēlis tautas godu, devis jaunus ideālus, kuņos atdzimuši senie tikumi (III 1—6, III 24, 25); ceturtn grāmatā ir jau darbības rezultātu vērtējumi. Horātijs sava laika dzejnieku vidū nav viens, un tie gandrīz bez izņēmuma ir karstākie Romas patrioti, Romas misijas un slavas teicēji. Augusta reformas apkaņo arī reliģisko indiferentismu. Visas šīs pārmaiņas atspoguļojas Horācija darbos, lai gan viņš pats ir palicis pie malas valsts dzīves veidošanā un noraidījis Augusta atkārtotos aicinājumus.

Veidojies ir arī viņa pasaules uzskats un filosofijas tieksmes. Interese par filosofiju viņam ir no jau-

nības dienām, viņš to studējis Romā un papildinājis Atēnās (Ep. II 2, 43 sek.), sevišķi interesējoties par ētikas jautājumiem (*curvo dignoscere rectum*). Horātijs patur sev brīvas rokas sistēmas izvēlē (Ep. I 1, 13 sek.). Eklektisms ir viņa laika pazīme un ja arī vēlāk viņš savas domas nav ieslēdzis noteiktā filosofiskā sistēmā, pirmajos darbos redzam visu četru tā laika galveno skolu (akadēmiķi, peripatētiķi, stōiķi un epikūrieši) mācību sajaukumu, un tas pozitīvais, kas ir viņa filosofiskos uzskatos satirās, ir īpatnējs šo sistēmu kombinējums. Sākumā viņš mācījies pie akadēmiķiem (Ep. II 2, 45), bet no peripatētiķiem uz visu mūžu paturējis Aristotela *μεσότης* — vidus ceļa jēdzienu: katrai lietai ir mērs un robežas, ārpus un iekšpus kuņām nav iespējams taisnību meklēt (Sat. I 1, 106) — mācība, ko Aristotels izveido Nīkomacha ētikas III grām. 6. un 7. nodaļā. Šo mācību viņš lieto pret ekstrēmiem, sev. satirās, ir pats arvien pieticīgs un apmierināts (Carm. II 2, III 16, III 1, II 16, II 18, I 31 u. c.). Kā ekstrēmumus viņš nosoda arī stōiķu paradoksus satirās, sevišķi, ja tie ir ar kiniķu piekrāsu. Labvēlīgāks Horātijs sākumā ir pret Epikūra mācību, tai simpatizējot. Citādi ir oādās un vēstulēs. Aristotela *μεσότης* dominē arī šeit un paliek viņa praktiskās filosofijas pamatā, bet uzskati par epikūrismu mainās par labu stōicīsmam, kuņa virtus jēdziens pieaug nozīmē, arī pieskaņojoties viņa ideoloģijas maiņai Augusta politikas novirzienā. — Horātija lirika nav tikai ar šiem tematiem mērojama. Viņa var apmierināt visdažādākās prasības: Horātijā redz dzejnieku, kas sludina dzīves prieku un šīsdienas izmantošanu, citi pakavējas pie dzīves mācībām, kas viņa darbos izsacītas un no tiem izlobāmas u. t. t. Tiešām, dzejnieka talanta daudzšķautnība ir liela, tāpat liels ir viņa iespaids uz lasītājiem un spilgta viņa indivi-

duālītāte, kas atspoguļo kā personīgos pārdzīvojumus, tā laikmetu un viņa notikumus. Viņš sevi pats sauc gan par dzīru dziesmu un mīlestības dzejnieku (I 6, III 3, II 1), gan par mūzu pravieti, patriotisma paudēju un sabiedrības censoni, kas nemirstību meklē ne savām dziesmām, bet to idejiskam paudumam (I 32).

Ar savu talanta vijīgumu un plašo daudzveidību kombinējas viņa dzejas spēks, kas līdzīgi iespaidīgi tēlo visus šos dažādos momentus, rāda Horātiju kā pārdomu vadītāju un vērotāju, kas apvalda epōdiem raksturīgo subjektīvismu un dod ōdām universālu plašumu uztvērumā. Tikai reti dzejnieki ir varējuši tā apvienot pārdomu dzeju ar savas dvēseles pārdzīvojumu pazīšanu; pārdoma veidojas vērotāja gleznainā uztverē un izteiksmē, liels miers ir Horātija dzejā. Neatkarīgs savos spriedumos, viņš var sacīt, ka lietas viņš cenšas padot sev, bet ne viņām padoties (Ep. I 1, 19), pie tam tomēr jūtīgi atsaucoties ne tikai uz personīgiem pārdzīvojumiem, bet arī uz visādīgiem notikumiem ap viņu; dziesmu lielā daļa ir adresēta draugiem un pazīstamiem un vēstuļu jeb veltījumu formā viņš izsaka savas domas un izjūtas. Ōdās nav vairs arī asās sabiedriskās kritikas; šeit Horātijs ir jau nosvērts vērotājs. Ja Horātija dzejai ir nopietna, pozitīva audzināšanas nozīme, tomēr velti šeit meklēt savu didaktiķi, jo tā ir tērpta elegantā formā un jau satīrās izteiktais formulējums ridendo dicere verum dod vajadzīgo humoru un svaigumu; arī krājumā nopietnākos tematus Horātijs liek ar vieglākiem pārmaiņus. Pie tiem pieder mīlestības un dzīru dziesmas. Abās šajās katēgorijās personas pa daļai slēptas aiz pseudonīmiem, kas, domājams, saprotami un zināmi bijuši laika biedriem, bet tagad grūti atšifrējami. Mīlestības dziesmās šis paņēmieni ir saprotams un to lieto bieži Romas dzejnieki (Katulla Lesbija = Klo-

dija, Tibulla Dēlija = Plānija, Propertija Kintija = Hostija u. t. l.).

Tā Horātija Kānidijas īstais vārds bijis Grātidija. Ūdās Horātija naidis un sajūsma neizteicas tik skaidri kā epodos. Nav šeit vairs Kānidijas dziesmām līdzīgi dusmu izverdumu; C. I 16 ir agrāko aso jambu-paskviļu izpirkšanai rakstīta dziesma, un vispārīgi dusmas vairs reti sastopamas (Likei IV 13, bet ar humoru Līdijai I 25). Ari mīlestības dziesmās viņš ir non praeter solitum levis; draudzenēm rakstītās dziesmas gan liecina par temperāmentu, pat greizsirdību. Tāpat ari citu romānus viņš vēro, gan kā cilvēku pazinējs. Tā Pirra (I 5) ir gaisīga un nepastāvīga un, noskatīdamies kāda jauneklā aizraušanas, Horātijs var mierīgi sacīt, ka viņš pats, kā jūrnieks no bangām, no šīs likstas ir jau izglābts. Līdija (I 8) ir likusi aizrauties Sibarītam un tam aizmirst visu pasauli. Horātijam viņa nav vienaldzīga (I 13), ar Tēlefu koķetējot. Viņai tas pareģo, ka reiz viņu visi atstās (I 25) un tad tā nabagos pēc mīlestības. III 25 ir jauks noslēgums abpusējai spēlei: dzejnieks piegriezies Chlojai, Līdija Kalaīdam, bet abi to dara vairāk aiz spītības, līdz beidzot nāk samierināšanās. Glikera („saldā“) pieminēta, sākot ar I 19; Venera ļauj dzejniekam rakstīt vairs tikai mīlestības dziesmas; Horātijs aicina Veneru nākt (I 30) Glikeras svētnīcā. Glikērā iemilējies un skumīgas eļģijas raksta viņa draugs Tibulls (I 33). Lalagei veltīta brīnišķīgā dziesma „Integer vitae“ (I 22); kādu jaunekli, no kuŗa vairās jaunā Lalage, viņš mierina, ieteicot, lai nobriest šis ķekars. Atturīga ir ari Chloja kā stirna, kas no vēsmas bēg (I 21); Horātijs gan lūdz Veneru, lai tā pārgalvīgo Chloju jel reiz pārmāca (III 26); šī Chloja vēlāk ir tapusi par Līdijas sāncensi (III 9). Tāpat pievilcīgi aprakstīta iemilējusies Neobūle (III 12), kas pie dar-

ba aizmirstas. Šiem piemēriem var pievienot dzejniecei Tindaridai (I 17) rakstīto aicinājumu uz laukiem, padomu Leukonojai (I 11) nezīlēt par nākošo dienu, gaŗāmejot pieminēto žūpu Damali (I 36), Ksantija mīļoto verdzeni Fillidu (II 4), zvērestu lauzēju Barīni (II 8), Līdi (II 11, III 11, III 28) un Liki (III 10, IV 13), Chloridu ar pieaugušo meitu (III 15), Foloju (II 5, III 15). Visās šajās dziesmās Horātijs ir tālu no elegīku vienmuļīgā skumjuma; visur šeit, kā par sevi, tā par citu mīlestības lietām rakstot, viņš dod individuāli dažādotu dzeju ar meistarību stāstījumā un situācijas vai pārdomu svaigumu. Nav šeit tomēr tās tiešās momenta eksaltācijas vai mīlai vai naidam, kāda ir Katulla līdzīgā dzejā un arī paša Horātija epodos, jo viņš arī šiem tematiem pieiet jau no zināma attāluma, var stāstīt jau ne bez humora, vērojot sevi un citus.

Dziesmās draugiem Horātijs pseudōnīmus reti lieto. Adresātu ir daudz, starp tiem goda vietā Mēcēnāts, Augusts un Vergilijs, kuŗiem veltītas 3 ievada dziesmas. Draugu dziesmās Horātijs ir sirsnīgs un atklāts, sevišķi pret Mēcēnātu. Citiem adresātiem veltītas gan gadījuma dziesmas ar atmiņām, prieku par satikšanos, bet tāpat arī ar nopietnu jautājumu pārrunām, sevišķi otrā grāmatā.

Horātija avoti ōdām ir visai dažādi. Katulla iespaids, kas skaidri redzams epodos, šeit mazinās un ir gandrīz vienīgi vēl tikai pirmā grāmatā (sk. Katulls un Horātijs, FBR VI 11 sek.). Raksturīgi, ka Sapfojas strofā zem Katulla iespaida cēsūra pēc 5. zilbes paliek pirmās trijās grāmatās, bet ceturtā grāmatā un Carmen saeculare viņa ir pēc 6. zilbes. Lukrētija iespaids arī mazinās, jo epikūrisma iespaids top mazāks un no Lukrētija arī citādi Horātijs ņem tikai gleznaino epizodu atskaņas, bet ne tās sistēmatisko filosofiju.

Ari literārā kopdarbība ar Vergiliju ōdās mazāk saskatāma. Citādi ir ar grieķu liriķiem, no kuŗiem sevišķā godā ir aioliešu meliķi Alkajs un Sapfoja, bez tam Anakreonts un šur tur arī Pindars. Šo dzejnieku motīvus Horātijs pirmais sistēmātiski ievēd romiešu dzejā un to uzskata par savu nopelnu; ka strofu dažādība ir vēl jauninājums, to rāda pirmās grāmatas 9 pirmo dziesmu sakārtojums šīs sasniegtās dažādības demonstrēšanai; turpmāk redzam, ka visvairāk iecienītas paliek Alkaja un Sapfojas strofas: no 103 dziesmām visā dziesmu krājumā pirmās ir 37, otrās 27 dziesmās. Šo savu liriskās polimetrijas tieksmi Horātijs daudzkārtīgi pats aplicina. Tā jau pirmais veltījums (I 1) izbeidzas ar cerību, ka Mēcēnāts Horātiju pieskaitīs liriskiem dzejniekiem, kurpretim pirmo krājumu (3 grāmatas) noslēdz plaši pazīstamais „Piemineklis“ (III 30), kur nemirstību viņš prasa kā pirmais, kas aioliešu dziesmu ievēdis itāļu metrikā. Viņa atsauksmes par Alkaju sk. I 17, 21; II 13, 27; I 32, 5; IV 9, 7; Ep. I 19, 29; II 2, 99, par Sapfoju IV 6, 35; II 13, 25; IV 9, 11; Ep. I 19, 28, arī Carm. I 26, 11. Par Lesbās dzejnieku pāra imitēšanas pāņēmieniem sakāms tas pats, kas novērojams jau epōdos ar Archilochu (sk.), parasti gan paraugos atstājot tikai kā motto jaunam veidojumam. Alkajam ļauj viņš sevi pielīdzināt Ep. II 2, 99; par aioliešu dzejas dziļu izpratni un lielo cienību pret Alkaju un Sapfoju liecina to raksturojumi I 32 un IV 9. Mazāks ir Anakreonta iespaids (I 23, 1—4 ar Horātijam raksturīgo motīva variējumu pēc pirmām rindām, I 26; III 11, 9—12; II 5, 5—8); sal. viņa dziesmu vērtējumu IV 9, 9.

Pieminēts ir arī Stēsichors IV 9, 8, Sīmonids IV 9, 5, II 1, 38, bet lielāks iespaids no grieķu liriķiem ir vēl tikai Pindaram, kuŗa dzejas sevišķi izdevies rak-

sturojums atrodams IV grāmatas otrā dziesmā. Pindara paņēmieni nav sveši Horātija augstākā stila darbos (sal. IV 2, 25—27), kā ceturtā, tā ari agrākās grāmatās (I 12 u. c.).

Horātijs ir daudz lasījis grieķu dzejniekus un rakstniekus. Tos viņš liek šķirstīt nakti un dienu (A. P. 268), ceļā ņem līdz Platonu, Menandru, Eupolidu, Archilochu (S. II 3, 11 s.), Homēru (Ep. I 7, 11); pietiekošu grāmatu daudzumu viņš līdz ar citu lūdz arī no dieviem vecumam (Ep. I 18, 110). Homēra vērtējumi viņam ir vairākās vietās (S. I 10, 52, A. P. 401, C. IV 9, 5, A. P. 120, 140—152; Ep. I 2 ir visa pārdomām par Homēru veltīta).

Horātijs pazīst arī grieķu traģēdiju un komēdiju. Sevišķi pēdējā viņam ir mīļa. Viņš satirās aizrāda uz senās komēdijas rakstītājiem, īsi tos raksturojot (S. IV 1 s.), un apzīmē šo komēdiju kā Lūkīlija satiru paraugu (ib. 6 s.); sal. plašāku raksturojumu arī S. I 10, 7—16. Komīķu darbi ir tajā rokas bagāžā, ko viņš sev pastāvīgi līdzī vadā (S. II 3, 11 s.) līdz ar Platonu; tāpat no jaunās komēdijas jo bieži ņemtas raksturīgākās vietas, pievestas kā satirās, tā ari vēstulēs. Traģēdija apskatīta viņa *Ars poetica* un tās stilistiskais iespaids, satirās nevietā parōdijām lietots, ōdās ir pietiekoši izmanāms.

Beidzot par aleksandriešu iespaidu Horātija darbos. Šo iespaidu nemeklēt nemaz nevar, jo Cicerona laikmeta lirika ir tieši uz aleksandriešu dzejas izaugusi un arī Augusta laikā šis tiešais iespaids ir tik liels, ka Propertijs, piemēram, iet pilnīgi Kallimacha un citu pēdās. Vergilija jaunības darbi ir aleksandriešu garā, un Horātijs izņēmums nebūs bijis. Tuvāk pieejot šim jautājumam, mēs redam, ka Horātijs labi pazīst pirmā kārtā aleksandriešu zinātniekus un teoretikus, kā Aristarchu (A. P. 445—450). Tas redzams

sevišķi viņa *Ars poetica*, par kuŗu scholiasts Porfirions liecina, ka šajā darbā Horātijs sakopojis Neoptolema novērojumus par dzejas darbiem; protams, šeit nevar nemeklēt arī Platona un Aristoteļa iespaidus, jo vairāk tāpēc, ka Horātijs nemēdz akli sekot kādam vienam paraugam.

Aleksandrieši ir devuši tādus iedalījumus dzejas žanriem, kādi ir A. P. 73—85, vērību piegriezuši t. s. inventores (atradējiem, sal. Homērs A. P. 74, Archilochs *ibid.* 79), traģēdiju sadalījuši 5 cēlienos (A. P. 189 s.) — sal. lirikas dalījumus (*ib.* 83—85, Carm. IV 2, 13—24), — komēdiju senā, vidējā un jaunā, likuši pamatu literātūras vēsturei (traģēdijas attīstība A. P. 275—280, lirikas sākumi A. P. 391 s., komēdija *ib.* 281 s.). Atspoguļojas arī literāri strīdi (S. I 4, 39—48 *comoedia necne poema esset*). Tāpat Horātijs pazinis arī aleksandriešu dzeju (pp. Filodēma citātus Sat. I 2). Aleksandriešu tehnika un paņēmieni redzami, pp., Carm. I 28; motīvi turpretim izmantoti ne tikai agrākajos darbos, bet ļoti bieži sastopami.

Horātijs no aleksandriešu paņēmienu trūkumiem parasti vairās, sevišķi ir uzmanīgs ievēdot plašākus mītoloģiskus epizodus, tiem neļaujot pāraugt galveno pavedienu (kā Katulla Pēleja un Tetidas kāju aprakstā). Mītus viņš pieved parasti īsi, norādot uz tiem savas domas ilustrācijai.

Romiešu literātūrā Horātija lirikai nav pārāk daudz paraugu, jo tā izaugusi tikai iepriekšējās paudzes laikā. Viņa dzejas attīstības gaita to atsvešina no Katulla un viņa skolas paņēmienu (sk. ievadu epōdiem), un Katulla iespaids gandrīz pilnīgi izzūd pēc I grāmatas; ceturtnā grāmatā viņš atmet arī Sapfojas strofas cēsūru pēc piektās zilbes, kā to lietojis Katullis, to pārnesot pēc sestās zilbes. Vēl var pieminēt Lukrētija

gleznaino epizodu atskaņas Horātija darbos, jo no Lukrētija sistēmatikas šādu atskaņu ir pavisam maz.

Protams, runājot par autoriem, ko Horātijs lasījis, nevar aizmirst, ka tikai satirās un epōdos ir to tieši iespaidi, tāpat kā dažās agrākās dziesmās; vēlāk viņa darba paņēmieni ir citādi: Horātijs no kāda parauga ņem tikai vispārējos iespaidus vai dažas ievada frazes, tālāk to izstrādājot par patstāvīgu un īpatnēju tematu. Tāpēc ōdās izsekošana tiem momentiem, kur pie Horātija būtu sastopamas agrāko dzejnieku atskaņas, nav tik nozīmīga, jo šeit Horātijs jau ir pilnīgi nobriedis dzejnieks ar savu domu, paņēmieniem un stilu.

Dziesmu pantmēri:

A. Asklēpiada strofas:

1. mazā rinda

$\acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \parallel \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—}$ (I 1, III 30, IV 8),

2. pirmā

$\acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}}$

$\acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \parallel \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}}$

glikonejs + mazā rinda (I 3, 13, 19, 36; III 9, 15, 19, 24, 25, 28; IV 1, 3),

3. otrā

$\acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \parallel \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}}$

$\acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \parallel \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}}$

$\acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \parallel \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}}$

$\acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}}$

3 mazās rindas + glikonejs (I 6, 15, 24, 33; II 12; III 10, 16; IV 5, 12),

4. trešā

$\acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \parallel \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}}$

$\acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \parallel \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}}$

$\acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—}$

$\acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}}$

2 mazās rindas + Ferekrata rinda + glikonejs (I 5, 14, 21, 23; III 7, 13; IV 13),

5. lielā rinda

$\acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \parallel \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \parallel \acute{\text{—}} \text{—} \text{—} \acute{\text{—}} \text{—} \acute{\text{—}}$

mazā rinda ar iespraustu choriambu (I 11, 18; IV 10),

B. Sapfojas strofas:

1. parastā

— ' — — ' — — — ' — —
— ' — — ' — — — ' — —
— ' — — ' — — — ' — —
— ' — — ' —

5 Sapfojas rindas + v. Adonius (I 2, 10, 12, 20, 22, 25, 30, 32, 38; II 2, 4, 6, 8, 10, 16; III 8, 11, 14, 18, 20, 22, 27; IV 2, 6, 11; Carm. Saec.),

2. lielā

— ' — — ' — —
— ' — — ' — — — || — ' — — ' — —

Aristofana + lielā Sapfojas rinda (I 8),

C. Alkaja strofa:

— ' — — || — ' — — —
— ' — — || — ' — — —
— ' — — — ' — —
— ' — — — ' — —

2 vienpadsmitzīlbu ar 9 un 10 zīlbu rindām (I 9, 16, 17, 26, 27, 29, 31, 34, 35, 37; II 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 17, 19, 20; III 1—6, 17, 21, 23, 26, 29; IV 4, 9, 14, 15),

D. Archilocha strofas:

1. pirmā

— — — — ' — — — ' — — — ' — — —
— — — — ' — — —

daktiļu heksamtrs + Archilocha rinda (IV 7),

2. otrā (tikai epōd. 13),

3. trešā (tikai epōd. 11),

4. ceturtā

— — — — — | — — — — — || — — — — —
— — — — — | — — — — —

lielā Archilocha rinda + jambu trimetrs (I 4),

E. Alkmana strofa:

— — — — — | — — — — — — — — — —
— — — — — | — — — — —

daktiļu heksametrs + daktiļu tetrametrs (I 7. 28),

F. Hiponakta strofa:

— — — — —
— — — — — | — — — — —

trochaju dimetrs + jambu trimetrs (II 18),

G. Joniešu sistēma:

10 ionici a minori — — — — — (III 12).

I grāmata.

1.

- Seno ķēniņu cilts pēcteci, Mēcēnāt,
Sargs un aizstāvis man, tikamais greznojums:
Dažiem Olimpijā skrejcelā smiltis griest
Tik, ja apskrietais stabs karstām nav asīm skārts
- 5 Un ja, balvai tiem dots, cildenais palmu zars
Var pie dieviem tos celt, zemei kas valdoņi,
Vai kad pilsoņu bars mūžīgi mainīgais
Cenšas slavināt tos trejādiem amatiem.
- 10 Citiem apcirkņos krāt visu sev patiktos,
Cik vien graudu var grābt Lībijas piedarbos;
Tikai tādu, kam prieks kaplēt un irdināt
Tēvu laukus, nekad Atala mantojums
Nevar piespiest, lai iet jūrā viņš bailu pilns,
Kīpras priede lai šķeļ Mirtojas ūdeņus:
- 15 Gan, kad Afrikas vējš Ikara bangas griež,
Bailēs tirgonis sveic mieru un dzimtenē
Druvas, drīzi tak vien, neprotot trūkumam
Klausīt, dragāto steidz kuģi viņš atjaunot.
Dažiem nievājams nav Masikas vecais vīns,
- 20 Darba dienai tie ņems daļu ne mazo prom,
Gan kur mūžīgi zaļš zemeņkoks, atdusā,
Gan kur lēni irdz strauts svētupes iztekā.
Daudziem nometnēs prieks, tauru un ragu balss
Kopā dzirdamā tik, kaņi, ko mātes lād;
- 25 Brīvē svaigajā prom mednieki izpaliek,
Sievu neatmin vīrs, stirnu kad skatījīs
Suņu modrīgais bars, tīklus kad izliktos
Redz, ko saplosa tam marsiešu mežkuilis.
Mani efeju zars, dzejnieku galvas gods,
- 30 Dieviem līdzī jau ved ēnainās svētbirzēs,
Nimfas viegli kur dej koņos ar satiriem,
Pūlim atdala nost — tikai ja Euterpe

Neliedz tibiju ņemt, arī ja atļauj vien
Polihimnija man lesbiešu kitaru:

- 35 Tu ja lemsi man būt liriskos dziedoņos,
Zvaigznes varēšu sniegt skaņot ar galvu es.

2.

Diezgan daudz jau sniega un krusas posta
Zemei devis Tēvs un jau pats ar labo
Liesmu roku spārdījis svētās pilis,
Pilsētu baidot,

- 5 Baidot tautas, atkal ka šurpu nākt var
Pirras baigais vaimanu laiks un jaunie
Brīni, vadot Protejam ganāmpulkus
Kalngalus skatīt:

- Zivju cilts tad augstākās gobās pinās
10 Tur, kur māja tikko bij dūjām mīļa;
Pāri plūstot ūdeņiem stirnas biklās
Peldēja straumē.

- Tagad redzam dzelteno Tibru dūsmās
Viļņus šurp no etrusku krasta veļam;
15 Nāk viņš sagraut ķēniņu svēto vietu,
Svētnīcu Vestai,

- Teicās esot atriebējs, pārāk gaužos
Vaidus klausot, Ilijai; šurp no krasta
Kreisā ceļas precētais vīrs šis pretim
20 Jupitergribai:

Dzirdēs reiz par pilsoņu šķēpiem trītiem,
Kuņi tak lai pesuši persiem nāvi,
Dzirdēs kauju nostāstus jaunā audze,
Tēvu dēļ retā.

- 25 Kādu, valstij sabrūkot, dievu piesaukt
Tagad tautai? Lūgšanām kādām gurdēt
Spētu svētās jaunavas Vestu, dziesmas
Klausīt kas negrib?

30 Kam gan izpirkt Jupitera uzliks tagad
Grēku? Tevi lūdzam, lai šurp tu atnāc,
Plecus spodros klājis ar mākoņsegu,
Apollon, augur,

Jeb vai arī Eriķas dieve, smaidot,
Tu, kam Joks un Kupidons apkārt lido;
35 Jeb vai cilti aizmirsto gribi tomēr
Uzlūkot, ciltstēv,

Pārāk ilgo rotaļu skatīt beidzis,
Tu, kam patīk kļiedzieni, vieglās kaskas,
Stindzis marsu kājnieka skats, kam pret stāj
40 Asinīs naidnieks.

Jeb vai šurpu jaunekļa veidā zemē
Spārnots gribi atnākt tu, labās Maijas
Dēls, pie mums par Cēsarā atriebēju
Atlāvis saukties:

45 Nesteidz aiziet debesīs augšup, paliec,
Priekā nesēj, Kvirīna tautas vidū;
Mūsu lielais noziegums prom lai nespiež
Steidzīgāi vēsmai

50 Tevi ņemt: lai triumfi tev ir lieli,
Lai par Tēvu saucies un mūsu Pirmo,
Neatriebti jādīt lai nevar mēdi
Valdot tev, Cēsar.

3.

Kipras dieve lai palīdz tev,
Gaišās zvaigznes lai mirdz, Helenas brāļu ciltis,
Tev lai vadonis vēju tēvs
Visus savalda tos, izņemot Jāpigu;
5 Kuģi, tagad tev Vergilijs
Aizdots: viņu tu ved Atikas piekrastei
Sveiku: atdod, tā lūdzos es,
Glabā, pasargi man otrpusi dvēselei.
Cietais ozols un trīsreiz vaŗš
10 Apkārt krūtīm tam bij, drosmē kas laiviņu

- Trauslo ūdeņiem pirmais dod:
 Tiešām nebija tam bailu no Afrika,
 Pret kam Akvilons trakoja,
 Nedz no Hiadēm bail baigām, no aukainā
 15 Lielā Hadrijas valdnieka
 Nota, bangas kas celt iespēj un guldināt.
 Nāves gaitas vai bijās tāds,
 Kas bez asarām spēj briesmoņus peldošos
 Skatīt, jūru, kas virpuļo
 20 Tur, kur viņus šķel klints Akrokeraunijā?
 Velti apdomā lēmis dievs,
 Nepārejams lai šķīr Okeans zemes nost,
 Ja pār aizliegtiem plašumiem
 Tomēr pāri ir ļauts bezdievēm laivām lēkt:
 25 Drosmē sasniegt it visu ko
 Tiecas mirstīgo cilts aizliegtam pāri sniegt:
 Drošais Japeta pēctecis
 Liesmu atnesa šurp ļaudīm ar viltību;
 Gan no aitera mājokļiem
 30 Guns kad aizrauta bij, vājums un drudžu pulks
 Jaunais gulās uz pasauli,
 Nāvi likteņa ceļš gauso, kas tālu bij,
 Soljiem atveda žiglākiem;
 Daidals mācījās iet debesu plašumā,
 35 Spārni ļaudīm kaut liegti bij,
 Acherontu jau drīz Hērakls bij sagrāvis.
 Ļaudīm nesniedzams nav nekas;
 Ari debesis mēs gribētu iekarot;
 Dusmu zibeņiem mieru dot
 40 Neprāts mūsējais liedz debesu valdniekam.

4.

- Tīkamā pārmaiņā vējš un pavasars raisa ziemas salu,
 Velk tauvas lejup jūrā sausos kuģus;
 Ari vairs lopiņiem mīļš nav aizgalds, un arājs atstāj māju,
 Vairs salnā nebalojas sirmās pļavas.
 5 Kitēras Venera ved jau mēneša gaismā dejā koņus,
 Un maigās grācijas ar nimfām kopā

- Dimdina pārmaiņus zemi, kiklopu smagā darba vietas
Tik tikko gājis skatīt liesmains Vulkāns.
Pieklājas vaiņagot mums ar zaļajām mirtēm galvu tagad,
10 Un atraisītās zemes puķēm greznot,
Enainās birstalās iet un, godājot Faunu, ziedot viņam,
Ja grib viņš, aitu, vai, ja tik tam, āzi:
Pelēkā nāve tāpat ar kāju mēdz spārdīt zemo būdas
Un karaļtorņus. Laimīgs esi, Sestij,
15 Dzīvības neilgais laiks mums cerības ilgās lolot neļauj,
Jau tevi Nakts un pasakainās Ēnas
Apņems pie Plūtona lejā: turpu ja reizi nāksi trimdā,
Ne ķēniņgods tev ļauts būs dzīru valstī,
Apbrīnot Likidu liegts būs skaistuli, zēniem tagad mīlo,
20 Ko jaunavas jau drīzi visas mīlēs.

5.

- Pirra, kas ir šis zēns, tagad kas iekāro
Eļļām smaržojies, slaidis, tevi, kur rožu daudz,
Alas tīkamā ēnā,
Kam, lai patiktu, dzeltēnos
- 5 Matus rātņi tu spraud? Raudās, tev ticējis,
Viņš, kad dieviem būs prāts grozījies, brīnīsies
Vētrās bangoto dzīli
Redzot melnu un naidīgu,
- Milā ticot tik tev tagad, tu gaisīgā,
10 Cerot, brīva arvien būsi un milama
Viņam vienam — viņš vēsmas
Viltus nezin. Ir nelaimīgs,
- Ko sev vilini tu. Svētnīcā veltījums
Vēsta ari, kā es nesu un atstāju
15 Jūžas varenam dievam
Drēbes mitrās, no viņiem glābts.

Varijs slavu tev teiks, naidnieku vārētāj,
 Sacīs, Agripa, viņš, eposā lidojot,
 To, ko kareivis kuņš, kuģī un zirgā brašs,
 Tavā vadībā darījis.

- 5 Pats es aprakstīt to mēģināt nevaru;
 Ari Pēleja dēls dūsmās cik draudošs bij,
 Jūrā maldos kāds ceļš divdabim Ūliksam,
 Ļauns kāds Pelopa dzimtai lāsts

- Izteikt nespēju es, lieliskam mazs; to liedz
 10 Kauns un Mūza, kam tīk lira bez kautiņiem:
 Dižā Cēzara gods mazāks un tavējs taps,
 Sika talanta slavināts.

- Kas lai aprakstīt spēj godam, kāds kaujā Marts
 Dzelzu bruņās, kāds bij Ilijas putekļos
 15 Cīņās Merions melns, Palladai atbalstot
 Dieviem līdzīgais Diomēds?

- Dziesmās varu es teikt dzīras un jaunavas,
 Kuņu apcirptais nags puisēnus cīņā sauc,
 Mīlā nesaistīts es, brīvs un, kaut aizrāviēs,
 20 Tak ne pārāk jau vieglprātīgs.

Daži slavenu teic gan Mitilēnu un Rodu,
 Efesu, divjūru Korintes mūrūs,
 Vai ari Tēbas, kur Bakchs, un Delfus, kur Apollons godā,
 Vai ari tesaļu slavenu Tempī;

- 5 Dažiem vienīgais darbs šķiet Palladas, jaunavas šķīstās,
 Pilsētu godam celt mūžīgā dziesmā,
 Olīves vaiņagā vīt, kaut plūktas no dažādām vietām;
 Vairāki domā, ka Jūnonai slavu
 Mikēnas bagātās teic un zirgiem slavenā Arga.
 10 Lakedaimona rūdītā nevar
 Mani un Lārisas lauks ar augļu bagāto ražu
 Valdzināt tā, kā šeit Tīburna birze,

- Albunejas atbalsu grots un Aniēns krītot,
 Augldārzi valgie pār mainīgām straumēm.
- 15 Baltais kā aizslauka Nots no debesīm drūmajām projām
 Mākoņus, neraidot mūžam bez stājas
 Negaisus, tā ari tu to paturi prātā, ka skumjas
 Izbeigt varēsi, vieglojot vīnā
 Dzīves grūtības, Plank, kā prātnieks, kaut nometnē ērgļi
- 20 Zviļo ap tevi, kaut biežokņa ēna
 Tiburā tavā. Tak Teukrs, kad Salamīns pametams bija,
 Ejot tam trimdā, un tēvs, — vēl apvijis galvu
 Vīna mitro, tā teic, ar papeles vaiņagu, vārdus
 Šādus bij sacījis skumīgiem draugiem:
- 25 „Turp, kur mūs liktenis sauks un vedīs, par tēvu tak labāks,
 Turpu mēs aizejam, draugi un biedri;
 Nava ko izsamist, Teukrs ja ir vadonis, Teukrs ja ir līdz jums,
 Noteikti solīja Apollons Teukram:
 Divkārtīgs Salamīns būs; viņš atdzims reiz tēvzemē jaunā.
- 30 Drošie, kas cietuši likstas ar mani
 Daudzas vēl ļaunākas jūs, nu rūpes remdējiet vīnā:
 Rītdien mēs atkal jau bezgala jūrā.“

8

- Saki, pie visiem dieviem,
 Sibarītu nobeigt kam steidz, Līdij, ar mīlu savu?
 Saki, kam top tam pretīgs
 Tagad cīņu saulainais lauks, putekļus viņš kaut radis
- 5 Panest? Kam negrib jāt viņš
 Kara draugu nodaļai līdz, savaldot gallu zirgu
 Laužņiem? Kam bail tam peldot
 Skārties Tibram dzeltēnam klāt, vairāk kam olīveļļas
 Bēg viņš kā odžu asins?
- 10 Kam gan rokās zilumu vairs neredz no šķēpa viņam,
 Agrāk kas slavu guva
 Tālu pāri mērķim arvien disku un šķēpu metot?
 Kam viņš, kā senos laikos
 Jūras dieves Tetidas dēls, Troju kam lemts bij sagraut,
- 15 Slēpjas, lai cīņās baigās
 Vīra daba neaizrauj to likiešu pulkiem pretim?

Vai redzi, dziļā sniegā kā balti stāv
 Tur Sorakts, meži tikko vairs turēt spēj
 Šo lielo smagumu, un upēs
 Apstājas straumes no niknā sala:

- 5 Dzen viņu projām, pavardā malku liec
 Arvien jo vairāk, Sabīņu kausā lej
 Un baudī triju gadu vīnu
 Biežāki, Taliarch, nemaisītu

- Un atstāj dieviem pārējo: tie kad reiz
 10 Liks vējiem rimt, kas ūdeņos cīnoties
 Tos bango, nekustēsies mierā
 Cipreses slaidās un vecie oši.

- Ko rīta diena atnest var, nejautā:
 Ik kuŗu dienu, likteņa sūtīto,
 15 Liec peļņā, saldo mīlas prieku
 Neapsmej, puisēn, un ari deju,

- Līdz nav vēl sirmo matu tev zaļoksniņ
 Un gurdums nespiež. Tagad lai Marta lauks
 Un pievakarē klusie čuksti
 20 Nolikātā stundā tev prieku dara,

Lai tagad meičai slēpjoties nodevējs
 Skan smieklis stūrī vientuļā, tīkams tev,
 Lai ķīla rauta tai no rokas,
 Ari no pirksta, kas vājš ir pretnieks.

10.

Runā veiklais Merkurij, viens kas spēji
 Daiļot rupjās parašas pirmiem ļaudīm
 Naigi tu ar valodu un ar cildo
 Palaistras cīņu,

- 5 Tevi teikšu, vēstnieku visiem dieviem,
 Ari Zevam varenam; liras liektās
 Tēvs, tu proti viltu ar jokiem apslēpt,
 Zādzību ari:

Tev tak, skaļi draudot, kad kādreiz govīs,
10 Ko ar viltu slēpi, tam neatgriezī,
Jau bez bultām palicis zēnu baidot
Apollōns smēja.

Ne jau cita vadībā Atrejdēlus
Iedomīgos bagātais Priams vīla,
15 Ari Trojai naidīgos kara pulkos
Tesaļu sargus.

Tu ar zelta zizli uz miera vietām
Aizved labo dvēseles, ēnu baru
Viegli valdi, patīkams visiem dieviem,
20 Augšā un lejā.

11.

Jautāt nevajag tev, zināt ir grēks, kādu reiz tev un man
Galū dievi grib dot; Leukonoj, liegts Bābeles skaitļus tev
Saprast. Labāki būs visu, kas lemts, panest un uzņemties,
Lai vēl ziemu jo daudz Jupiters mums dāvā, vai pēdējo
5 Šo, pret klintīm kas sviež putās un triec Tīrrēnas ūdeņus.
Esi prātīga: lej vīnu un ļauj tuvākam laikam prom
Tālās cerības ņemt. Runājot zūd skaudīgā dzīve mums,
Dienū neaizlaid, tver, mazāk arvien nākošai uzticies.

12.

Kādu vīru, hēroju kādu, Klio,
Gribi teikt ar liru vai fleitu skarbo,
Kādu dievu? Rotaļā kam lai vārdu
Atskaņo Atbalss

5 Vai pār tālēm ēnainām Helikonā
Vai pār Pindu, ledainā Haima kraujā,
Tur, kur pēkšņi skanīgam sekot sāka
Orfejam meži?

Mātes mākslā varens, viņš aizardēja
10 Upju straujo skreju un ātros vējus;
Un uz maigi skaņajām dziesmām nāca
Ausīties ozols.

Ko man pirmo sacīt, kā Tēvam slavu?
Viņš tak valda cilvēku, dievu darbus,
15 Jūru, zemi, pasauli plašo apņem
Laikmeta sprīžiem.

Nav par viņu lielāks neviens vēl bijis,
Nav neviens tam tuvu un līdzīgs spēkā;
Tomēr viņam tuvāko goda vietu
20 Pallada guva,

Cīnās drošā. Tevi vai noklusēšu,
Bakch, un tevi, naidīgo meža zvēriem,
Tevi, Foib, kas bīstams arvien ar būltu,
Vadītu droši?

25 Teikšu arī Alkidu, Lēdas dēlus:
Viens ar zirgiem, otrs bij dūru cīņā
Liels: kad viņu kopējā baltā zvaigzne
Kuģniekiem pamirdz,

Nost no klintīm bangotām dzelme atslīd,
30 Sabrūk vētras, debeši bēg un izzūd,
Viņiem klausot draudošais jūras vilnis
Atkal gulst dzīlē.

Tad pēc viņiem pirmais vai Romuls minams,
Jeb vai Nūmas mierīgais laiks, vai lepņā
35 Tarkvinija vara, vai slavas pilnā
Katona nāve

Pateicīgā svinīgi augstā dziesmā,
Rēguls, Skauri, cēlumā dižā varens
Pauls pat tad, kad uzvarēt sāka pūņi,
40 Fabrikijs arī?

Viņš un Kurijs, Kamills, kaut izpūruši,
Bija kaņam vareni audzināti
Nabadzībā, vectēvu lauku mājā,
Mazs kur bij pavards.

- 45 Aug kā koks vēl Markella slava slēptā,
Mirdz starp visām Jūliju zvaigzne spoži:
Liesmo tā, kā spīdekļu mazo vidū
Mēneša gaisma.
- Tēvs un sargs kas cilvēku dzimtai esi,
50 Cēlies reiz no Sāturna — liktens lēmis
Rūpes tev par Cēsarū: viņš pēc tevis
Otrais lai valda.
- Viņš lai partus, Latiju sen kas apdraud,
Savaldītus triumfā istā atved,
55 Ari veiktus austrumu tālās zemēs
Sērus un indus:
- Lai zem tevis pasaulē viņš ir valdnieks,
Pats tu grausi Olimpu smagiem ratiem.
Pats tu bultas negodam ļautiem templiem
60 Raidīsi lejup.

13.

- Kad tu, Līdija, Tēlefam
Kaklu rožainu teic, Tēlefam pienbaltas
Rokas, kaislē tad aknās žults
Pāri malām man sāk kūšājot pāri plūst.
- 5 Sirds vairs miera tad nepazīst,
Vaigi sārto un bāl, asarās valgi top,
Pašam nezinot rādīt sāk,
Lēni liesma kā kvēl dvēseles dziļumos.
Kaistu ari, kad apkaunot
- 10 Plecus baltos tev grib, plosoties skurbumā,
Puisēns, kaislibā nevaldāms,
Lūpām atmiņai spiež zīmi kad zobiem viņš.
Teikšu, dzirdēt ja patik tev:
Nevar uzticīgs būt barbarš, kas kaunā liek
- 15 Saldos skūpstus, kur Venera
Pieкто daļu reiz klāt lējusi nektara:
Trīs un vairākreiz laimīgi
Tikai tādi var būt, cieši kas vienoti,
Milu strīdi kam nevar lauzt,
20 Kamēr diena būs reiz nākusi pēdējā.

Kuģi, aizskalot prom tevi grib vilnis jauns
Jūrā? Apdomā, stāj! Ostā reiz pieturies!

Pats vai negribi redzēt:

Sāni kaili bez airēm tev,

- 5 Masti aizlauzti sen, Afrikam trakojojot,
Ari šķērskoki vaid vētrā, bez tauvām stāvs
Kopā turas vairs tikko,
Draudot vareniem ūdeņiem.

- Jaunu buņu tev nav, dievu tēlu vairs nav
10 Tev ko piesaukt, kad nāks atkal jau nelaime:
Ponta priede gan esi,
Mežu jaunava cildenā,

Bet vai slavenais vārds palīdz un senais gods?
Kuģim krāsotam vairs iebaidēts neuztic

- 15 Jūrnieks. Piesargies tagad
Tapt par rotaļu viesuļiem.

Man kaut īgnums bij liels kādreiz un apnikums,
Tagad rūpes tik vien, griba, lai vaires tu,

- Ari jūrā lai izej
20 Sveiks starp mirdzošām Kikladēm.

Gans pār jūru kad prom Helenu aizveda
Idas kuģi sev līdz, draudzību zaimojis,
Vējiem ātriem, tā teic, lika tad mierā stāt
Nērejs, viņam lai sacītu

- 5 Likteņlēmumu šo: „Ļaunas ir pazīmes
Vedot sievu tev līdz: daudzi to atprasīt
Grieķu karpulki nāks, laulību šķīrot šo,
Valsti Priamam sagraujot.

- Ai, cik sviedru būs daudz zirgiem un cilvēkiem,
10 Ai, cik kapenes tu dardaniem gatavo:
Lūk, jau Pallada tveŗ bruņas un aigidu,
Kaujas ratos stāj dusmībā.

Velti gribēsi tu, Veneras aizsargāts,
Matus cirtainos kopt, sievām lai patiktu,
15 Dziesmās skandināt vēl kitaru, bailīgais,
Sievās istabās paslēpies;

Velti: neizbēgt tev šķēpa un Knosas bultis,
Kaŗa trokšņa, kas nāks — bēgsi no Ajanta,
Ātri sekos viņš tev, matus tu vārtīsi
20 Smiltis, pavedēj, zemē sviests.

Vai gan Laerta dēls, tavējiem drausmīgais,
Pilus Nestors tāpat prātā tev neienāk?
Salamīniešu Teukrs, bailes kas nepazīst,
Stenels, cīņās un braucot drošs

25 Zirgu vadītājs, nāks cīņā tev pretim stāt;
Ari Mēriņš būs drīzi jau saskatāms,
Tevi meklējot trauks satrakots Tīdejēls
Tēvu-varoni pārspējot.

Bēgsi, ieraugot to, bailēs kā stirna bēg,
30 Otrā pusē kad vilks ielejai saredzams,
Mauru aizmirstot, tu, — elpa tev aizrausies:
Tā vai savējai solījies?

Dienu pastaro šo Trojai un frīģietēm
Brīdi atlikt, varbūt, Achilla dusmas spēš:
35 Tomēr achaju guns Ilijas mājas reiz,
Gadiem paejot, dedzinās."

16.

Par māti daiļo daiļākā jaunava,
Kā gribi pati, negantiem jambiņiem šiem
Reiz dari galu, liec tiem liesmās
Vai arī Hadrijas jūrā pazust.

5 Ne Dindimēne, arī ne Apollōns
Tā priesterprātus apņēmis neuztrauc,
Ne Bakchs, ne arī Koribanti
Rībinot dubultos vaŗa šķīvjus,

Kā smagās dusmas: Norikas šķēps nekad
10 Un jūra, kuģu lauzēja, liesmas šalts
Tās neveic, nedz ar lielu troksni
Jupiters, virsū kad pats viņš veļas.

Teic, pirmiem pīšļiem Promētejs-radītājs
Bij spiests no visa pielikt pa daļai klāt:
15 Viņš sadusmotās lauvas trauksmi
Pielicis, vienojot mūsu dusmām.

Tik dusmas postu Tiestam gādāja;
Tās arī augstām pilsētām iemeslam,
Lai viņas krit un zūd pavisam,
20 Arklu lai naidā pār mūru vietu

Dzen gaviļējot naidnieka kaŗa pulks.
Bet tu man paliec laba: gan jaunībā
Reiz arī mani karstā dvinga
Spieda, lai rakstu šos jambus žiglos

25 Es dusmu tvanā: maigākas gribu tev
Nu citas rindas skumdošo vietā likt
Un pārdzejojot visus zaimus
Draudzeni iegūt un tavu milu.

17.

Fauns bieži atnāk šurpu no Likaja,
To mainot pret Lukrētili ēnaino,
Šeit karstā tveicē manas kazas
Sargāt no saules un lietus vējiem;

5 Jau viņas droši, birstalā meklējot
Gan ogu krūmus slēptos, gan ķimenes,
Bez bailēm sastapt zaļo čūsku
Ceļo, šis smirdošā vīra sievas,

Un Marta vilkus kazlēni nesastop,
10 Kad Fauna maigā stabule, Tindarid,
Skan gravās un pār klinšu kraujām
Ustikas lēzenos kalnos atskan.

Es dievu sargāts. Dieviem ir tikama
Ar pieticību skanošā Mūza. Šeit
15 Tev Pārpilnība pasniegs visu
 Bagātā ragā, kas laukus grezno;

Šeit vientulīgā ielejā slēpusies
No suņu dienu tveices tu varēsi
Anakreontam līdzī teikt sacīksti,
20 Kirkei kas bija un Pēnelopei.

Šeit nekaitīgais lesbiešu vīna kauss
Būs ēnā sniegts tev, Semeles puisēns šeit
Ar Martu nesanāks vairs ķildā;
Bailes tev nebūs no pārāk straujā

25 Un nevaldītā Kīra, lai tevi reiz
Viņš netveŗ, rokas ari lai nepalaiž,
Lai nesāk plosīt matu vijas,
Drēbes, kas vainas nekādas nezin.

18.

Pirmo vīnāju, Vār, iestādīt steidz, kociņus iedēsti
Tur, kur aizvēni dod Tibura krasts Katila tuvumā.
Grūtu likteni dievs devis ir tiem, žūpot kas nesaprot,
Saēd nedienu posts, neaiziet prom, neatstāj rūpes tos.

5 Kam pēc vīna būs prāts trūkumu teikt, kaŗu kas slavēs vairs,
Un ne tevi, mans Bakch, varenais tēvs, tikamo Veneru?
Tik lai robežu vien, Lībers ko liek, pārkāpt kāds nedomā,
Rāda kentauri: tie dzērumā reiz lapītiem stāja pret;

Ari sitoņiem Bakchs nebija labs. Maza vien robeža
10 Tā, kas negaušiem mēdz to, kas ir labs, atšķirt no aizliegtā,
Kaisle trakot ja sāk. Tāpēc nekad, spoŗuli Basarej,
Tavu svētumu celt negribu es, zaļumos apslēpto,

Dienas gaismā: arvien attura prom mani no timpaniem
Berekintijas rags. Padarīt mēdz aklos par patmīļiem
15 Mūs un lielībā celt iedomu gars augstāk kā pienākas, —
To, kas uzticēts, pauŗ, nespējot slēpt, rāda kā dzidrais stikls.

- Tēbu Semeles puisēns spiež,
 Ari stingrā arvien Kaislību māmuļa,
 Ari Vaļībā izlaistā,
 Milai aizmirstai reiz atkal lai piegriežos.
 5 Kaisē Glikeras gaišais tēls:
 Pārspēj marmoru viņš, tīrāki spulgojot;
 Kaisē aušiba tikamā,
 Seja, valdzinošs stāvs, uzskatot pievilcīgs.
 Kipru atstājot Venera
 10 Visiem spēkiem man gulst virsū un neatļauj
 Dziedāt skitus un partiešus
 Drošos, tagad kas bēg, — mīlu vien atļauj teikt.
 Zaļo velēnu ziedokli
 Zēni sanesiet šeit, divgadu vīnu šurp,
 15 Smaršas nesiet un verbēnas,
 Zieds lai padara man Veneru lēnāku.

- Dzersi kausā vienkāršā sabīņvīnu:
 Ilgi viņu glabātu grieķu traukā
 Veŗu tev, ko teatrī tauta sveica
 Aplausiem skaļiem,
 5 Dižais jātniek, Mēcēnāt: Tev lai slavu
 Tēvu upes piekraste teic un līdzī
 Vatikāna pakalns, kur priekā vērot
 Atbalsi vari.
 Kēkubvīna sulu, ko Kalēs izspiež,
 10 Dzert tu esi radis, bet nav man kausos
 Tās, ko audzē Formiju tālos kalnos,
 Falernā arī.

Teiciet Diānu jūs, jaunavas mīlīgās,
 Teiciet Kintiju jūs, puisēni, cirtaino,
 Un, ko Jupiters augstais
 Gauži milējis, Lātonu.

5 Teiciet jaunavas, jūs, dievi, kam birztalām
Krāšņots Algida kraujš tīkams, un Erimants
Mežos melnajos tērpies,
Ari zaļajās birzēs Kragš.

Teiciet, puisēni, jūs, Tempi un vietu to,
10 Kuŗā piedzimis reiz Dēlā bij Apollōns,
Viņa cildeno plecu,
Līdzās lokam kur kitara,

Kaŗu baigo lai ņem, badu un mēri viņš
Prom, lai aizsūta to persiem un britaņiem,
15 Viņš lai Cēsaru, tautu,
Glabā, lūgšanas uzklausot.

22.

Tīrs no grēka, nevainīgs, dzīves neskārtš
Drošš bez mauru šķēpa un viņu loka,
Fusk, bez daudzām zāļotām skaudrām šautrām
Pilnajā tvertnē

5 Vai caur Sirtēm dosies viņš ceļa tveicē,
Vai kur Kaukazš gaida to viesiem naidīgs,
Vai kur glauž un apskalo tālās zemes
Teiksmainais Hidasps:

Tak, kad kādreiz Sabīņu kalnos klīstot
10 Mežā, dziedot Lalagi, pārāk tālu
Es bez rūpēm nācu, tad vilku mātē
Bēdza no manis,

Nezvērs, ko nedz ozolu meži dzemdē
Kareivīgā Daunijā, kādu neredz
15 Ari saules kaisētā Jūbas zemē,
Lauvas kas baŗo.

Liec man dzīvot laukos, kur atnest nevar
Ziedoņvēji spirtumu gurdiem kokiem,
Tajā zemē, migla kur gulst un smagi
20 Jupiters dusmo,

Liec zem saules pārāki tuviem ratiem,
Kur nav ļaudīm mājvietu, visur teikšu
Saldo smaidu Lalagi, saldo vārdu
Teicēju milā.

23.

Prom no manis tu bēdz, Chloja, un izvairies,
Tā kā stirna, kas steidz stāvājās nogāzēs
Māti izbailēs meklēt,
Meža, vēsmiņas bīstoties:

- 5 Tiešām, lapās kad gulst trīcošās ziedonis,
Šurpu nācis, kad zūd zaļganā ķirzaka
Krūmus pašķīrot skrejā,
Sirds un ceļi tev drebēt dreb.

- Ne man plosīt ir prāts tevi kā tīgerim,
10 Ne kā lauvai, ko redz Gētūlu novados,
Mātei sekot tak beidz reiz,
Vīram laicīga briedusi.

24.

Vai no skumjām lai kauns, viņām vai mērs var būt,
Ja kāds bijis tik mīļš? Sēras sāk skandināt
Melpomene, kam tēvs dāvājis skanīgo
Balsi dziesmai ar kitaru.

- 5 Tiešām Kvintilijs lemts mūžīgai atdusai?
Ko nu kautrība vairs, Taisnības tuvniece,
Ko lai Goda prāts rod, nesegtā Taisnība
Viņam citu vēl līdzīgu?

- Daudziem apraudams viņš nāvē ir aizgājis,
10 Visu vairāk tak tev, Vergilij; bijībā
Velti dievus tev lūgt, viņi lai atdod tev
To, kas aizdots uz laiku bij.

Kaut vai pārspējis tu trāķieti Orfeju,
Kokus varējis saukt, valdzinot skaņām tos,
15 Tak vai asinis nāks vieglajai ēnai vairs,
Ja ar drausmīgo zizli to

Ir jau vienojis klāt Merkurijs ganpulkam
Drūmam, neļaujot nākt liktenim atpakaļ?
Smagi! Vieglāk tak būs paciešot panest to,
20 Dievi grozīt ko neatļauj.

25.

Retāk klauvē tagad pie logiem slēgtiem
Taviem žiglie jaunekļi, daudzot viņus,
Tev vairs miegu neatņem, — durvīm patīk
Palikt pie sliegšņa,

5 Lai gan viņas vārstījās pārāk viegli
Kāšos agrāk; retāk un retāk dzirdi:
„Salstot naktis ilgās man šeit vai vari,
Līdija, dusēt?“

Nu jau vecums, savukārt, liks tev lūgties
10 Sāņu ielās nomalēs izvirtušos,
Mēnešnaktis Trāķijas vējš kad trako
Bakchantes dejā,

Mīlas liesmai iegribu kaislē kaistot,
Tai, kas trakas padara zirgu mātes;
15 Nodzīvotō sirdi tev apņems viņa
Skaudība lielā

Redzot to, ka efeja svaigā tagad
Zēniem tik un tumšzaļā mirte: ziedos
Viņi lapas kaltušās saltās ziemas
20 Tuvniekam Euram.

26.

Es Mūzām draugs, un skumjas un izbailes
Es došu vējiem, viņi lai prom tās nes
Uz Krētas jūru; kāds ir ķēniņš
Ziemeļu novados naidīgs radies,

- 5 Kas Tiridātu biedē, vienalga man:
 Es drošs; bet tu, kam neskārtie avoti
 Ir mīļi, saisti gaišās puķēs
 Vaiņagā Lamijam tagad manam,
 Tu mīļā Mūza. Slava bez tevis man
 10 Ko līdz? Ar jaunu kitaru viņu sveikt,
 Ar Lesbas plektru viņu godāt
 Pienākas līdzīgi tev un māsām.

27.

- Ar kausiem, dzīru jautrībai nolemtiem,
 Mēdz trāķi kauties: barbaru parašu
 Šo beigsim: godājamo Bakchu
 Nejauksim asiņu pilnos strīdos.
- 5 Ne vīnam noder mēdiešu ieroči,
 Ne lāpu gaismai. Negantos kļiedzienus
 Un troksni klusinājiet, draugi,
 Mierīgi paliekat dzīru vietās;
- Lai līdzī dzeņu Falernu skarbo jums,
 10 Jūs gribat? Tikai iepriekš lai stāsta mums,
 Ar kādu bultu vainots laimīgs
 Opuntas Megillas brālis tagad?
- Nav gribas stāstīt? Citādi nedzeršu:
 Lai arī kādas Veneras varā tu,
 15 Nav jākaunas no tās, ko mīli:
 Protams, no diženas dzimtas viņa.
- Teic visu man, kas sakāms, un uzticies
 Tu drošām ausīm. Nelaimīgs, kāda gan
 Tā Charibda, kur nācis esi,
 20 Puisēn, tu, labākas mīlas cienīgs!
- Kāds burvis, kāda ragana līdzēt var
 Kāds dievs pret šādām tesaļu indevēm?
 Kas zin, vai varēs arī Pēgass
 Paglābt no Chimairas trijveidīgās?

- Zemes un jūras un smilšu, kam skaits nav ietveņams skaitļos,
 Mērnīeku, Archītu, guldina tevi
 Matīnas piekrastē stūrītis niecīgais niecīgos pišļos,
 Nevar tev līdzēt nekas vairs, kaut prati
- 5 Debesu plašumus aptveņot vērot, kaut apaļo polu
 Apņēma doma — tak bija tev jāmirst.
- Nomira Pelopa tēvs, kaut dzīrojis kopā ar dieviem,
 Ari debesis aiznestais Titons,
 Minojs, kam Jupiters nodomus neslēpa; Pantoja dēlam,
 10 Izlaistam, Orkā bij atpakaļ jāiet,
 Kaut gan ar vairogu tverto viņš varēja rādīt, ka bijis
 Reiz jau pie Trojas un atdevis nāvei
 Drūmajai toreiz tik ādu un kaulus kā vienīgos meslus:
 Zini tu pats, kā viņš pazinis dabas
- 15 Spēkus un to, kas ir patiesīgs. Nakts mūs it visus reiz gaida,
 Vienreiz mums jāiet pa nīcības ceļu.
 Dažus par rotaļu drūmajam Martam fūrijas dāvā,
 Jūrniekus paņem reiz rijīgā jūrā;
 Veciem un jaunekļiem kopīgas daudzas, un galvu nevienu
 20 Proserpīna nav likusi mierā.
 Tā ari Nots mani Illiru ūdeņos novilka lejā,
 Orionam kas grimstošam līdznieks;
 Jūrniek, nāc, piemini mani un neaizliedz skrejošo smilšu
 Sauju šai galvai un kauliem, kas gaida,
- 25 Tos lai nodotu zemei: tad Euri lai trako, cik patik,
 Bangotā Vakarū jūrā, lai posta
 Venusiešiem viņš mežus, tu sveiks tak būsi, un liela
 Atmaksa nāks no Zeva tev dota,
 Ari no Neptūna, dieva, kas Tarentu svētajō sargā.
- 30 Nepatiks atstāt tev bērniem bez vainas
 Smago šo grēku pēc sevis? Varbūt pat vēl agrāk pār tevi
 Pelnītā atmaksa piepeži nākt var,
 Zini, ka neatriebts nebūšu: nevarēs lāstus šos smagos
 Izpirkt nekad vairs ziedi nekādi.
- 35 Lai ari steidzies, tu piestāj uz brīdi: tad, uzbēris smiltis
 Trīsreiz, tu varēsi tālāku doties.

Tev, Iki, tagad arābu mantas skauž,
 Tu niknu kaŗa gājienu gatavo
 Pret nepārspētiem Sabas zemē
 Ķēniņiem, briesmīgos mēdus vaŗās

- 5 Lai kaltu? Kāda barbaru jaunava
 Pēc līgavaiņa nāves gan kalpos tev,
 Kāds ķēniņdēls ar krāšņiem matiēm
 Būs tev par vergu un kausu pasniegs,

- Gan tēva mājā mācījies bultas šaut
 10 Ar sēru loku? Kā lai nu netic vairs,
 Ka upes stāvos kalnu krastos
 Augšup var tecēt un Tibrā straume,

- Ja Panaitija grāmatas sapircies
 It visur, tās un Sokrata mācības
 15 Tu atstāj, daudz ko cerēt lāvis,
 Viņas ar hiberu bruņām mainot?

Tu, kas valdi, Venera, Knidā, Pafā,
 Atstāj Kipru mīļoto, ņurpu atnāc:
 Vīragkvēpiem Glikera gaida tevi
 Svētnīcā greznā.

- 5 Līdzī tev lai karstgalvis puisēns bijis,
 Nīmfas, maigās grācijas vaļām jostām,
 Un bez tevis Jaunība mazāk mīlā,
 Merkurijs arī.

Ko apveltītam Foibam var dzejnieks lūgt
 Tam ziedu lejot svētnīcā jaunajā?
 Ne Sardinijas lekno lauku
 Auglīgās sējas un vēŗšu barus,

- 5 Kas Kalabrijā tvikstošā tikami,
 Ne zeltu, zilopkaulu no Indijas,
 Ne druvas, kuņas klusais Liris
 Mierīgo ūdeņu straumē izgrauž.
- Lai graiza naži ķekarus Kalēnā,
 10 Ja liktens viņus dāvājis bagātiem,
 Lai bauda zelta kausos vīnu
 Tirgonis, pārdevis sīru nardes:
- Kas dieviem mīļš, var trīsreiz un četrreiz prom
 Braukt Atlantijas ūdeņos nesodīts
 15 Ik gadus droši. Mani uztur
 Olīves, cichorejs, vieglās malvas;
- Tik baudīt darba nopelnus, sveikam būt,
 Es lūdzot, ļauj man, Lātonas pētecī,
 Ar svaigu prātu vienmēr palikt;
 20 Kaunam lai vecums man nav bez dziesmām.

32.

- Mani tagad aicina. Kādreiz ēnā
 Rotaļāties abi ja mēdzām, teic man,
 Lira, tādu romiešu dziesmu, daudzus
 Gadus kas pieredz,
- 5 Kādu Lesbas pilsonis, kaļā varens,
 Dziedāt mēdza brīdī, kad cīņu nebij,
 Vai kad jūrā svaidītais nāca kuģis
 Piekrastē valgā:
- Bakchu, Mūzas, Veneru viņš tad teica
 10 Līdz ar zēnu, dievi kas neatstāja,
 Melniem matiem cirtaino, jauneklīgo
 Melnaci Liku.
- Foiba greznums, dzīrēs tu dieviem mīlā,
 Dievu tēvam tīkamā, labvēlīga
 15 Esi ārsts un palīgs mans dzīves rūpēs, —
 Tēvi kad saucu.

Albij, nesēro vairs, Glikeru pieminot,
 Tagad nelaipnu tev — žēlabu elegos
 Skumstot nejautā sev, jaunāks kam tīkamāks
 Viņai, zvērestus aizmirstot.

- 5 Likorida, kam skaists garenais vaigs, tak kvēl
 Kīru mīlot, bet Kīrs skarbajai Folojai
 Milā piegriezties sāk; drīzāk tak laulībā
 Kazām Āpuļu vilki būs,

Nekā Foloja sāks grēkot ar nelieti.

- 10 Tāds ir Venerai prieks, prātā un izskatā
 Nesaderīgos siet, nelabi jokojot,
 Vaŗa jūgā lai dodas tie.

Mani, mājot kādreiz Venerai cildenai,
 Ari saistīja sev brīvlaistā Mirtale

- 15 Vaŗās tīkamās klāt straujāk par Hadriju,
 Kuŗa Kalabru krastu grauŗ.

Skops dievus lūdzot, reti tos pieminot,
 Vairs tikai klausot negudrai gudrībai,
 Es maldījos; nu esmu piespiests
 Virzienu mainīt un atsākt ceļus

- 5 Jau atmestos, jo Jupiters varenaiss,
 Ar liesmu blāvo debeŗus sadalīt
 Kas mēdz, reiz tīrā gaisā brauca
 Pērkoŗa zirgus un vieglos ratus,

Un smagā zeme, ūdeņi plūstoŗie

- 10 Un Stigs un drūmā Tainara mājokļi
 Un Atlantstraumes novads dimdot
 Drebeŗja. Zemo uz augŗu virzīt

Spēj dievs un ari vareno pazemot,
 Vest gaismā slēpto: Fortūna skrejoŗā

- 15 Mēdz spārniem švikstot vienam noraut
 Vaiŗagu, labprāt to citam dodot.

Tu dieve, mīlā Antijā valdone,
 Kas vari augšup pacelt vizzemākos
 Tiem palīdzot, vai arī pārvērst
 Triumfa gājienu bēru gaitā,

5 Pie tevis nāk ar zemīgām lūgšanām
 No laukiem zemnieks, ūdeņu valdone,
 Tāpat kā bitiniešu kuģī
 Karpatu ūdeņus šķeļot jūrnieks.

No tevis dākiets negantais, biklais skits
 10 Un valstis, tautas, latīņu kareivji
 Un karaļmātes barbarzemē
 Bīstas, un valdnieki purpurtērptie,

Lai tu ar kāju piemiņas stabus gāzt
 Tiem nesāc dusmās, tauta lai neceļas
 15 To varu graut, „pie ieročiem, ieročiem“
 Saucot un aizraujot visus pūli.

Te Neatvairamība arvien iet līdz
 Ar naglām, laužņiem dzelžainās riekšavās
 Pa priekšu, mūžam viņai arī
 20 Klamburi, kausētais svins pie rokas.

Tev Uzticība baltajā uzvalkā
 Ir līdz un tevi Cerība neatstāj,
 Kad naidā aizej sēru drēbēs,
 Atstājot vareno greznās mājas.

25 Tik negodīgais pūlis un netikles
 Griež nelaimīgam muguru, draugi bēg,
 Kad viņa trauks ir tukšs līdz mielēm,
 Vairoties dalīties jūga nastā.

Tu tagad, dieve, sargāsi Cēsaru,
 30 Kad ies viņš kaŗā tālu pret britaņiem,
 Un spietu jauno, to, ko bīstas
 Austrumos Sarkanās jūras tautas.

Kāds kauns mums brāļu vainas un asinis,
 Un grēks! Mēs cietā audze, vai atturēt
 35 Kas spēj mūs vairs? Ko negandētu
 Atstājam? Rokas vai atturēja

- Mums dievu gods? Vai altārus saudzējām
Mēs kādus? Tu kaut asākus kaldināt
Mums sāktu nodilušos šķēpus
40 Arabiem pretim un masagetiem.

36.

- Stīgu skaņas un smaršu kvēps,
Vērsēns, ziedojot kauts, dievus lai mierina:
Viņi Numidu sargāja,
Lai no Spānijās sveiks tagad viņš atgriežas.
5 Draugiem mīļiem lai skūpstus dod
Daudzus, Lamijam tak vairāk kā pārējiem,
Laikus bijušos atminot,
Bērnu dienās kad bij skolotājs kopējs tiem,
Togas reizē kad guva tie.
10 Dienu pieminēt šo pienākas priekā mums:
Kausi skaitu lai nepazīst,
Kājām atpūtu dot neklājas dejojot.
Žūpa, trāķiešiem līdzīgā,
Basu nepārspēs vairs Damale dzeršanā,
15 Rožu trūkums lai dzīrēs nav,
Bišu krēsliņu šurp, liliju, īss kam mūžs!
Visi skatieniem reibušiem
Lūkot Damali sāks, — viņu tak neatraus
Jaunam mīļākam vairs neviens,
20 Viņam kļaujas tā klāt ciešāk par efeju.

37.

- Nu laiks ir dzert, nu brīvi pie zemes spert
Mums kāju dejā; tagad kā salijiem
Klāt dzīrēm greznos dievu galdus
Brīdis mums pienācis īstais, draugi,
5 Jo agrāk grēks bij Kēkuba viņu celt
No tēvu tēvu pagrabiem, Kapitols
Kad apdraudēts mums bij: to sagraut
Kopā ar neglīto vīru baru

- Kad ķēniņiene neprātā cēlusies,
 10 Lai Romu gāztu, bezmēra cerībās
 Bij lielā laimē apskurbuse;
 Tomēr šo lēkmi tai mazināja
- No liesmām kuģis vienīgais izglābies,
 Un prātam, vīna reibumā mulsušam,
 15 Liek īstās bailēs drebēt Cēsars:
 Viņai no Itāļu krastiem bēgot
- Tas pakal steidz kā vanags, kas sekot mēdz,
 Un dūjas trenc; kā mednieks, kas zaķi dzen
 20 Pa Haimonijas sniega laukiem,
 Ķēdēs grib nezvēru liktenīgo
- Viņš iekalt. Tomēr viņa, lai cēlāk mirt
 Tai būtu lemts, kā varons, ne sieviete,
 No šķēpa nebīstās un nebēg
 Kuģi uz teiksmainām tālām zemēm.
- 25 Tai drosme valsti sagrauto uzlūkot
 Ar skaidru skatu, bīstamās rokā ņemt
 Tad saltās čūskas, viņu melno
 Nāvi lai ķermenis dzertu lēni.
- Vēl brīvi nāvē ejot tik draudīga
 30 Tā liburniešu kuģiem liedz godu dot,
 Lai troni zaudējušo neved
 Triumfam viņi šo augsto sievu.

38.

Nav man, puisēn, persiešu greznums tīkams,
 Lieks ir vaiņags darināts, neej meklēt,
 Rožu ziedus vēlos vai nevar atrast
 Ziedam vēl retus?

- 5 Lauku mirtei vienkāršai neliec līdzās
 Vēl ko citu: mirte tev kalpam laba,
 Man tāpat, zem ēnainiem vīna kokiem
 Vīnu šeit dzerot.

II grāmata.

1.

Par pilsoņkaru, Metella laiks ko sāk,
Par viņa kļūdām, gaitu un cēloņiem,
Par Likteņdieves jokiem, kļūmo
Vadoņu draudzību, ķildām, šķēpiem,

- 5 Vēl neizpirktām asinīm traipītiem,
Par draudu pilno kauliņu mešanu
Tu raksti, ejot vēl pār oglēm,
Tikko ar viltīgiem pelniem raustām.

- Lai tragēdijas nopietnā Mūza iet
10 Uz brīdi prom no teātriem; tev kad būs
Valsts notikumi galā, atgūs
Kekropa koturni seno slavu.

- Tu tiesā varens patvērums skumīgiem,
Tu padomdevējs senātā, Pollion,
15 Kam mūžam nevīstošu slavu
Dalmatu triumfā lauri deva:

- Jau tagad ragu draudošo dārdoņu
Tu dzirdēt liec, jau griezīgās taures kliedz,
Jau spožo šķēpu mirdzums biedē
20 Jātnieku skatus un biklos zirgus;

Jau dzirdu lielo vadoņu uzrunas, —
Tie godam klāti putekļiem neglitiem,
Jau jūgā redzu visu krītam,
Izņemot Katona skarbo prātu.

- 25 Ar dieviem, afriem draudzīgiem, Jūnona,
Reiz pametusi novārtā zemi to,
Tak vārētāju pēcnācējus
Piespieda Jugurtas ēnai ziedot:

Kuņš lauks, jau lekns no latīņu asinīm,
30 Ar kapiem cīņai grēcīgai liecinieks
Gan nav un, Hesperijai grūstot,
Troksnim, kas dzirdams pat mēdu zemē?

Kuņš atvars, kuņa upe gan nepazīst
Šo bēdu kaņu? Dauniešu kautiņos
35 Kur krāsu nemainīja jūra?
Piekrastē kuņā nav mūsu asins?

Tak, Mūza modrā, jautrību neatstāj
Un nesāc Keas gaudas tu atjaunot:
Nāc, vieglāk skarot liru, ritmus
40 Diones alā ar mani veidot.

2.

Nav vēl krāsas sudrabam, kamēr slēpts tas
Skopā zemē, Sallustij Krisp, nekādas,
Mirdzēt sāk viņš vienīgi, mantas nīdēj,
Pareizi lietāts.

5 Vēl pēc nāves Prokulējs ilgi dzīvos,
Brāļiem saviem gādīgs kā tēvs reiz bijis,
Augšup cels to plīvošiem spārnēm slava
Arī pēc nāves.

Lielāks būsi, savaldot kaislo dziņu
10 Mantu gūt, ne saistījis pūņu zemes
Tāliem Gādiem, vienam lai tev tās kalpo,
Lībija arī.

Ūdens kaite pieņemas, pašai ļauta,
Slāpes nerimst, kamēr no dzīslām dīgļus
15 Nedzen prom, un gurumu ūdeņaino
Ārā no miesas.

Kīra troni Frahāts kaut atkal guvis,
Nevar būt viņš svētlaimīgs — liedz to tikums,
Pūļa balsīm pretēji tautu mācot
20 Pareizi domāt,

Rādot tai, ka ķēniņu diadēmu
Atdod viņš ar triumfu tiem, kas droši
Zelta kalnus uzskatīt var, kam acis
Nemilst tos redzot.

3.

Tik prāta mieru paturēt piedomā,
Lai kāda ļauna diena, un savaldies
No pārmērībām laimē arī,
Dellij, mans mīlais: reiz tomēr jāmirst,

- 5 Lai sērās visu mūžu tu dzīvojis,
Lai zaļā maurā atgulies nodabā
Kā svētkus savas dienas vadi,
Labāko Falerna vīnu dzerot.

- Kam milzu priedei kaimiņos apse mirdz
10 Un viesmīlīgo ēnu ar viņu vij?
Kam arī liču loču strautā
Čalojot skrejošās strūklas steidzas?

- Liec vīnu nest un svaidāmās zāles turp
Un maigos rožu ziedus, kam ilgs nav mūžs,
15 Kamēr vēl gadi ļauj un melnais
Draudīgais likteņa māsu šķetiens:

- Tu iesi reiz no dārziem un mājām prom,
No villas, kuŗu dzeltēnais Tibers skauj,
Un bagātību kalnus tavus
20 Savāktos mantinieks visus sagrašs.

Vai bagāts un no Inacha augstās cilts,
Vai nabadzībā dzīvo zem saules tu,
Vai zems, vienalga: Orkam būsi
Laupījums, žēlabu nezinošam.

- 25 Mums visiem ejams turpu, un visiem reiz
No urnas lēmums agrāk vai vēlāk nāks,
Uz mūža laikiem trimdā dzītos
Lai vā mūs uzņems un projām vedīs.

4.

Tev lai kaunam verdzenes mīla, Ksantij
 Foķiet, nav, jo agrāk jau lielā kaislē
 Briseīda saistīja, sniega baltā,
 Achillu straujo,

- 5 Telamona Ajantu valdzināja
 Sagūstītās Tekmesas krāšņais daiļums,
 Triumfgaitā jaunavu iemīloja
 Gūstekni Atrīds.

- Tesaliešu varonim Trojas pulkus
 10 Triecot, Hektors nāvē kad bij jau kritis,
 Ļaujot augsto Pergamu vieglāk sagraut
 Gurušiem grieķiem.

- Kas to zin, vai Fillidas tēvs un māte
 Tev kā znotam nedarīs lielu godu?
 15 Protams, tā no ķēniņiem, skumst par dieviem,
 Ļauniem pret viņu.

- Tici man: nav viņa no zemā pūļa:
 Nevar tai, tik mīlai, tik uzticīgai
 Un pret katru greznību atturīgai,
 30 Zema būt māte.

Skaistās rokas, seju tai, slaidās kājas
 Varu slavēt — aizdomas tomēr atmet
 Greizsirdībā; ceturtais manam mūžam
 Slēdzies jau desmits.

5.

Tai spēka nav vēl kaklu zem jūga liekt
 Un pāri kopā soļot un darbu veikt,
 Un mīlas kaislē trakam vērsim
 Padoties viņai vēl spēka nava.

- 5 Arvien vēl prāts šai telītei tavējai
 Uz zaļām pļavām, ūdeņos vēsināt
 Tik tveici viņai, krūmu valgā
 Ataugā lēkāt ar teljiem citiem:

Liec mierā zaļos vīnogu ķekarus,
10 Nāks laiks, kad krāsām bagātais rudenis
Vēl nebriedušos tagad, drīz tos
Purpurā mirdzošus sniegs tev pretim,

Tev viņa sekos: skrejā tak zūd mums mūžs,
Cik tev viņš atņems gadu, liks viņai klāt;
15 Un gan jau vīru arī pati
Iedomās Lalage straujā meklēt,

Vēl vairāk mīļa būs par Foloju bēglīgo,
Ar pleciem baltiem pārspējot Chloridu,
Kam tie kā mēnesnīca dzilē
20 Dzidrajā atmirdz, kā Gīgs no Knidas,

Kas jauno meiču pulciņā iekšā jaukts
Pat pazinējiem grūti būs atšķīrams,
Ja, vaļā laistas, viņa cirtas
Apēnos sievišķo zēna seju.

6.

Gan uz Gādēm, Septīnij, aizvest mani
Gribi tu, pie kantabriem, svešs kam mūsējs
Jūgs, un tur, kur apskalo mauru vilņi
Karsētās Sirtes.

5 Tīburs, Argas zemnieku jaunā mītne,
Tomēr šķiet man tikamāks vecām dienām:
Šeit lai miers man gurušam jūņas tālēs,
Kareivja gaitās.

Tak, ja to man naidīgās liegtu Parkas,
10 Galēss, avīm cirtainām krāšņā straume
Lakonieša Falanta klusās druvās,
Būtu man mīļāks.

Vairāk šis man uzsmaida zemes stūrītis
Nekā cits: kā Himetā medus daudz šeit,
15 Var ar zaļo Venafru lidzināties
Olīves tajā;

Ilgu maigo ziedoni viņam dāvā,
Īsu ziemu Jūpiteris; Bakcham draudzīgi
Aulons viņiem bagāts, ko apskaust grūti
20 Falernam bijis.

Tev un man šie kalngali laimi sola,
Turpu sauc: šeit varēsi manus pelnus
Kādreiz slacīt asarām, pieminējis
Dzejnieku-draugu.

7.

Ar mani bieži brīžos visgrūtākos
Tu nāvi Brūta vadībā skatījies:
Kas tevi tagad atkal dāvā
Itaļu zemei un senču dieviem,

5 Tu, Pompēj, man no draugiem visvecākais,
Ar kuŗu allaž garlaika dienas prom
Mēs dzinām, vaiņagojot matus,
Smaržojot viņus un viņu dzeņot?

Ar tevi kopā izjutu Filipus
10 Un bēgu, kaunam vairogu pametot,
Kad laužts bij spēks, kad zemi skāra
Varoņi draudošie galvām liektām.

Gan mani ātrais Merkurijs, izbailēs
Ar miglu segtu, veda caur naidniekiem,
15 Bet tevi atkal jūŗas viļņi
Aizrāva paisuma cīņu bangās.

Dod Jupiteram godu, kā nākas tam,
Un ilgā karā gurušos locekļus
Šeit atlaid manu lauru ēnā,
20 Tukšo tev glabātos viņa traukus.

Un aizmirstību sološo Masiku
Lej vieglos kausos; smaržām ir gliemežvāks
Tev pildīts. Kas mums šurpu nesīs
Efejas valgās un mirtes vijām?

- 25 Ko cels par soģi dzeršanai Venera?
Kā Bakcha svētkos edoņi, gribu es
Bez prāta trakot: draugs kad atgūts,
Patīkams nevaldīts prieka neprāts.

8.

- Kaut jel reiz par zvērestiem laužtiem ticis
Ari sods kāds, Bārīne, tev, vai liksta:
Lai vai zobs kaut vienīgais melns, vai nags kāds
Neglīts tev tapis,
- 5 Tev tad spētu ticēt: ik reiz, kad jaunus
Solījumus dodī, jo krāšņāk atmirdz
Skaistums tavs, un soļo tu, saistot sirdis
Jaunekļiem visiem.
- Tik tev mānīt, piesaucot mātes pišļus,
10 Naktī klusos spīdekļus, debess dzīles
Plašo, lielo klaju un nāvei ņemtos
Varenos dievus.
- Smej par to jau Venera, smej, es saku,
Arī nimfas vienkāršās, mežonīgi
15 Amors smej, un asina asinskārē
Bultas uz akmens.
- Tevis gan vienai jaunekļi uzaug visi,
Aug tev vergi jauni, un iepriekšējie
Arī kundzes māju vēl negrib atstāt,
20 Bieži vien draudot.
- Tevis dēļ jau mātes par meitām baidās,
Baidās skopie sirmgalvji; nelaimīgās
Jaunās sievas baidās, lai tava vēsma
Virus tām nevil.

9.

- Ne vienmēr lietūs nonāk uz sējumiem
Jau pārplūdušiem straumēm, ne Kaspijā
Bez stājas niknās vētras plosās;
Armeņu kalnājos, mīlais Valgij,

5 Ne visu gadu ledus var pastāvēt,
Un ne arvienu Ākvilons postošais
Gāž ozolbīrzīs lielos kokus
Gargānā, atņemot lapas ošiem.

Tu skumjās dziesmās apraudāt nebeidz vēl
10 Tev ņemto Mistu, vakaram ceļoties,
Par mīlu domāt neaprimsti,
Arī kad bēg viņš no saules moda.

Gan Nestors, trijas paaudzes pārdzīvojs,
Par Antilochu mīlo reiz beidza skumt,
15 Un tēvs ar māsām ne arvienu
Pusaudzā Troīlu apraudāja.

Laiks beigt tev gaužām žēlabām padoties,
Nāc, kopā jaunus triumfus dziedāsim,
Ko guvis Cēsars Augusts tagad:
20 Nifata ledaino kalnu grēdu

Un mēdu upi, vienotu gūstekņiem,
Kas ne tik strauji atvaros bangas veļ,
Un geloņus, kas tagad jāda
Šaurākos klajos, tiem ierādītos.

10.

Labāk būs tev necensties dziļā jūrā
Tālu braukt, un bailēs no lielām vētrām
Pārāk tuvu, Likinij, nenākt arī
Bīstamam krastam.

5 Sev kas spraudis vidējo, zelta ceļu,
Droši staigā, tālu no zemām būdām
Un no greznām, apskaustām pilīm paliek
Projām ar ziņu.

Biežāk vētras vareno priedi loka,
10 Smagāk sabrūk nelaimē augstie torņi,
Lielo kalnu virsotnes allaž spārda
Zibeņu šautras.

Prāts kam labi gatavots liktenmaiņām,
Laimē bikls, ar cerībām grūtos brīžos
15 Paliek: atved Jupiterš zīemu drūmo,
Ved arī projam.

Jau ir grūti tagad, tā nevar palikt:
Mēdz tak lira modināt Mūzu kluso,
Arī loku Apollons ne arvienu
20 Uzvilcis cīņām.

Esi drošs, kad laiki tev ļauni rādās,
Bet ar prātu arī vēl jaukā laikā
Proti ievilkst būras, kad vēji pārāk
Viņas grib piepūst.

11.

Ko, Hirpīn Kvint, spriež kantabriets kareivīgs
Un skits, no mums ar Hadriju atdalīts,
Beidz pārdomāt, steidz dzīvi baudīt,
Zinot, cik viņa nedaudz vien prasa.

5 Aiz mums tak paliek, atpakaļ aizejot,
Tur skaistums, vieglā jaunība, vecums drīz
Ar sirmiem matiem prom jau aizdzen
Tikamo mīlu un vieglo miegu.

Arvien nav vienāds ziedoņa puķēm gods,
10 Nav vienāds izskats mēnesim augošam,
Kam gurdēt tev ar drūmām domām
Prātu, kas piemērots nav šim darbam?

Kam negult mums zem augstajiem platāniem
Vai šeit zem priedes mierā, kam nesmaržot
15 Ar rozēm, sirmos matus nezviest
Asīru nardēm, un vīnu baudīt,

Laiks kamēr atļauj? Izklaidē kaitīgās
Mums rūpes Euhijs. Ātrāk kas dzēsēt steigs
Mums vēsā strauta dzidrā valgmē
20 Kvēlošā Falerna vīna kausus?

No tālās mājas Līdu kas vedīs šurp?
Teic viņai, drīz lai steidzas tā šurpu nākt
Ar ziloņkaula liru, saistot
Vienkāršā lakoņu mezglā matus.

12.

Ne jau Numantu kaŗš mūžīgi ilgs cik bij,
Cik bij Hannibals ļauns, sicīļu ūdeņus
Pūņu asinīm reiz purpurs kāds krāsoja,
Manai lirai ir skandināms,

- 5 Tai ne lapitus teikt, reibušo Hilaju,
Zemes dēlus, ko veic Hērakla varoņspēks,
Tad, kad Sāturna nams mirdzošais izbailēs,
Briesmām nākot, sāk nodrebēt.

- 10 Labāk varēsi pats rakstīt ne pantmērā
Godam vēsturei tu Cēgara uzvaras,
Šurp kā triumfā nāk ķēniņi draudošie
Galvām noliektām, Mēcēnāt.

- Mūza dziedāt man liek tavai Likimnijai
Dziesmas skanīgas, teikt skatus tai mirdzošos,
15 Arī sirdi, kas kvēl kundzei un arī tev,
Karstā mila ko savieno.

- Kauns nav soli tai likt dejā un sacensties
Jautrā barā un iet jaunavām roku sniegt,
Greznām mirdzumā, steigt Diānai veltītā
20 Svētķu dienā uz rotaļām.

Tu vai gribētu ņemt zeltu, ko Achaimēns
Krāj, vai Friģijā gūt migdoņu mantības
Un pret matiem, kas sedz galvu Likimnijai,
Meklēt arābu dārgumus,

- 25 Skūpstiem karstiem kad tev kaklu tā lejup liec,
Vieglās dūsmās kad liegt skūpstus tā iedomā,
Vairāk viņai vai prieks atļaut tos nolaupīt
Jeb vai dažreiz tos pašai ņemt?

Ir tevi dienā negantā dēstijis,
Lai kas viņš bijis, paaudzēm kaitīgu,
Ar nelietīgu roku kopis,
Sādžai par negodu audzinājis.

5 Es gribu ticēt, kaklu tas lauzis bij
Pats savam tēvam, asinīm slacijis
Pa nakti savas mājas sienas,
Nāvējis viesi, un kolchu indes

Un visu, ko vien izdomāt ļaunu var,
10 Kas manā laukā tevi bij audzējis,
Tu, likteņkoks, kas virsū kriti
Saimnieka galvai bez viņa vainas.

No kā lai bēg, to cilvēks neviens nekad
Gan nezin: pūņiem bailes no Bospora
15 Ir, jūrā braucot; neredz viņi
Arī, ka citur tos apdraud liktens.

Ir bail no partiem ātrajiem kareivim,
No viņu bultām, itaļu kundzība
Tak baida partus; nāves vara
20 Pēkšņi mēdz aizraut un aizraus tautas.

Cik Proserpinas valsti man viegli bij
Jau skatīt lemts un tiesnesi Aiaku,
Un savrūp liktās cēlo mītnes,
Sapfoja skumji kur stīgas skarot

25 Par savas zemes jaunavām dziesmu dzied,
Un Alkajs, zelta sitnis kam skanīgāks,
Kad apdzied viņš uz jūrās briesmas,
Briesmas, kas bēgot, un kaŗa briesmas.

Par abiem, svētā klusuma cienīgiem,
30 Tur brīnas ēnas: plecu pie pleca tās
Tur spiežas dzirdēt cīņu dziesmas,
Dziesmas par Mirtilu projām dzīto.

Vai brīnums kāds, ja pārsteigts no viņām zvērs
Ar simtu galvām ausis ir nolaidis,
35 Un Eumenidu matu vitnēs
Atpūtā atdusas baigās čūskas,

Ja mierā paliek Tantals, un Promētejs,
Šīs skaņas dzirdot, aizmirsis mocības,
Vairs nerūp Orionam medīt
Lauvas un bailīgos lūšus dzenāt.

40

14.

Ai, Postum, Postum, aizbēg un ātri prom
Mums aizslīd gadi; bijība nepalīdz
Neko pret grumbām, nevaldāmo
Vecumu, nāvi, kas virsū mācas.

5 No dienas dienā trijus kaut ziedojs
Tu vēršu simtus, asarām Plūtonu
Vai pielūgt, draugs, ja trīs reiz lielo
Titijam līdzās viņš Gerionu

Aiz drūmiem saista ūdeņiem, visiem mums,
10 Kas šeit no zemes dāvanām dzīvojam,
Reiz kuģojamiem, lai tas ķēniņš
Bijis, vai zemkopis nabadzībā.

No asinainā Marta mums velti būs
Un satrakotās Hadrijas vairīties
15 Un baidīties no rudens vējiem
Kaitīgiem, miesu no viņiem saudzēt:

Tak melnais, lēni plūstošais Kokits mums
Ir jāredz, arī Danaja ģimene,
Pie ilga darba nosodītais
20 Aiola pēctecis Sīsifs; beidzot

Reiz mājas, zeme, sieva būs jāatstāj
Mums mīlā, un no kokiem, ko audzējām,
Neviens tev nenāks līdzī; nīstās
Cipreses saimnieka kapu ēnos,

25 Bet Kēkubvīnu cienīgāks mantinieks
Simts bultām slēgto baudīs un krāsot liks
Tam dzīru grīdu bagātīgi,
Vairāk kā priesteru augstos svētkos.

Tik maz vairs zemes platības arkliem top
 No lepnām pilīm; Lukrīna ezeru
 Drīz visur pārspēs zivju diķi,
 Neauglīgs platāns jau drīzi vīksni

- 5 Pie malas atstums: mirtes vien dārzos būs
 Un vijolītes, dažādie smaržaugi,
 Kur augļus nesa olīvkoki
 Agrāk reiz bagātus savam kungam,

- Drīz lauru zari kvēlošie nelaidīs
 10 Vairs starus cauri: Romulam likumos
 Tas nebij, izpūrušais Katons
 Noliedza to un senču tikums.

- Tiem toreiz mazs bij privātais īpašums,
 15 Bet liels bij tautai kopējais: nebij tiem
 Vēl plaši celtas ailes mājai
 Vēsumu ziemeļu pusē uztvērt,

- Tie būdām arī velēnas lietoja,
 Bet likums lika greznot tiem pilsētās
 20 Ar marmorplātnēm, toreiz retām,
 Svētnīcas dieviem, ko cēla visi.

Vētras aizņemts Aigeja jūras klajā
 Mieru lūdz, kad melnie sāk padebeši
 Mēness gaismu aizklāt, kad drošās zvaigznes
 Jūņniekiem pazūd;

- 5 Mieru lūdz jau Trāķija kara kaislē,
 Mēdi, bultām greznoti mieru lūdz jau,
 Grosf, ko zelts un purpurs un dārgakmeņi
 Neiespēj nopirkt.

- Manta, gods un konsula liktors nevar
 10 Skumdējošos dvēseles uztraukumus
 Aizdzīt prom, un rūpes, kas greznā mājā
 Lido ap griestiem.

Laimīgs arī mazumā tāds, kam vienkāršs
Galds, kur tēvu sālnīca mirdz, kam saldo
15 Miegu nevar netirās kaisles projam
Aizdīt un bailes.

Kam tik daudz mēs svaidāmiešos īsā mūžā,
Tveģam zemes, saule ko apspīd cita?
Vai no sevis, atstājot dzimto zemi,
20 Aiziet mēs varam?

Vārā kaltos kuģos nāk rūpes līdz mums,
Atstāt negrib jātnieku pulkus viņas,
Pārspēj lietus nesēju Euru, pārspēj
Žiglumā briežus.

25 Ja par to, kas iegūts, tev prāts ir priecīgs,
Cits lai viņam nerūp, lai lēnā smaidā
Rūgtās rūpes mierina viņš: nekur nav
Pilnīgas laimes.

Ātrā nāve Achillam slavu ņēma,
50 Ilgais vecums Titonu mazināja,
Man varbūt šī stunda ko dāvāt gribēs,
Tev to jau liedzot.

Ganāmpulku simtos ap tevi govis
Mauj, ap tevi četrjūgam audzinātās
35 Ķēves zviedz, tev Afrikas purpursulā
Krāsots ir divreiz

Apģērbs, — mazu druvu man nolēmusi,
Grieķu mūzas iedvesmes daļu dāvā
Parka, viltus tīrā, un pūlim ļaunam
40 Nicīgu skatu.

17.

Ko tirdi mani žēlabām, Mēcēnāt,
Ne man, nedz dieviem tīkams tas nevar būt,
Ja mirtu pirmais tu, man visur
Diženais atbalsts un glītums greznais.

- 5 Ja tevi nost man ņemtu kāds lielāks spēks,
 Tu puse manai dvēselei, otrā šī
 Vai, mazāk mīla man un vārga,
 Kavēsies? Sabrukt šī diena reizē
- Liks abām. Ne jau neīstu zvērestu
 10 Es teicu: abi aiziesim, aiziesim
 Kurp iesi pirmais tu, līdz beigām
 Staigājot pēdējo gaitu kopā.
- Ne ugunīgās Chimairas dvašojums,
 Ne Gijs, ja cēlies būtu šis simtrocis,
 15 No tevis mani šķirt var: tāds reiz
 Taisnības dievei un Parkām lēmums.
- Lai Svairi, lai vai Skorpions bīstamais
 Ar savu varu dzimšanas stundu man
 Ir iespaidojis, jeb vai Āzis,
 20 Vakaru lieljūras stingrais valdnieks,
- Tak ticams nav, ka zvaigznes mums saskaņā
 Ir abiem; tevi Jupiters izglāba
 No jaunā Sāturna; tam pretim
 Atmirdzot, likteņa spārnus žiglos
- 25 Viņš lēnināja, tauta kad trīsreiz: „Sveiks!”
 Tev, gavilējot uzsauca teātrī,
 Bet koks, man virsū krītot, galvu
 Dragājis būtu, ja neuztvēris
- To Fauns ar labo roku, to vīru sargs,
 30 Kas Merkurijam mīļi. Tu ziedus nest
 Un templi svēto dāvāt teicies,
 Aitu es lēnīgo dieviem došu.

18.

Nemirdz man šeit zilonkauls,
 Nav griestu sijas zeltā izrotātas,
 Marmors, ņemts no Himeta,
 Uz stabiem, cirstiem Afrikā, šeit negulst;

- 5 Nav man pils no Atala,
Kā iemantojums nācis neparedzēts,
Lakoniešu purpuru
Man arī kliēntes par balvu neauž.
Goda prāts un dzejas spēks
- 10 No manis irdz, — kaut esmu nabadzīgs,
Mani meklē bagātie:
No dieviem vairāk nelūdzu, no drauga
Arī vairāk neprasu,
Jau pārāk pietiek man ar Sabīņvillu;
- 15 Diena viena otru dzen,
Steidz jaunas mēnesnīcas projam aiziet:
Tikai tu vēl marmoru
Liec skaldīt, tuvu skatot nāvi, kapu
Aizmirstot liec pilis celt,
- 20 Un jūrai, kuŗa Baijām virsū māsās,
Gribi krastus mazināt,
Ar cieto zemi pārāk maz vēl bagāts,
Savus robežstabus prom
Tu centies celt uz kaimiņlauku pāri,
- 25 Tikai mantkārības dzīts
Ņem zemi kliēntiem, lai projam dzīti
Iet no mājas sieva, vīrs
Ar tēvu dieviem, maziem bērniem klēpī.
Tomēr nepaliek nekur
- 30 Par visiem lemto Orka zemes pili
Bagātņiekam drošākas
Nevienas citas; kam šī steiga?
Zeme reiz kā nabagam,
Tā ķēniņdēlam vērsies: Promēteju
- 35 Gudro Orka laiviniēks
Par zeltu arī neatlaida, lepno
Tantalu viņš savalda
Un viņa cilti; arī nabadzīgo
Nāks viņš reizi atvieglot
- 40 No viņa pūlēm, saukts vai nesaukts.

Es Bakchu tālos kalnājos redzēju;
 Viņš dziesmas māca (ticat man, jaunākie),
 To nimfas klausās, viņām līdzās
 Kaznagu satiru ausis smailas.

- 5 Evoir! jau svētās izbailēs prāts man dreb,
 Jau krūts ir Bakcha apņemta gaviļēs
 Un priekā! Evoir! Liber, žēlo,
 Žēlo, jo baida tavs tirsra smagums.

- Man klājas dziedāt Tiades jūsmīgās
 10 Un vīna straumes, upes, kur viņo piens,
 Un medu, kas no kokiem iztek
 Stumburu dobumos pāri plūstot —

- Un Ariadnes tavējās godu teikt
 Līdz zvaigznēm celto, Penteja mājojkli,
 15 Kā tiek viņš sagāzts smagās drupās,
 Trāķijas Likurģas kā gāja bojā.

- Tu grozi straumi, barbaru jūras kungs,
 Tu nomaļajos kalnājos neprātā
 Ar odzēm matus atļauj saistīt
 20 Bistoņu sievām, un sveikām palikt.

Kad augšup devās negantie Giganti
 Līdz debesstēva augstajiem dzīvokļiem,
 Tu lejup grūdi Reku, plosot
 Viņu ar zobiem un lauvas nagiem;

- 25 Gan zināms koŗu dejā un pazīstams,
 Tu biji ciņā vairāk kā noderīgs,
 Arvien tāds pat kā miera laikā
 Cīņiņos biji un niknos strīdos,

- Un tevi redzot Kerbers bij klusējis;
 30 Viņš zelta ragu nesējam pieglaudās
 Tev klāt, kad gāji prom, un mierīgs
 Laizīja kājas tev trijām mēlēm.

Ne sikos spārnos parastos divdabis
 Es celšos, dzejnieks, dzidrajā aiterī,
 Vairs nepaliekot zemes virsū
 Ilgāk, un pārāks par visiem skauģiem

5 Es iešu prom no pilsētām. Tiešām es,
 No nabadzīgiem vecākiem, tiešām es,
 Ko sauc par draugu, tiešām melnos,
 Mēcēnāt, negrimšu Stiga viņos.

Jau lēni sastingst, sažūstot locekļos,
 10 Man āda, baltā lidonī pārvēršos
 Un viegli klāj, no augšas sākot,
 Pirkstus un plecus man mīkstās dūnas:

Un drošāks es par Daidala Ikaru,
 Jau varu skatīt krācošo Bosporu,
 15 Pār Sirtiem, hiperboru laukos,
 Gētūlos peldu es, gulbis dziedošs;

Jau daki, Marta kareivjus bīdamies,
 Un kolchi pazīs mani un geloņi
 Vistālākie un hiberietis
 20 Gudrais, un Rodana ūdens dzērējs.

Lai nav man skumjo dziesmū ar vaimanām
 Un glēvulīgiem vaidiem un nopūtām
 Pie dusas vietas; valdi sēras:
 Pēdējais gods lai ir lieks šim kapam.

Paskaidrojumi

I grāmata.

1.

Visus savus krājumus Horātijs sāk ar veltījumu Mēcēnātam, otrā vietā šeit pieminot Augustu un trešā Vergiliju. Ar sākumu sal. Carm. II 17, 3—4, Sat. I, 6, I sek. Uzbūve programmatiska (sal. Sat. I, 1): Horātijs rāda cilvēkus, kas dzenas pēc goda, mantas, izpriecām un gudrības, pēdējā vietā šajā jau pie Bakchilida pazīstamajā schēmatā liekot dzejniekus. Katram pievestam tipam ir savi novirzieni, kuŗus Horātijs, pieslejoties kuniķu-stoīķu izstrādātiem paraugiem tāpat raksturo ar isiem, pietiekoši spilgtiem piemēriem. Ievados — veltījumos sastopam arī autora darba vērtējumu vai vismaz paša dzejnieka nolūku raksturojumu, jo viņš arī sevi iedala zināmā grupā, vai arī nodala no citiem un norāda, kā lai uz viņu skatītos tas, kam domāts veltījums. Sal. ievadus satirām, epōdiem un vēstulēm. Rakstīts šis ievads krājumu noslēdzot (apm. 29. g. pr. Kr.).

1. Sal. III, 29, I; Sat. I, 6, I sek.
2. Sal. II, 3—4; II, 18, 12; Ep. I, I, 103.
3. sek. — Pirmā tipu grupa: godkāriģie. Griekijā lielākais gods ir būt par uzvārētāju Olimpijas sacikstēs, kas jau Hērakla bijušas ievestas. Zirgu skriešanos ievēd vēlāk; bīstamākais moments tajās ir braukšana ap stabu hipodroma galā, kam var uzskriet virsū straujā pagriezienā un kur var arī sadurties ar citiem braucējiem, kas visi cenšas vairāk uz vidu turēties, lai saīsinātu ceļu. Šo momentu piemin jau Homērs. (II. XXIII, 334). Sal. I, 4, 31. No romiešu dzīves parallēli pievesta cenšanās pēc goda amatiem, maģistrātūras.
5. Sal. IV. 2. 17. sek. Palmas zaru agrākā olīvu zara vietā Olimpijā uzvarētājiem pasniedz no Aleksandra Lielā laika, bet Romā sacikstēs no 293. g.
7. Trīs amatu pakāpes Romā: kvestors (neobligātoriski ēdils), prētors un konsuls. Mainīgās tautas simpatijas Horātijs bieži piemin. Sal. III. 20; Epist. I. 19. 27.

9. sek. Otrā grupā pieticīgais zemnieks (Sal. Sat. II 2, 116), kā pretstats latifundiju īpašniekam auglīgajā Afrikā (Libijā) un tirgotājam (Sal. Sat. I 1. 29. sek., Carm. III 16, 25. sek., Ep. 4, 13 sek. 1, 25 sek., Sat. II 3, 111 sek., Carm. II 16, 33 sek., III 24, 1 sek., Epist. II 2, 167 sek. un cit. par latifundijām). Pēdējie ir neapmierināmi mantkārībā (Sal. Sat. I, 1.)
11. Pieticību bieži piemin Horātijs (Sat. II 2, II 6, Epōd. I 25, Carm. III 16, 20 sek. un cit.); pieticība ir viens no viņa mīlākiem tematiem, parasti motivēta ar to, ka iztikšanai nav daudz vajadzīgs (Sat. I 45 sek.) un ar to, ka cilvēks nevar mantu kapā sev līdzī nēmt (Ep. I 34); manta rada skaudību (III 1, beigas). Kā lielākos bagātņiekus parasti man Kroisu, Midu; Horātijs pieved šeit bagāto Pergamas ķēniņu Atalu, kas Romai novēlējis savu valsti un mantu, ieceldams to par savu mantinieci (Sal. Carm. II 18, 5).
13. Tirgotāju mantkārība ir arī parasts temats. (Sal. satirās); viņi raksturoti arī kā bezbailīgi jūras braucēji (Sal. Carm. I 3, 9 sek.). Kipras kuģis un Mirtojas jūra šeit vispārīgākā nozīmē, jebkuŗa laba kuŗa un bargas jūras apzīmēšanai; Kipra ir slavēna ar saviem kuŗu koku meŗiem, tāpat kā Ponts (Carm. I 14, 11) un Bitīnija (Carm. I 35, 7).
- Jūras Horātijs sevišķi bieŗi apzīmē konkrēti ar daŗādiem vārdiem, tās specificējot, sal. I 1, 15; I 26, 2; I 14, 20; I 35, 8; III 29, 65; II 13, 14; II 9, 2; III 9, 25; I 11, 6; I 31, 14; II 6, 3; Ep. 10, 19 un cit.
14. Parasti tā apzīmē jūŗu austrumos no Peloponnēsa; nostāsti saista šo nosaukumu ar Mirtoja (Mirtilla), Oinomaja braucēja vārdu. Kad Pelops sacenŗas zirgu skrejā ar Oinomaju viņa meitas Hipodamejas dēŗ, uzpirktais Mirtills sarīko pēdējam braucienā katastrofu; vēlāk, Hipodamejas apmelotu, to sadusmotais Pelops iesvieŗ jūŗā, kas nosaukta Mirtilla vārdā (sal. Ep. 17, 65).
15. Īkara jūŗa pie Samas salas nosaukta Daidala dēŗa Ikara vārdā; viņš tur noslēcis, kopā ar tēvu lidojot no Krētas (Sal. Carm. IV 2, 2; II 20, 13).
- Afrikas vējŗ bieŗi atnes vēŗtas (sal. Carm. I 3, 12, III 23, 5).
16. Pretējā likteŗa slavēŗana (sal. Sat. I 1, 6).
19. Treŗā grupa: izpriecu mīŗotāji. Dzīras brīvā dabā, sal. II 3, 9, II 11, 13, sal. Ep. 14, 35, Ep. 2, 23; dzīras Romā mēdz sākt pēc

- izbeigtā dienas darba (Ep. I 5, 3; I 7, 71; Carm. IV 5, 39), bet sal. pretējo sat. I 10, 3; Ep. I 14, 34; Carm. II 7, 6.
22. Iemīlotas ainavas. Sal. Ep. 2, 25; C. III 4, 8; III 16, 29. Horātijs pats kādreiz sapņojis par villu ar mežu, strautu u. t. t. (Sat. II 6, sal. arī C. I 26, 6; III 13.)
23. Pa daļai otrs izpriecas veids, pa daļai pretstats dzīrotājiem. Medības, kaŗa vingrināšanās un sports Romā iecienīts; Horātijs arī to ieteic (Carm. II 2; sal. I 8, 3 sek.; III 7, 25; III 12, 7 sek., III 24, 55). Medības — sal. Ep. 2, 31 sek., Ep. I 2, 67, I 18, 49 sek.
29. Ceturtā grupa: dzejnieks. Efeja ir Dionīsa augš; Bakchs kā dzejnieku iedvesmotājs (sk. Carm. II 19, III 25, Ep. II 2, 77). Senā dzejas teorija jau priekš Platona dzeju izskaidro tikai ar iedvesmu, līdzīgi pareģošanai (vates latīņu valoda apzīmē kā dzejnieku, tā arī pareģi); šī iedvesma nāk tieši no dieviem, sevišķi no mūzām; šeit pie Horātija šīs teorijas vēlākais veids: dzejnieka eksaltācija, pacelšanās pār pūli (sal. III 1, III 3, 70), biedrošanās ar dieviem svētajās birztalās. Mūzu birztales piemin jau Hēsiods (sal. I 12, 5, Ep. II 218; daba un vientulība ir arī dzejnieka iedvesmas vietās sal. arī II 19; III 25, Ep. II 2, 27, Carm. III 4, 7.
31. Satiri un nimfas Bakcha pavadoņi (sal. II 19, 1 sek.).
32. Sal. III 1, 1, Ep. II 2, 77. Līdzās Dionīsa eksaltācijai un arī viņa efejai kā halvai, Horātijs piemin Apollōna laurus (Carm. III 30, 16). Mūzas šeit kā mākslas likumu savaldītās iedvesmas normētājas un atsevišķu dzejas veidu vadītājas: Euterpe ar tibijām (dubulto stabuli) liriskās, Polihimnija ar liru himniskās dzejas mūzas. Horātijs šeit tāpat kā citur (A. P. 408 sek.), dzejā prasa līdzīgi ingenium un ars, iedvesmu un mākslu. (Sal. IV 6, 29, IV 15, 1, I 6, 10, A. P. 407 sek., Carm. III 1.)
34. Lesbas skofas dzejnieki Alkajs un Sapfoja kā Horātija lirikas grieķu paraugi. Par grieķu paraugiem sk. A. P. 268, par Alkaju un Sapfoju C. III 30, 13. Sk. arī ievadu.
35. Sal. IV 3, 13.

2.

Otrā dziesma rakstīta 28. g. pr. Kr., kad pēc Aktijas kaujas (Ep. 1. un 9; Carm. I 37) pilsoņu kaŗa atskaņas vēl nav rimušas un Augusts, kaŗa aizturēts austrumos, vēl nav Romā atgriezies. Ir bau-

mas, ka viņš atsacīšoties no politiskās darbības un atgriezīšoties privātā dzīvē, kas izsauca bažas par Romas likteni. Lielie plūdi Romai ir kā brīdinājums, un Horātijs paredz atkal baigus brīžus, ie-roču asināšanu brāļu karām; vēl nav izpirkts asiņu grēks (Ep. 7), nav sadzijušas vecās brūces un reta ir jaunā paaudze tēvu grēku dēļ. Uz Augustu liek visas cerības; Horātijs redz viņā dievu gribas izpildītāju, viņu sūtni Merkuriju, Cēsarā atriebēju, un tāpēc lūdz Jupiteru atstāt to romiešu vidū, kur viņš ir iemīlots un gūs jaunas uzvaras cīņā ar vēl palikušiem ienaidniekiem, sevišķi ar partiem, kas apdraud Romas austrumu robežas. Ilgstošie pilsoņu kari bijuši nospiedoši un smagi; drūms ir arī Horātija skatiens; valsts un sabiedrisko dzīvi no sabrukuma var glābt tikai restaurācija, atgriešanās pie tēvu tikumiem un veselīgiem reliģiskiem uzskatiem, kas bijuši romiešu atbalsts grūtās dienās un lielajās cīņās (pūņu kari); to cenšas izvest Augusts un viņu pabalsta Horātijs (sal. I 12, 35, II 15, III 2, III 5, III 6, III 24, IV 5, IV 15).

1. Biedinošās dabas parādības var norādīt uz dievu dusmām. Romieši visos svarīgākos gadījumos iepriekš izlūdza dievu labvēlību, izzinot viņa gribu ar pareģošanu; arī pašu dievu sūtītām zīmēm tāpat piešķir lielu nozīmi kā brīdinājumam par viņu dusmām, kas izpērkamas ar noteiktām ceremonijām un pārkāpumu novēršanu. Šeit tāda zīme ir draudošais negaiss, zibeņi un plūdi.
 2. Jupiters dievu un cilvēku tēvs; viņu tēlo ar zibeņiem labā rokā (sal. Carm. I 3, 40, I 16, 12, III 3, 6, III 5, I Ep. 2, 29); Jupitera zibens ķēris viņa paša svētnīcu Kapitoliņā, kas norāda uz viņa sevišķi lielām dusmām.
 6. Pirra, Epimēteja un Pandoras meita, Deukaliona sieva, ar savu vīru vienīgie izglābjas lielajos plūdus, ko Jupiters uzsūta cilvēku grēku dēļ, Parnasa (Likora) galotnē (sal. Ovid. Metam. I, 260 sek.).
 7. Horātijs bieži lieto triades; sal. sākumā: sniegs, krusa, zibeņi, šeit, plūdu raksturojumam, Prōtejs ar saviem roņiem kalnos, zivis koku galotnēs un ūdenī peldošas stirnas. Prōtejs ir Poseidona roņi gans un sargs (Hom. Odis. IV 411 sek.), kas prot dažādi pārvērsties (sal. Sat. II 3, 71, Ep. I 1, 90).
- 13—20. Plūdu apraksts. Dzeltenais, duļķainais Tibers (I 8, 8, II 3, 18) bieži pārpludina upes kreisajā krastā esošo Romu, sevišķi zemākās vietas, kā Marta laukumu un arī forumu ar viņa senām svētviētām: tur ir regia (ķēniņa māja), lielā pontifika

mītne, kur glabājas Marta šķēps un viņa svētie vairogi; šeit ir arī Vestas svētnīca ar mūžīgo uguni, kuŗas izdzišana vēsta lielu nelaimi Romai. Īlija, Aineja meita, Jūla (Askanija) māsa, tā tad sevišķi Jūliju ciltij tuva, apraud Jūlija Cēsarā nāvi; Tībers (īsti gan Anīēns, Tībera pieteka) ir viņas vīrs, atriebējs viņas vietā.

21—24. Zīmju iztulkošana.

22. Sal. I 21, 14 līdzīgus novēlējumus Romas ienaidniekiem.

25. Vesta ir Romas aizsardze. Gradācija, ar parastām triadēm: tauta, priesterienes, Jupiters; sabrukums, Vestas novēršanās, Jupitera pavēle.

30. Jūliju cilts trīs patroni: Apollons, Venera (Ainēja māte) un Marts (Romula tēvs, romiešu ciltstēvs). Isas gleznas šo dievību apraksta vietā.

33. Erikīna, Venera, kam jau Ainējs dibinājis svētnīcu Erika kalnā, Sicīlijā. Epitets „smejošā“ Venerai parasts (sk. Sapfoju, Katullu, Hor. Carm. II 8, 13, III 16, 6, III 27, 67).

34. Sal. Epist. I 6, 65, II 2, 56. Kupidons (Erots) Veneras dēls, sk. Carm. I 19, 1, IV 1, 5.

37. Marts kaŗa dievs. Sal. II 1, 3.

39. Carm. II 20 18, Ep. 16, 3.

41. Valdnieku apoteose pārnāk arī Romā no austrumiem, kur viņiem ceļ svētnīcas kā dieviem, arī Augustam Āzijā kā dievam Glābējam (Sothēr); valdnieku vārdu savieno ar dievu vārdiem: tā Korintē Augusts ir Apollon Augustus. Ar Merkuriju parasti Augusts nav identificēts; tas ir dievu sūtnis, Jupitera gribas izpildītājs.

46. Romuls uzņemts pie dieviem ar Kvirīna vārdu. Bažas par Romas likteni ir jo lielākas Augusta saslimšanas dēļ 28. g.

50. Tēvs (pater) ir īsti dievu apzīmējums, un pater patriae Augustam lielākais pagodinājums; viņa īstais titulis ir princeps, pirmais.

52. Sk. pie 22. rindas.

3.

Trešā dziesma ir propemptiks, laba ceļa novēlējums draugam (sal. pretējo Ep. 10), īsti lūgšana par viņu dieviem, tos piesaucot, un aizrādījums uz draudošām briesmām. Šo dzejas veidu pazīst jau grieķu aleksandriešu dzeja. Sākums šeit ņemts no Kallimacha (fr.

114), bet kā parasts, Horātijs nepieturas pie parauga visos sikumos un aizņemto izveido kā brīvu motīvu. Horātijs pats raksturo šo savu paņēmieni Ep. I 19, 23 sek. un Carm. III 30. Pēc ievada (1—8) motīvs par zelta laikmetu un pirmā kuģotāja pārdrošību. — Nevēlamo izgudrojumu nosodišana parasti šķiršanās aprakstos (Catull. 66, 48, Callim, fr. 35); gaidāmās ceļa grūtības attēlotas tieši (Ep. 10) vai iepītas nostāstā (par Europi Carm. III 27), šeit nostāstā par pirmo jūras braucēju. Propemptiks rakstīts Vergilijam, bet ne viņa pēdējam ceļojumam uz Atēnām 19. g.

1. Pieminēti jūrniekiem labvēlīgie dievi: Venus marina, no jūras dzimusi pie Kipras salas, Dioskūri Kastors un Pollūks, un Aiols, vēju tēvs un valdnieks (sal. Verg. Aen. I 52). Kastors un Pollūks, Helenas brāļi, ir Lēdas dēli, pirmais mirstīgs, ar kuģu otrais dalās savā nemirstībā ik pārdienas. Viņu zvaigznājs tumšās naktīs jūrniekiem dod iespēju noteikt atrašanās vietu; viņi tāpēc ir jūrnieku glābēji un aizstāvji. Sal. Ep. 10, 9, Carm. I 12, 25—32, IV 8, 31, III 29, 64.
4. Jāpīgs (NW) ceļa vējš no Brundisijas (tag. Brindisi) uz Grieķiju.
5. Kuģa personifikācija (sal. I 14): viņš ir kā parādnieks, kam aizdotais Vergilijs atdodams Atikai. Par draudzību ar Vergiliju sk. Sat. I 5, 40; „viena dvēsele“ — sk. Carm. II 17, 5.
12. Sal. Ep. 10, 3 sek. par pretējo vēju cīņu jūrā.
14. Atlanta un Aitras meitas mirst žēlabās, kad viņu brālis Hijs (Hyas) aiziet bojā medībās Līdijā; Zevs 7 no tām pārvērš par zvaigznēm Vērša zvaigznājā, bet pārējās 7 ir Plejades (Sietiņš).
15. Nots jeb Austrs, dienvidus vējš, bīstams sevišķi Adriatikā.
17. sek. Otrais temats par jūrnieka pārgalvību paplašināts ar tematu par cilvēku pārgalvību, kas iet pāri aizliegtā robežām (23—28, 33—40). Ar 17—24 sal. Ep. 10, 15 par Mēvija izbailēm.
18. Sal. III 27, 26.
20. Akrokeraunija (Keraunija) ir klinšains kalnājs Ēpīra piekrastē, kuģiniekiem ne mazāk bīstams par Skillu un Charibdu Sicīlijas jūras šaurumā un sēkļiem Sirtēs, Afrikas piekrastē.
21. Trīs elementi, zeme, jūra un gaiss, viens no otra atdalīti; pēdējie divi cilvēkiem liegti.
27. Promēteja un Pandoras motīvi. Promētejs, Japeta dēls, cilvēkiem nones uguni no debesīm, to nozadzis dieviem, par ko Jupiteris viņu piekaļ pie klints Kaukazā. Cilvēkiem par sodu

dievi nosūta pie tiem Pandoru; ziņkārībā tie atveŗ viņas vāceli un no tās pa visu zemi izklīst slimības un sērgas.

36. Hērakls nokāpj aizliegtā apakšzemes valstī, ar varu piespiež laivinieku pārcelt to pār apakšzemes robežupi Acherontu, lai pēc 12 veiktiem varoņdarbiem veiktu vēl pēdējo, ķēniņa Euristeja uzdoto, un uznestu augšā apakšzemes vārtu sargu, trijgalvaino suni Kerberu. Hermeja vadīts viņš to izdara, par lielu uztraukumu apakšzemes valdniekam un vēl vairāk Euristejam.

Pirmais pārdrošnieks, kas pacēlies lidojot gaisā, ir Daiāls, sk. I 15.

40. Sal. I 12, 59.

4.

Sestijs Kvirīns, kam rakstīta šī dziesma, bijis kopā ar Horātiju Brūta kaŗa pulkos 42. g.; 23. g. viņš ir konsuls; veltījumos, pēc Mēcēnāta, Augusta un Vergilija, viņa vārds ir ceturtā vietā. Dziesma ir viena no agrākām; tāpat kā Carm. I 7 un I 28 viņa vēl ir epōdiem tuŗa ar jambu un daktilu kombinētām divrindām, ko atvieto odās četrriindu strofas. Arī uzbūves paņēmiens vēl ir nepilnīgi, jo atsevišķie motīvi vēl nav organiski saistīti, bet mēchaniski savienoti. Pirmajam (pavasŗa atnākšana, 1—8) ir epizodisks raksturs; viņš nav arī vēl koncentrēts; tajā bez tam vēl iesprausts epizods par Veneru, tās pavadoņiem un Vulkānu. Šī daļa raksturīga Horātija dabas uztvērumam, jo parasti mazāk viņu interesē daba par sevi, bet gan kā fons vai parallēle cilvēka pārdzīvojumiem (sal. I 9 un cit.); ziedoni, rudeņa negaisus, ziemas salu viņš saista ar cilvēka prieku un drūmiem brīžiem (I 9, 2—3, I 4, 1, IV 7, 1 sek.; IV 12, 1 sek.); viņš dabu arī personificē (I 3, 4; III 3, 15), viņas parādībās redzot arī dievības (I 4, 5; II 19, 1 sek.). Pāreja (9—12) pieslejas pirmai daļai un ievada arī otro tematu — aicinājumu būt jautram, jo cilvēka mūŗs ir īss un cilvēks tikai vienreiz dzīvo. Šis motīvs pie Horātija bieŗi sastopams, bet tomēr ar divējādu pieskaņu. Dzīves (sal. pilsētas peli, Sat. II 6, 25 sek.) bauda kā tverams moments Aristipa garā nav rets pie Horātija (Ep. 13, C. I 4, 9 sek.; I 7, 17; I 9, 13; I 18, II 11, 13 sek.; III 8, 27; III 29, 42; IV 7, 17); tas ir pieskaņots dzejnieka temperāmentam; pats viņš atzīstas vieglā epikūriskā (Epist. I 4, 16), no kuŗa vēlāk atsakās (C. I 34). Viņam ir grūti tomēr sasniegt savos darbos Epikūra svētlaimīgo ataraksiju, stāvokli bez rūpēm un ciešanām, kas dotu cilvēkam iespēju aiziet no

dzīves kā paēdušam viesim no dzīrēm (Sat. I 1, 117); drūmais nāves un iznīcības motīvs ļoti bieži iet līdztekus dzīru baudas motīvam (C. I 4, 13; I 11, 7; II 3, 25; II 11, 5; II 14, 1; IV 7, 7; A. P. 63). Mazāk dzejnieku interesē pats nāves problēmas risinājums; nāvi viņš rāda gan kā mūžīgu miegu (C. I 24, 5; II 11, 11), gan arī pieturas pie senā uzskata par Aidu (C. II 13, II 14, II 18, 34, IV 7, 15). Doma par pilnīgu iznīcību, ko pierādot, grib iznīcināt nāves bailēs epikūrietis Lukrētijs, atrodamā tikai vienā vietā (C. IV 7, 7) un arī šeit to Horātijs noraida; biežāki kā dvēseles uzturēšanās vieta pēc nāves minētā ēnu valsts (C. I 6, 16; I 10, 18; IV 7, 16), arī kā trimdas vieta (C. I 4, 17; II 3, 27), kā mūžīga nakts (C. I 4, 16; I 28, 15). Ir minēts arī Tartars kā soda vieta (Ep. 17, 65 sek.; C. I 34, 10; II 13, 21; II 14, 17; II 18, 34 sek.; III 4, 75 sek.; III 11, 16), ir Elisija apraksts (II 13). No nāves bailēm un drūmām pārdomām Horātijs atbrīvojies nav; cilvēku tā atrauj no visa, kas dod prieku zemes virsū: zūd dzīve (C. I 11, 7; II 3, 14; III 18, 27) un prieks (I 4, 13), no nāves neviens nevar arī izbēgt (C. I 4, 13; I 28, 15; II 3, 14 sek.; III 8, 27). Apvienojot abus apskatītos motīvus, Horātijs tomēr nekad nenonāk līdz pesimismam ar pārāk drūmu refleksiju, un dzīves baudu viņš nepadara arī par aizmiršanās līdzekli, paliekot uzticīgs savam vidus ceļam un paturot arvien skaidru prātu.

1. Favonijs, — Zefirs — pavasara vējš. Sal. IV 7, IV 12, 1, 3.
2. Ziemā, no novembra puses līdz marta pusei, kuģus izvelk uz krasta, jo jūras braucieniem šis laiks ir bīstams. Pavasarī tos atkal ielaiž ūdenī pa apaļiem kokiem (falangām).
5. Sal. C. III 12. Kīteras dieve Venera; apzīmējums pēc iemīļotās uzturēšanās vietas (sal. I 2, 33). Veneras mēnesis ir aprīlis.
6. Nīmfas — sk. I 1, 31; grācījas ir trīs: Aglaja, Eufrosine un Talijs jeb Peito. Sal. I 30, 6, III 19, 16 sek., IV 7, 5).
7. Sal. III 18, 15, I 37, 2, IV 1, 27.
8. Vulkāns (Hēfaists), Veneras vīrs, pārrauga kalēju kiklopu darbnīcas zem Aitnas; viņam prom esot Venera ar pavadonēm priecājas birztalās; kiklopi kaļ Jupiteram zibeņus.
9. Dzīrēm un svētkiem matus svaida ar smaržu zālēm (II 7, 7) un galvu vaināgo (I 7, 23, III 25, 20, IV 1, 32, II 11, 13). Mirte ir Veneras augs (I 38, II 7, 25).
11. Faunam (sal. Ep. 2, 21, C. I 17, III 18), ziedo birztalās pavasarī pirms lopu laišanas ganos; viņš ir arī dzejnieku patrons (sal. Ep. I 19, 4, A. P. 244, C. II 17, 28).
13. Sal. C. III 3. 21, II 14, 9, II 18, 32, III 1, 15, III 24, 8.

15. Carm. I 11, 7, IV 7, 7.
18. Arbiter bibendi, ievēlēts dzīrēm, dod rīkojumus un likumus dziņu dalībniekiem (II 7, 25).
20. Sal. I 5.

5.

Pirmā mīlestības dziesma krājumā (sal. I 6, 17 sek.). Salīdzinot ar līdzīgiem motīviem epodos, ūdās var redzēt pārmaiņu pašā uztvērumā. Epodos Horātijs ir brīvāks un jūtas, ko viņš tur attēlo, šķiet tiešākas, ir vairāk viņās pārdzīvojumu; īstenības un svaiguma ziņā Horātijs tur vēl ir tuvu Katullam. Ūdās ir jau citādi. Šeit vairs nav kaislīgas aizraušanās, mīlestība nav tēlota kā akla vara, kas neļauj ne dzīvot, ne domāt (Cat. 51), kas padara mīlētāju neredzīgu un nedzirdīgu (Ep. 14, 1 sek.); arī viņas simptomus, vairīšanos no draugiem un dzīrēm, sarkšanu un bālēšanu (sal. I 13), ūdās maz vairs sastopam. Horātijs ir tapis vecāks, lai gan vienmēr paliek homuncio lepidissimus, bet jo vairāk izveidojas viņam raksturīgais vērotāja skats; beidzot jāpiemin arī tas, ka šajā laikā Horātijs atsakās no Katulla skolai raksturīgās improvizācijas, zem Lesbas dzejnieku iespaida piegriežoties stingrākai kompozīcijai ar krāšņiem, saskaņotiem epizodiem; atsacījies Horātijs ir arī no Archilocham raksturīgās brīvības un paskviļu elementa (Ep. 8, 12). Horātijs kā vērotājs ūdās mazāk dzied par savu, bet vairāk par citu mīlestību un mīlestības ciešanām (I 27 un cit.), paliekot pats zināmā attālumā no tā, par ko raksta, ir atturīgi noslēgts un, labi pazīdams cilvēkus, viegli rotaļājas ar viņu pārdzīvojumiem.

1. Sal. I 8, 1 sek. Grāciōzais ievads nav tik straujš kā I 8; Horātijs dod idillisku mīlestības gleznu viņas pievilcīgumā; jauneklis ir lētticīgs, apm. tāds, kā pats sevi dzejnieks raksturo epodos (piem., Ep. 9 credulus); viņš piemin Pirru šeit bez dusmām; pretēji Ep. 15.
2. Sal. I 4, 9.
6. Sal. Ep. 15, 23, C. III 2, 9. Mīlestības salīdzinājums ar jūru, kuŗas mierīgo dzīli savīļņo lielas vētras, bieži sastopams helēniskā dzejā, sev. epigrammās; Horātijs šo salīdzinājumu paplašina, ievēdot gleznu par jūrnieku, kas briesmas pārcietis un laimīgi izvīests malā.
13. Sal. III 26. Izglābušies jūrnieki ziedo Jūŗas Venerai (Venus marina, šeit jūŗas dievam) svētnīcā drēbes, kas tiem bijuŗas ne-

laimes brīdi; Horātijs šeit atstāsta piemērota veltījuma saturu, ko dieviem devis, pats no Pirras neuzticīgās mīlestības izglābies.

6.

(Sal. II 12, IV 15, IV 2, Sat. II 1, 10 sek., Epist. II 1, 245 sek. un cit.) Horātijs norobežojas no dažiem dzejas veidiem jau satīrās, ar tendenci dzeju specificēt un rakstīt tikai to, kas dzejnieka talantam vairāk piemērots; (sal. Sat. I 10, 40 sek.) ar šādu specifiku, kur sākumā viņš par savu žanru apzīmē satīru; oādās viņš par tādu noteikti atzīst liriku, atsacīdamies no eposa (jau Sat. II 1, 10); C. III 30 viņš Lesbās melikas ievēšanu latīņu dzejā uzskata par savu lielāko nopelni; viņa talants esot piemērots lirikai (C. I 1, 35), viņam patīk dziedāt par vīnu un dzīrēm (I 6, 17, II 1, 37, IV 1, 1), bet lyra iocosa nederot nopietnam eposam (III 3, 69); kad Horātijs to tomēr mēģinājis rakstīt, viņu apstādinājis pats Apollons (IV 15, 1). Noraidot Agripas lūgumu aprakstīt tā kara gājienus, Horātijs savā vietā ieteic Variju, ko kā eposa rakstītāju uzslavē jau Sat. I 10, 43 (sal. Sat. 15, 39, I 6, 55, I 10, 81, Ep. II 1, 247). Atsakoties no panēģirika lielajam Augusta kara vadonim un draugam, Horātijs tomēr paspēj viņu un viņa darbus uzslavēt (1—4), pieminot tā drošību un izturību, kā arī viņa uzvaras uz jūras un sauszemes. Tā kā šī dziesma rakstīta pēc Aktijas kaujas (pieminēta Varija traģēdija, kas pēc šīs kaujas rakstīta), tad, protams, Agripa jau ieguvis slavu Nauločas un Aktijas jūras kaujās, kā arī uz sauszemes pie Filipiem un Perusijas. Agripa Augustam nāk jo tuvu, kad 23. g. Augusts dod savu meitu, Markella atraitni, viņam par sievu. Līdzās Mēcēnātam Agripa ir tuvākais Augusta līdzstrādnieks.

2. Maionijā (Līdijā) Smirna un Kolofona pieder pie 9 pilsētām, kuŗas piemin kā Homēra dzimšanas vietu; tāpēc Homērs šeit nosaukts par Maionijas dziedoni. Par dzejnieka salīdzinājumu ar putnu sk. IV 2, II 20.
5. Horātijs īsi apzīmē saturu kā abiem Homēra lielajiem eposiem (6—7, Achilla dusmas, Odiseja maldīšanās), tā arī Varija traģēdijai „Tiēsts“ (Pelopa mājas lāsts), lai rādītu, kādi dzejas veidi viņam pašam nav piemēroti. Pelopam ir dēli Atrejs un Tiēsts, kad Atrejs, naidā ar brāli, tam pasniedz viņa paša bērņus mielastam (sal. I 17, 17); Tiēsts, sapratis, kas izdarīts, nolād Atreju un viņa namu; šī lāsta nelaime gulst pār Atreja pēctečiem: viņa dēlu Agamemnonu nonāvē Klitaimnēstra,

Agamemnona sieva, un Agamemnona dēls Orests, savukārt, nonāvē māti, atriebjot tēvu.

9. Sal. III 3, 72.
13. Kompliments Augustam un Agripam, kuŗu darbi netieši salīdzināti ar to, kas aprakstīts Iliadē. Epizods pievests no Tīdeja dēla Diomēda cīņām; ar Atēnas palīdzību viņš nebaidās stāties cīņā pretim dieviem, arī pašam kaŗa dievam Atrejām, un tos pat ievaino (II, XIII 336, 858).
17. Sal. I 9, 23 sek.

7.

Arī šī dziesma (sal. I 4) ir no Horātija jaunības darbiem; metrikā vēl ir epōdiem raksturīgā daktilu sistēma, kā ep. 12, beigas atgādina ep. 13. noslēgumu. Arī kompozīcijā vēl ir grūtības abu motīvu savienošanā, jo sākumā ievestais Tibura (tag. Tivoli) salīdzinājums ar citām skaistām un slavenām vietām (1—14) nav organiski saistīts ar dziesmas otro daļu, kur pēc pārejas par vējiem, kas izdzēnā mākoņus, nāk doma, ka negaisi un lietus gāzes nav pastāvīgi un ka arī Plankam jāatrod aizmiršanās vīnā (15—20), kā to reiz darijis Teukrs; nostāsts par Teukra likteni aizņem visu pārējo daļu (20—36). Jau senie kritiķi aizrāda uz šiem kompozīcijas trūkumiem un Porfirions pieved izsacītās domas, ka otrā daļa bijusi patstāvīga dziesma (ar 15. rindu). Sakars starp abām daļām tomēr ir, un abu daļu nepilnīgā sakausēšana ir gan jaunības darbu pazīme, vēl raksturīga pirmajiem Horātija mēģinājumiem.

Teukra motīvs Romā pazīstams un populārs sevišķi pēc Pākvija tragēdijas; skumjas par pazaudēto tēviju viņā saistās ar drosmi; pa daļai viņu var attiecināt arī uz Planku, kas bijis Cēsara legāts Gallijā, 42. g. konsuls, tad pie Antonija Sirijas un Āzijas provinces pārvaldnieks, ilgus gadus palicis ārpus dzimtenes, bet priekš Aktijas kaujas (32. vai 31. g.) Kleopatras augstprātības dēļ pārgājis pie Augusta; 27. g. uz viņa priekšlikuma Oktāviānam piešķīr Augusta tituli; 22. g. viņš ir censors.

Apraksts pirmajā daļā nav līdzīgs hellēniskā dzejā sastopamiem plašajiem aprakstiem. Pieminētās daudzās pilsētas un citas vietas vai nu nemaz nav apzīmētas tuvāk (Roda, Mitilēnas, Efesa, Tempe), vai īsi raksturotas (Korinte, Tēbas, Delfi); arī Tibura apraksts ir īss, koncentrēts, bet tomēr pietiekoši gleznains. Tiekšanās pēc kolorīta Horātijam nav liela pat viņa plašākajā dabas aprakstā, ep. 2; sal. šeit arī kontrastus: kaŗa ērgļi — mierīgais Tiburs,

melnie mākoņi — gaišais Eurs. Horātijam parasti pietiek ar norādījumiem vai arī epitētiem apzīmējumam, kas var būt īsi, ja ir pietiekoši pazīstami.

1. Roda, saules sala, iznirusi no jūras dzelmes, kur bijusi apslēpta (Pind. Ol. 7, 55). Lesbās salas galvenā pilsēta ir Mitilēnas; tāpat kā Efesa tās iecienītas skaistuma un veselīgā klimata dēļ (sal. Ep. I 11, 17, I 11, 21). Korinte ir pie zemes joslas, kas ir īsākais ceļš starp divām jūrām (Ep. I 17, 36); Mummija izpostīta, viņa Cēšara laikā ir atkal apdzīvota, lai gan ne tā, kā agrākos, ziedu laikos.
3. Otrā grupā minētas vietas, ar kuņām saistās mīti — Tēbas un Delfi. Tēbās dzimusi Semele, Bakcha māte, šeit arī Bakcha kulta sākums, saistīts ar traģisko Penteja likteni: Penteju saploša viņa paša māte Agave bakchiskā eksaltācijā. Apollonom ir slavenais Delfu orākuls un Tempes ieleja Tesalijā, starp Olimpu un Osu (C. I 29, 9).
5. Olīve ir Atēnas koks, tāpat kā Venerai ir mirte un Bakcham efeja. Šo koku viņa dāvājusi Atikas lidzenumam un pilsētai, kas viņas vārdā nosaukta.
8. Arga un Mikēnas ir senas Jūnonas (Hēras) pilsētas; pirmai šeit dots Homēra epitets, otrā pazīstama ar savu bagātību. Vēl minēta Sparta, kur Likūrģa likumi ieaudzinājuši izturību un pacietību, un druvām bagātā Tesalijas galvas pilsēta Lārisa.
12. Albuneja — nimfa un sibilla Tiburā. Šeit viņas ala un svētnīca; pieminēts Tiburā arī Aniēna kritums un Tīburna birzs, domājams labā krastā, netālu no krituma; šeit arī Tīburna kaps (sal. III 16, 11, II 6, 5, I 18, 2). Tīburns ir Amfiarāja dēls vai brāļa dēls; kopā ar brāļiem Kātilu, kuņa vārdā saucās kalns Tībura tuvumā un arī pati pilsēta (moenia Catyli I 18, 2), un Koru viņš, trimdā izdzīts, dibina šo pilsētu pie Aniēna upes.
17. Augļu dārzi nonāk lejā līdz pat upei, pat zem mazā krituma, tāpēc mitri no ūdens putekļiem (sal. Prop. IV 7, 81).
21. Planks Tiburā dzimis.
22. Teukrs un Ajants Telamona dēli, gan ne no vienas mātes. Kad Teukrs no Trojas atgriežas bez Ajanta, kas tur gājis bojā, tēvs viņu padzen, un Teukrs trimdā dibina jaunu Salamīnu Kipras salā. Liaijs — Bakchs; tā apzīmē arī vīnu.
23. Dieviem ziedojot galvā liek vainagu no tam veltītā koka zariem. Tā arī šeit. Papele ir Hērakla koks.
26. Sal. līdzīgu Ainēja uzrunu Verg. Aen. I 195 sek.
31. Sal. Ep. 13, C. I 4, II 11, 17, Ep. 9.

Līdija ar savu mīlestību maitā jaunekli (sal. Ep. 12); viņa ir arī C. I 13, kur pieminēta greizsirdība, bet samierināšanās III 9; nejauks pamflets par viņu ir I 25. (Sal. arī IV 13.) Vai visur šī pieminētā Līdija ir viena un tā pati persona, par to ir grūti spriest. Sibarits ir pseudonims, no pilsētas ar līdzīgu vārdu atvasināts vārds; tikai sākumā (satirās) Horātijs personas piemin viņu istā vārdā. Šis dienvidu Itālijas pilsētas iedzīvotāji pazīstami kā greznībā izluģtināti un bezrūpībā izlaisti, kāpēc šis pseudonims pietiekoši labi raksturo personu, kam viņš piemērots. Jau C. I 5 pieminētais jauneklis ir gandrīz līdzīgi tēlots — ar rozēm, smaržām (perfusus, ar tām aplējies), vainagiem, kurpretim šeit ir arī pārmetumi mīlestības apņemtam jauneklim, kas aizmirsis sportu un kaŗa apmācību, kas norūda cilvēku un ko Horātijs tieši prasa no jaunajiem romiešiem (C. III 2).

4. Marta lauks (sk. Sat. I 1, 9) Romā sportam un kaŗa apmācībai, vakaros arī pastaigāšanās vieta (C. I 9, 18). Par sportu sk. paskaidrojumu pie Sat. I 6, 126, I 5, 48, II 6, 48, C. I 1, 3; Augusts pēc grieķu efebū parauga ievēd Romā jaunekļu apmācību 15—16 g. vecumā. (Sal. III 2, III 12, 7 sek.) Tāpat viņš ievēd arī t. s. lusus Troiae — publiskas sacīkstes pusaudzīem, un lusus sevīrales jau kaŗa gados esošīem.
5. Par jāšanu sal. III 7, 25, III 24, 54, III 7, 25.
8. Par peldēšanos sk. Sat. II 2, 13, C. III 7, 27, III 12, 3; sacīkstēm palaistrā iēberzēšanās ar olīvu eļļu nepieciešama.
9. Sal. Ep. 3, 6.
13. Achilla māte Tetida, zinādama, ka viņas dēls gūs slavu pie Trojas, bet pats tur aizies bojā, liek to aizvest uz Skiras salu un tur sieviešu drēbēs pārgērbtu turēt paslēptu Likomēda meitu pulkā. Orākuls vēstījis, ka bez Achilla Troja nav iēņemama, kāpēc Odisejs ar Foiniku un Nestoru to meklē viņa tēva mājā un, tur viņu neatraduši, arī Skirā. Ar viltu gudrais Odisejs līdzās dāvanām, kas patīk jaunavām, noliek arī ieročus, pēc kuriem tveŗ Achills, tā sevi nododams.
16. Likieši bijuši Trojas uztīcamie sabiedrotie.

Alkaja motīvs par negaisu ir pamatā kā 13. epōdam, tā arī šai dziesmai; epōda situācija ir apmēram tāda pat kā pie Alkaja, kur-

pretīm šeit negaisa vietā ņemts ziemas sals; motīvu ievada ziemas apraksts un skats no Romas ar Sorakta kalnu pie apvāršņa. Arī dziesmas otrā daļā Horātijs amplificē Alkaja aicinājumu dzert (sal. viņa jauno fragmentu Oxyrrh. Pap. 1233 col. 2 par to, ka cilvēks dzīvo pasaulē tikai vienu reizi, un Sisifam, kas gribējis nemirt, bijis jāmirst divreiz; sal. šeit 13.—14. rind.), Taliarcham dodot priekšrakstu, kā jaunību izmantot. Dabas apraksts, ar ko sāk Horātijs, dod iespēju rādīt paralēlēs cilvēka priekus un raizes viņu maiņā. Šai dziesmai raksturīgā mierīgā pārdoma dod tai sevišķu pievilcīgumu, tāpat arī mierīgie paņēmieni tēlojumā. Sal. arī I 11 un cit.

1. Sorakts, kalns pie Tibera, apm. 37 km. no Romas; ar savu galotni, ko nereti ziemas laikā apklāj sniegs, viņš skaidrā laikā noslēdz skatu no Romas pakalniem uz ziemeļiem.
2. Horātija laikā ne tikai Romas tālākā apkārtnē bijusi vēl mežiem bagāta, bet arī ap pašu pilsētu bijušas vēl daudzas svētbirzes (luci sacri: Deae Diae, Albionarum, Furrinae, Camenarum, Egeriae, Petelinus, Robiginis, Stimulae, Annae Perennae, Lavernae, permagnus inter Salariam et Tiberim) netāli no daudzajiem pilsētas vārtiem. Silva var apzīmēt nelielu mežu (Sat. II 6, 3, Ep. I 14, 1), kokus ap māju (Epist. I 10, 22), vai birzi (C. III 16, 5, Ep. II 2, 43).
4. Aizsalst retāki Tibers, bet Romas apkārtņē un pilsētā ir daudz mazu upiņu un strautiņu (Petronia amnis Marta laukumā, Tiberīns, Spinons, Almone, Nodīns), bez tam Horātijs, ziemas peizažu rādot, nav ar noteiktām vietām saistīts, lai gan piemin Soraktu.
7. Sabīņu traukos (divosainos — diota) turienes vīns, ko parasti Horātijs sevišķi neslavē (I 20, 1). Četrus gadus gulējis, viņš, protams, ir daudz labāks. Sk. I 20.
8. Taliarchs šeit pseudonims, kā parasti grieķu personu vārdi oḗās.
9. Sal. I 11.
10. Sal. I 12, 27—32, II 10, 15, II 9, 1 sek., Ep. 13, 7.
13. Sal. I 7, 15, I 17, 17, Ep. 13, 7.
14. Sal. I 11, 8.
16. Deja pie romiešiem ārpus reliģiskām ceremonijām nav iecienīta. C. I-37 minētā deja ir saliju kollēģijas svētdeja ar pienācīgām ceremonijām, tāpat kā IV 1, 25 zēnu deja: deja nav izprieca, bet reliģisks akts. Tā arī svētbirzēs deju nimfas un grācijas (sk. I 1, 31, I 4, 5), un zemnieks III 18, 15 priekā at-

kārto svēto tripudium (sal. IV 1, 28). Dejojot dzīrēs ir piedauzīgi: tur gan uzaicina grieķu dejojotājas vai arī šīs profesijas sievietes no brīvātlaistām vai verdzenēm; sal. III 6, 21, kur dzejnieks nosoda Romas pilsones, kas sāk grieķu dejām piegriezties. Šeit varbūt, kā IV 1, 25, domāta Taliarcha piedalīšanās ceremonijās, kuŗām izlasa jauneklus un jaunavas no labākām aprindām.

17. Sal. Ep. 13, 4, C. II 11, 5, II 3, 15.

18. Marta laukā, tāpat kā citos laukumos Romā, kolonnādes (portiki) un apstādījumi kā pastaigāšanās vietas. Sal. Ep. I 1, 71, 21. Sal. I 6, 18.

10.

Himns Merkurijam, rakstīts pēc stingrām himnu prasībām ar dieva vārda pieminēšanu sākumā, kam seko viņa darbu un nopelnu uzskaitīšana. Porfirions aizrāda, ka Horātijs šo himnu rakstījis Alkaja parauga iespaidots; no fragmentiem redzams, ka Alkajs piemin Hermeja dzimšanu un viņa darbus; Horātijs pieved dažādus epizodus par Merkurija dzīvi un darbību, bet uzmanību koncentrē ap tiem, kas raksturo viņa nopelnus cilvēku kultūras veidošanā, jau sākumā to apzīmējot par Atlanta pēcteci. Atlanta brālis, titāns Promētejs, kā šīs kultūras veicinātājs, ir pazīstams (sk. I 3, 27, I 16, 13), un arī Atlants pats šajā ziņā ir daudz darījis, jo tas ir astronomijas atradējs, ko mācījis arī Hēraklam un Merkurijam (Arat. Serv. pie Aen. I 741); Merkurijš veidojis arī cilvēku valodu, devis tiem mūzikas un dziesmu mākslu, un izdaiļojis viņu ķermeņa kustības. Merkuriju Horātijs piemin arī kā savu patronu, kas to sveiku un veselu izvedis no Filipu kaujas briesmām (II 7, 13, sal. šeit 13—17), jo dzejnieks ir vir Mercurialis (II 17, 29). Merkurijš ir arī tas, pie kuŗa Horātijs griežas ar lūgumu glābt valsti briesmu brīdī (I 2), sal. lūgšanu Sat. II 6, 5. Himnam, kas nav subjektīva lūgšana, bet slavas dziesma, ir šādas prasības: jāpiemin dieva ģenealoģija (šeit 1 sek.), jāaizrāda, kādu spēju dēļ to slavē (1 sek.), kur tās izpaudušās (9—16), kādi ir viņa atradumi (6), kādi uzdevumi no dieviem (5), kādas attiecības pret cilvēkiem un citiem dieviem (2—4, 19 sek.). Pieminēts Merkurijš šeit kā logios (3), agonios (4), mūsikos (6), haimylomētis, dolios (7—12), diaktoros (13—16), psychopompos (17—20) un kā dievu vēstnieks (5). Himns ir jau no Horātija gatavākiem darbiem. Šeit vairs nav pārāk gaŗo teikumu

ar pievienotām participu konstrukcijām, pedantiskās simmetrijas un kontrastu efektu, kā agrajos darbos; periodi sakrīt ar strofām, vai arī, ja tie apņem vairākas, kā šeit pirmo un otro, to pēdējā daļa skaidri izdalīta; epitetu nav vairāk par vienu. Jokojoši viegls ir ievestais epizods ar govīm, nopietna pēdējā strofa, vieglu skumju apdvesta.

1. Hermejs Zeva un Maijas dēls; Maija Atlanta meita, viena no plejadēm (I 3, 14).
3. Valoda kā kultūras faktors (Sat. I 3, 105 sek.). Sal. mācību par logosu hellēniskās reliģijās, hermetismā un cit.
4. Par sportu Romā sk. I 8.
6. Sal. Ep. 13, 9. Liru Merkurijs darinājis, uz bruņu rupuča vāka uzvilkdams stīgas (četras).
7. Maiju Zevs slepeni aizvedis, un viņa tam Arkadijā, Killēnas kalnā, dzemdējusi dēlu, kam bijušas tieksmes visu ko ar viltu piesavināties. Tā viņš nozadzis govīs savam brālim Apollonam, kas par to dusmojies, bet beidzot tomēr par mazā viltību sirsnīgi smējies; tāpat mātei ar nimfām peldoties, viņš tām nozadzis drēbes. Par nozagtām govīm Apollons dabūjis liru, bet Merkurijam dāvinājis burvju zizli. Govis Merkurijs vilcis prom aiz astēm, lai jauktu pēdas.
13. Atreidi — Atreja dēli Agamemnonss un Menelājs. Caur sargu rindām grieķu nometnē Hermejs aizved līdz Achilla teltij Hektora tēvu, sirmo Priamu, kas nācis no Achilla izlūgties un izpirkt nogalinātā dēla liķi apbedīšanai. Achills ir Tesalijas mirmidoņu cilts vadonis (II 4, 10).
17. Mirušo dvēseles aizvada Merkurijs uz viņu pasauli, vieglo ēnu baru ar zelta zizli kopā saturēdams (I 4, I 24, 15, Hom. Od. XXIII, 5). Bijīgo dvēseles nāk ēlisijā (pie Homēra šī jēdziena vēl nav), noziedzīgos iedzen Tartarā. Plašāk šie jautājumi apskatīti Vergilija Aineidas sestā grāmatā.

11.

Pēc Usāni, Leukonoē ir atvasinājums no vārda Leukonoēus, kāds bijis dots pazīstamajam astronomam Metonam, Atikas kalendāra reformētājam (Aristoph. schol. Av. 997). Horātijs tādā gadījumā šo dziesmu būtu veltījis kādai dāmai, kas interesējusies par astronomiju, jeb īsti gan, astroloģiju, pagodinot viņu ar šādu pseu-

donimu (sal. pie Katulla no Lesbas salas dzejnieces Sapfojas ņemtū Lesbijas pseudonimū). Astroloģijas dzimtene ir austrumos (Chaldeja); Sīrijā tā saistās ar dažiem kultiem, kas jau pēc Antiocha kara sāk Romā iespieties (Mitra). Jau 139. g. pr. Kr. pirmo reizi no Romas izraida žīdus un chaldeju astrologus. Astroloģiskās spekulācijas un mistiku pārņem arī stoiķi (Poseidonijs, Nigidijs). Šī mistika māca par mūžīgā ūniversuma iespaidu uz cilvēka dzīvi, makrokosmam iespaidojot mikrokosmu ar analogiju un simpatiju. Novērojot makrokosmu, sevišķi viņā redzamo zvaigžņu kustības un kombinācijas, var noteikt ne tikai dažādus notikumus zemes dzīvē, bet arī katra atsevišķa cilvēka likteni, uzstādot viņa horoskopu, zvaigznāju kombinācijas schēmatu viņa dzimšanas stundai. (Sal. II 17, 15 sek.). Horoskops ar viņa genitūrām, mājām u. t. t. ir ļoti sarežģīts un prasa paskaidrojumus un aprēķinus; «Babeles skaitļi» var apzīmēt šos aprēķinus vai arī citu, uz skaitļu mistikas dibinātu sistēmu. Ar astroloģiju saistīts zināms determinisms (sal. stoiķu «fatum», likteņa dievu teikto negrozāmo likteni); Horātijs ir tuvu tam (2—3), bet viņa prātnieka ideāls (sapias, 6) ir tāpat epikūreisks, kā 1 7, 17. Sal. motīvu ar I 9, I 4, 15. Šeit pamācība Leukonojai nezilēt par nākotni, bet ņemt no dzīves, ko tā var dot un neaizlaist brīdi.

1. Astroloģijas elementus Horātijs dzejā sk. II 17, Ep. II 2, 187; sal. C. I 9, 13, II 11, 4.
2. Aizrādījumus uz horoskopu vai arī, lai skaistā Leukonoja nelauza galvu par nākotni un pārdomām nepadara drūmu tagadni.
3. Astrologus Romā apzīmē ar vārdu mathematici.
5. Jūra Horātijs aprakstos gandrīz arvien bangaina, pretēji Vergilijam, kas to biežāki tēlo mierīgu. Horātijs šos vētru un negaisa aprakstus gan mēdz kombinēt ar ilgošanos pēc miera un atpūtas.
6. Sal. I 7, 17, Ep. I 10, 44. Vīnu dzeršanai izkāš caur sietu vai maisiņu. (Sat. II 4, 49).
7. Sal. I 4, 15, II 5, 13, II 14, 1 sek.
8. Sal. III 8, 27.

12.

Pindara virzienā (sal. IV 2 Pindara slavēšanu) un ar viņa paņēmieniem rakstīta slavas dziesma Augustam. Pindara iedalījums

ir ievadā; slava dieviem, hērojiem un cilvēkiem (sal. Pind. Ol. II) ir visam dziesmas iedalījumam pamatā (13—24, 25—32, 33—48), ar noslēgumu par Augustu (49—60). Galvenais dziesmas motīvs ir par Jupitera visvarenību (17—18) un viņa radīto iekārtu, ko palīdzējuši uzturēt netikai dziesmā minētie dievi un hēroji, bet arī Romas valstsvīri; Augusts ir viņam līdzīgs kārtības turētājs zemes virsū (57). Ievads ir sarunas veidā ar mūzu Kleio, kam pamatā ir uzskats par dzejniekam dievu sūtīto iedvesmu (sk. I 1, 25), ko Sokrats un Platons uzskata par tieši no dieviem iegūtu, kā tas ir arī praviešiem un gaišrēģiem. Šādā eksaltācijas stāvoklī dzejnieks nāk prom no citiem cilvēkiem, ir dievu tuvumā svētās birztaļās (I 1, 25, III 1 un cit.). Saruna ar Kleio, protams, nav tad nereāla, bet ir īstenībā, kā arī saruna ar Kalliopi III 4 sākumā; sal. II 18, II 19, II 20, III 25 un cit.

No jaunākiem Romas valstsvīriem visvairāk šajā dziesmā godināts Markells, ko 25. g. sev tuvina Augusts, dodot viņam par sievu savu meitu Jūliju; vienīgi viņš minēts kopā ar seniem romiešiem, bet vai dziesma būtu piemērota Markella kāzām vai kādam viņa triumfam, nevar sacīt.

2. Klio-Kleio, mūza, kuņas vārds radniecisks vārdam kleos, slava.
4. Personifikācija, sal. I 20, 6—8.
5. Kā dzejnieks I 1, 30 ir dievu svētās birztaļās, tā šeit arī mūzu kalnos, kādi ir no seniem laikiem Helikons Boiotijā, Pinds Tesalijā un Haims Trāķijā. Pēdējais pazīstams kā Orfeja dzimtene: šeit to dzemdējusi mūza Kalliope, šeit arī viņš ar savām dziesmām valdzinājis mežus, upes un vējus (7—12). Haims saista abas ievada daļas, pirmo par dzejnieku mūzu kalnā, un otro, Orfeja motīvu.
13. Dievus pieminot, Horātijs sāk ar Jupiteru, kas ir dievu un cilvēku tēvs un valdnieks (Sat. II 1, 43, C. III 5, 1, sal. I 2, 2, III 29, 44, II 19, 21); ar saviem likumiem (leges Iovis Ep. 17, 29), pret ko veltīgi sacēlušies giganti (18, sal. III 4, 42), viņš valda par dieviem un cilvēkiem. Viņam ir vara par ķēniņiem (III 1, 6), viņš ir taisns (I 28, 29, Ep. II 1, 68), uzklausa vai neuzklausa lūgšanas (Ep. I 8, 111, Ep. 10, 18), uzsūta un atņem ciešanas un priekus (Sat. II 3, 288). Viņam patīk labi darbi (Ep. 9, 3), bet ļaunie darbi un noziegumi izsauc viņa dusmas (I 3, 40, III 3, 6, I 2, 1 sek., sal. I 2, 30); viņš ir aizsargs (IV 4, 74), padomdevējs arī Romai (Ep. 16, 63, sev. Carm. III 5, 12, kur liktenīgi Roma ar Jupiteru saistīta: incolumi Jove

et Roma); viņš arī normē gada laikus un laikmetus (II 10, 16, III 10, 8, Ep. 2, 29, Epist. I 12, 16); viņu izteic pasaule, kas ir grezna savā harmonijā (kosmos, mundus). Daudz ko Horātijs pārnes uz Jupiteru no stoiķu dieva jēdziena — Augusta restaurācija šo harmoniju un kārtību paredz arī Romas valsts pamatos, un Augusta darbība ņemta paralēli Jupitera darbiem. Ar Jupiteru Horātijs sāk un nobeidz, kā parasti to dara rapsodi, dievus pieminot.

17. Zevs savā laikā savu tēvu (Sātarnu) nogāzis no troņa; arī pašam viņam būtu draudējis tāds liktenis, ja no Tetidas tam būtu dzimis dēls, par tēvu spēcīgāks (sk. pie Ep. 13, 12).
19. Zeva un dievu varu nopietni apdraudējuši giganti ar savu sacelšanos (sk. III 4, 49 sek.). Cīņā ar tiem piedalījušies visi dievi, arī Atēna (sk. III 4, 57). Viņa ir Zeva mīlākā meita, dzimusi no viņa galvas; Romā, Kapitolijā, viņa ir līdzās Jupiteram un Jūnonai. Bez Olimpa dieviem, kad Gaija pavēstījusi Zevam likteņa lēmumu, ka gigantus dievi uzvarēs tikai ar hēroju (pusdievu) palīdzību, cīņā piedalās arī Libers (Bakchs) un Hērakls (Sal. II 19, 21 sek.), kas abi šo cīņu dieviem par labu izšķīruši (II 2, 9 sek.). Artemida (Diāna) un Apollons, šo cīņu dalībnieki (III 4, 60 sek.), pazīstami arī kā kaitīgo dzīvnieku un briesmoņu iznīcinātāji.
25. Dioskūri Kastors un Pollūks (sk. Ep. 10, 9) kopā ar Hēraklu un Bakchu pieminēti arī III 3, 9, IV 8, 21. Par Dioskūriem (sal. Sat. II 1, 26—27; jūrnieku glābēji tie ir arī Ep. 10, 9, Carm. I 3, 2, IV 8, 31, III 29, 64).
29. Negaisa nomierināšanās aprakstus sk. I 3, 12—16; I 7, 15, I 9, 9 un cit.
33. Romuls, Nūma, Tarkvinijs un Katons kā Romai raksturīgo īpašību rādītāji: Romuls ir kaņotājs, valsts dibinātājs, Nūma likumdevējs, tās iekārtotājs, Tarkvinijs ar varas simbolu (fascēs) un Katons nāvē droši iedams parādījis savu nelokāmo raksturu (II 1, 24) Utikā, lai nenāktu Cēsara rokās (46. g. pr. Kr.). Katons ar Rēgulu tuvi Horātijam arī kā stoiķi (sal. III 5, 13).
37. Rēguls, Skauri un Emilijs Pauls kā pienākuma, nacionālā goda un prestiža aizstāvji. Rēguls (III 5,13) pirmā pūniešu karā kritis gūstā un no Kartagās sūtīts uz Romu ar priekšlikumu apmainīt gūstekņus, bet no apmaiņas romiešus atrunājis (250. g.); atgriezies Kartagā, viņš tur miris mocekļa nāvē. Mar-

ka Emilija Skaura dēls (Val. Max. V 8, 4) ir starp tiem, ko spiedis atkāpties iebrucēju kimbru pirmais spiediens. Tēvs dēlu par to atstūmis, un tas sev darijis galu. Skaurs ir šajā laikā princeps senatus. Lūkijs Emilijs Pauls 216. g., kad otrā konsula Gaija Terentija Varrona vainas dēļ bij pazaudēta Kanu kauja, lai negods nekristu arī uz viņu, meklē un atrod nāvi cīņā.

40. Turpmākie piemēri: Fabrikijs, Kurijs un Kamills. Pirmais kaŗā pret Pirru veltīgi no tā mēģināts nopirkt, lai gan viņš bijis ļoti nabadzīgs; senāts viņa meitām dod pūra naudu. Tāpat 275. g. Marku Kuriju Dentātu, samnītu un Pirra uzvarētāju, samnītu sūtīti, ar zeltu nākot, atrod pie vienkāršām pusdienām. Marks Fūrijs Kamills ir Veiju iekarotājs, 396. g. diktātors un Romas atsvabinātājs no galliem (Ep. I 1, 64). Kūrija laikā sākuši matus cirpt, bet viņš palicis pie vecām ierašām (Plin. NH VII 59). Sal. III 2 par atgriešanos pie kareivīguma, godīguma un norūdišanās trūkumā, pie senās vienkāršības IV 15, 11 sek., pie labiem tikumiem (III 14, 5, III 15, 13) pretēji parašām Augusta laika sabiedrībā III 6, 17. Jaunās paaudzes salīdzinājumu ar agrāko — sk. III 5, III 6, 33.
45. Markells Sirakūsu iekarotājs, uzvarētājs pie Klastidijas, piecas reizes konsuls. Viņa vārda spožumu atjauno jaunais Markells (dz. 42. g.), Augusta māsas Oktāvijas dēls, domātais Augusta znots un pēcnācējs (miris 23. g.).
47. Katastērisms, pārnešana uz zvaigznēm; sal. II 19, 13, I 3, 2, Ep. 17, 41, sal. arī I 1, 36, III 25, 6, IV 2, 23, IV 8, 31).
49. Parallēlisms starp Jupiteru un Augustu: viens valda debesīs, otrs līdzīgi zemes virsū.
54. Pareizs un likumīgs ir triumfs, ja uzvaru ieguvis kaŗa vadonis ar augstākām tiesībām (diktātors, konsuls, prētors), pats kaujā dalību ņemot, kur kritušo ienaidnieku skaits nav zem 5000. Pilsoņu kaŗā triumfu iegūt nevar.
56. Horātijs bieži piemin romiešu intereses austrumos, sal. I 29 par ekspedīciju uz Arabiju; tāpat bieži minētas austrumu tautas, ar kuŗām romiešiem ir sadursmes — parti, persieši un citi, sal. Ep. 7, 7 sek. Romiešiem bijuši tirdzniecībā sakari ar vēl tālākām tautām. 26. vai 25. g. indiešu un skitu sūtīti apmeklē Augustu Tarrakonā; ķīnieši (Seres) pazīstami ar 44. g. iebrukumu Baktrijā, kas toreiz padota skitiem; no šīs tautas vārda nāk arī zīda nosaukums: sericus nozīmē kā «ķīniešu», tā arī

«zīda». Seno ģeografiju Sērikas apraksts varētu būt attiecināms uz Ķīnas ziemeļrietumu daļu.

57. Sal. I 28, 28, III 4, 48, III 6, 5, III 5, 1.

58. Sal. III 5, 1, I 16, 12, I 34, 8 sek.

59. Sal. I, 2, Ep. 7, C. I 3, 40, III 3, 44.

60. Sal. I 2, 3—4.

13.

Horātijs sevi dažreiz sauc par mīlas un dzīvu dzejnieku (I 6), abus šos motīvus parasti kopā saistot. Tā, līdzās I 5 un I 8, kur milētāji atstāti paši ar sevīm, otrā mīlestības dziesmu grupa ir ar dzīrēm saistīta. Personažs šeit diezgan dažāds; tā dzejnieks atklāj diezgan rūpīgi slēptos mīlestības noslēpumus (Megillas brālis I 27; sal. Ep. 11, 8 par pašu Horātiju jaunības dienās); ir pieminētas arī kaprizās un bieži mainīgās jaunavas, un stāvoklis dažkārt tēlots visai sarežģīts: Likorida mīl Kīru, bet tas tvīkst pēc Folojas, kas no viņa vairās (I 33). Šajā dziesmā galvenais ir greisirdības motīvs; vainīgā ir Līdija, kuŗu Horātijs min vairākas reizes (sk. I 8): jauns vēlējums viņai ir I 25, samierināšanās III 9. Tēlefs pieminēts arī III 19, 26 un IV 11, 26: viņu mīl Rode un Fillida, kā arī kāda bagāta, bet izlaista jaunava; dzejniekam viņš ir sāpencenis arī IV 11. Vārds, kā bieži parasts, anōnims. Dziesmā manāms Sapfojas iespaids (3. un sek. rind.). Pēc greisirdības motīva aizrādījums uz pretinieka trūkumiem, rupjību un neuzticību, pretēji tam, kas raksturīgs pašam dzejniekam.

1. Līdijas koķetēšana un dzejnieka mokas. Horātijam skaistuma aprakstos dominē detaļu apzīmējums: viņam patīk Chloridas baltie pleci, kas ir kā mēneša atspīdums jūrā (II 5, 18), Likimnijas acu dzidrums (II 12, 13), Glikeras vingrums (I 19, 7), Chlojas biklums (I 23, 5 sek.), sal. Lidi III 11, 9; šeit Līdijas gaišie mati. Arī vīriešu skaistums līdzīgi aprakstīts (kakls, rokas).
2. Sārtās rokas — sal. IV 10 rožainas.
3. Aknas pēc seniem uzskatiem ir kaislibu un iegribu centrs (kā I 25, 15). Kānīdija Ep. 5, 37 aknas grib iegūt mīlestības dzērienam; sal. vēl arī IV 1, 12, Ep. I 18, 72, C. III 4, 77. Sirsds parasti ir dusmām, jau pie Platona, bet ļoti bieži abu šo centru šādas funkcijas jūk kopā, un ar tiem saista arī pārējos afektus.

5. sek. Atskaņas no Sapfojas (51. Sapfojas dziesmu skat. «Grieķu lirika» 89): arī šeit mīlestības kaislības patoloģisks apraksts ar uzbudinājumu, uztraukumu, sejas krāsas maiņu (sal. IV 13, 17, Ep. 17, 21), asarām (sal. IV 1, 33, III 7, 8, Ep. 11, 12), mocošām mīlas liesmām (sal. Ep. 14, 16, arī 14, 13, C. I 6, 19, I 19, 15, Ep. I 2, 13), kas lēni cilvēku sagrauž (III 19, 28, I 27, 16, III 7, 11, Ep. 5, 82). Šīs pazīmes plaši pazīstamas senā literatūrā; sal. pp. Teokrita II 105 sek. (sk. «Grieķu lirika» 158).

8—9. Dusmas kopā ar mīlestības uzplūdumu.

10. Sal. I 17, 23 sek., I 6, 17—18 (strīdi, plosīšanās), arī I 9, 19 sek.

13. Ne jau Līdijai, bet dzejniekam nepatīk Tēlefa uzbāzība.

15. Medum ir desmitā daļa no nektara salduma (Pindars, Ibiks); kompliments Līdijai, ka viņas skūpstī divreiz par medu saldāki.

14.

Ka šī dziesma par kuģi ir allēgorija, piemin jau Kvintiliāns (VIII 6, 14), piedot viņu tieši kā piemēru allēgorijai (kuģis — valsts, bangas un negaisi — pilsoņu kari, osta — miers un satība); tikai daži (Kukula) mēģina atrast šeit pamatā reālu notikumu — Augusta atgriešanos Itālijā pēc Aktijas kaujas 30. g. ar dzīvības briesmām, divreiz tikko no katastrofas izglābjoties (Suet. Aug. 17, 3 — pie Peloponēsa krastiem un Keraunijas — sk. I 3, 17). Tomēr grūti ticams, ka Augusts būtu braucis tādā kuģī, kādu to apraksta Horātijs šajā dziesmā, kas pēc Kukulas domām ir propemtikss, jau iepriekš zinot viņa nederīgumu. Allēgoriju redz šeit gandrīz visi, tikai to dažādi attiecina uz Kvintiliāna pieminētiem pilsoņu kariem. No saviem komentāriem Horācija brīdinājumu daži attiecina personīgi uz Brūtu, kas pēc Kasija nāves Filipu kaujā atkal gatavojis jaunu karaspēku (Porfirions), citi uz karu ar Sekstu Pompēju (Akrons), uz laikmetu priekš Aktijas kaujas (34. g. — 33. g. Kislings) un pēc tās (Paskvāli, Usāni, Mičerlichs). Tiešām karš ar Antoniju un Kleopatru ir cīņa par to, vai Romai būt vai nebūt (I 37), un nav tikai pilsoņu karš vai jukas vien, kurpretim tās divas reizes, kad Oktāviāns grib aiziet privātā dzīvē (30. g. pēc uzvaras par Antoniju un 27. g.) var izsaukt bažas par Romas valsts likteni. Valsts kuģis ir izvadīts cauri pilsoņu karu bangām, ir cerības viņu lāsta izpiršanai (sal. ep. 7), bet, palicis bez vadītāja, viņš būtu skaists vairs tikai no ārienes, kuģošanai nederīgs,

gandrīz jau pilnīgi sadragāts, bez buřām, bez aiřiem; dzejnieks-patriots, domājot par valsts likteni, ir lielās baņās. Arī Mēcēnāta runai 30. g. par šo Oktāviāna nodomu ņemta šī pati allēgorija — kuģis. Līdzīgs motīvs ir sastopams jau grieķu dzejā (Teognids 679 sek.; Alkajs — sk. Gr. lirika 82, 1). Alkajs ir ņēmis kuģi pašā brīesmu brīdī, gandrīz jau veltīgā cīņā ar auku un viesuļiem; Horātija uztvērums ir citāds. (Sal. Alkaja fragm. sākumu ar II 13, 27—28), kā I 4, I 10 un cit.

1. sek. Uztvērums gleznains; kuģim paredzēts liktenis, kādu apraksta Alkajs: vētrā viņš paliks bez aiřiem; masti un rējas vaidēs lokoties zem aukas (Afrika — sal. I 3) brāzmas; arī virves, kas satura kuģa korpusu kopā, ir bojātas un neizturēs pārāk spēcīgo bangu sitienus; ir saplēstas buřas, norauts sargātājs dievs no kuģa priekšgala — kuģis tapis jau gandrīz par nespēcīgu vraku, kam vairs tikai vārds un krāsoti koki, kam neuzticās iebaidīts jūrnieks; viegli viņš var tikt par rotaļu vējiem.
3. Motīva paplašināšana kā II 13, 22 sek.; III 5, 18 sek.; III 10, 5 sek.; Sat. I 8, 23 sek.; II 2, 114 sek.; epōd. 10, 15 sek. ar redzes gleznām — vīzijām
10. Pilsoņu karš ir noziegums; dievi neklausā, kamēr šis noziegums nav izpirkts (I 2).
11. Pontā, Sinopē labākie kuģu koki; sal. I 1, 13; I 35, 7 un cit.
14. Sal. I 1, 14 un cit.
17. Nupat, neilgi atpakaļ, atgriezoties tēvijā pēc Filipu kaujas. Tagad viņš norūpējies par valsts kuģa likteni.
20. Kikladu salas (III 28, 14) — kuģiem bīstama vieta (aukas, sēkļi, klintis); sal. I 1, 14.

15.

Stāstošās lirikas paraugs; sal. arī III 27, kur propemtiķis ir tikai ievads analogiskam stāstījumam. Porfirions savā komentārā atzīmē Bakchilidu par šīs dziesmas paraugu; šis dzejas veids tomēr ir plašāki pazīstams grieķu dzejā, kur episkus epizodus veido arī lirikai, sevišķi Stēsichors, pēc viņa Korinna un Bakchilids; aleksandriešu laikā tāpat dara arī Kallimachs. Raksturīgs ir Timoteja noma „Persieši“ ar stāstījumu liriskā formā. Pie Bakchilida Trojai galu pravieta Kasandra; Horātijs, ņemot līdzīgu pare-

ģojumu, izmeklē citu momentu, Parida braukšanu pa jūru, un ievēd jūras dievību Nēreju, arī kā pareģi pazīstamu. Raksturīgs šādiem stāstījumiem ir tas, ka zināmus motīvus izvēloties, tos iesāk ex abrupto, tieši bez paskaidrojoša ievada un tāpat arī strauji izbeidz. Pretēji Homēram, kuŗa episkos darbos motīvi attīstīti lēni un pakāpeniski, tēlojot pilnībā ne tikai galveno personu, bet arī visu, kas ar to sakarā, liriskie dzejnieki uztver motīvu par sevi; tas dod viņiem iespēju rādīt epizodu kā gleznu, koncentrējot ap to visu uzmanību un nerūpējoties par pārējo. Tas pats novērojams arī epillijos, kas rakstīti episkā pantmērā — heksametrā (Teokr.). Šeit epizods sākas ar Nēreja pravietojumu, un ar to arī izbeidzas visa dziesma; pievesti viņa vārdi tiešā uzrunā; sal. III 27, kur galvenā daļa ir Europes monologs.

Stāstījums lirikā ir zināma lūzuma pazīme, pāreja no dziesmas tiešā nozīmē it kā uz āriju (Tīmotejs) un uz recitāciju, deklamāciju, no subjektīvā uz objektīvo; šādi paraugi romiešu lirikā ir pie Katulla (Attis); stila ziņā šis Horācija jaunības darbs arī atgādina Katulla paņēmienu minētā epillijā, ar pēdējam raksturīgo māksloto periodizāciju, kuŗas nav vairs Horācija vēlākos darbos (III 27). Daži zinātnieki, pa daļai zem iepriekšējās (I 14) dziesmas iespaida, pravietojumu Paridam un Helenai attiecina uz Antoniju un Kleopatru. Kīslings, kas arī šīm domām pieslējās, tomēr neatzīst mēģinājumus meklēt šeit tiešu allēgoriju, bet iziet no paralēlisma (arī III 3, 18 sek. Jūnonas runā), leģendā un reālos notikumos (kā I 7 Teukrs, III 11 Danaides) un no analogijas raksturos un liktenī (Parids pie Helēnas, bēgšana no Diomēda, atmaksas atlikšana — Antonijs pie Kleopatras galma, Augusts un Ēģiptes kuŗa gājiena novilcināšana). Šādu analogiju pamats ir asociācijas, un pats Horācijs nekur tieši uz tām neaizrāda. Ja paliek pie šīm domām, tad arī darba datējums (31—30) sakristu ar agrākā laika darbu tehniku, kuŗa šeit redzama.

1. Gans — Parids, Trojas ķēniņa Priama dēls, izlikts Īdas kalnā, kur to uzaudzina kāds gans. Šeit viņam parādās arī trīs dieves: Hēra, Atēna un Afrodīte; zelta strīdus ābolu Parids piecspriež Afrodītei kā skaistākai, un Afrodīte dāvā tam mīlestības laimi ar skaistāko Grieķijas sievieti — Helenu, Spartas ķēniņa Menelāja sievu; Afrodīte aizved uz Spartu Paridu, palīdz viņam Helenu nozagt un to aizvest uz Sīdonu un tad uz Troju.
2. Īdas kuģis, kā I 14, 11; apzīmēta vieta, kur kuģis celts; Parids noziedzies jo vairāk tāpēc, ka pārkāpis viesmīlības svētos no-

- teikumus, kas saista saimnieku ar viesi, kuŗš no viņa uzņemšanas brīža ir Zeva *ξένιος* apsardzībā, tāpat kā pats saimnieks.
5. Nērejs, Ponta dēls, Tetidas tēvs, kā jūras dievs savalda negaisa vējus, Afrodītei paklausot, lai braukšana Paridam būtu viegla, un arī aptura kuģi, lai Parids dzirdētu no jūras viņa pareģojumu. Nērejs ir zinātājs, kas nemelo un taisnību saka; sal. Hesiod. Theog. 233 un cit.; viņa vietā var būt arī Protejs (sk. Porfiriona komentāros). Par putnu lidojumu kā labu vai ļaunu pazīmi sal. Ep. 10, 1; 16, 24; Carm. III 3, 61; IV 6, 24.
 7. Helenas skaistuma dēļ to par sievu gribējuši visi Grieķijas valdnieki, un viņas tēvs Tindarejs, baidoties, ka izvēloties no tiem vienu, viņš varētu citus padarīt sev par ienaidniekiem, liek visiem pretendentiem zvērēt, ka tie visi palīdzēs Helenas ieguvējam, ja kāds Helenas dēļ tam ko pāri darīs. Šis zvērasts saista bijušos līgavaiņus un apvieno viņus kara gājienā pret Troju, lai atriebtos Paridam un tam atņemtu Helenu. Vēlāk Aulidā viņi zvēr Troju izpostīt.
 9. sek. sk. pie I 14, 3; pravietojumā pareģojumi spilgtu atsevišķu vīziju veidā, ko jau skata Nērejs. Sal. Il., II 388, Carm. II 1, 17 sek.
 10. Sk. pie ep. 13, 13.
 11. Atēna Pallada ir pret Paridu ābola strīdus dēļ. Viņa ar citiem dieviem aizstāv grieķus, kurpretim trojiešu pusē paliek tikai Hēra un Afrodīte. Atēnas bruņošanas sk. II 5, 719 sek.; viņu tēlo pilnā apbruņojumā un ar aigidu. Aigida, Amaltejas kazas, Zeva zidītājas, āda ir Zeva vairogā, ko tas dāvinājis Atēnai, bet vēlāk viņas krūšu bruņās ar stindzinošo Gorgonas galvu uz tām. Aigida ir tāpēc drausmīga un tai neviens nevar pretim stāties (sal. III 4, 57). Kaujas rati ir visiem varoņiem.
 13. Afrodīte (Veņera) ir, turpretim, nevarīga; kaujā to uzvar pat mirstīgie (Diomēds I 6, 14). Afrodīte izglābusi sacīkstē Melnāja uzvarēto Paridu, aiznesot viņu Helenes istabās. Par Paridu sal. Il. III 54 sek.; Horātijs to tēlo kā glēvulīgu, bezdūšīgu un izlaistu lutekli.
- Zināmas analogijas varētu būt par Antoniju pie Kleopatras.
17. Knōsa Krētas salā; krētieši ir slaveni strēlnieki; ieroču apzīmējums kā IV 9, 17.
 18. Ajants — ātrskrējējs Il. II 527, kas dzenā kaujā dūšu zaudējušos, bēgošos (Il. XXII, 520) — pretstats Parida glēvulībai.

20. Carm. IV 9, 13.
21. Odisejs, Laerta dēls, Trojas izpostīšanas plāna izgudrotājs (koka zirgs); viņš arī nozadzis no Trojas palladiju — tās svētumu, ar kuņu saistīts viņas liktenis.
22. Līdzās Odiseja viltībai grieķiem palīdz sirmā Nestora gudrie padomi. Pila — Ēlidā, Peloponnēsā.
23. Sk. I 7, 22.
24. Stenels Diomēda pavadonis un viņa kaujas ratu vadītājs (aurīga).
26. Mērions sk. I 6, 15.
28. Ar Paridu nebaidās cīņā ielaisties pat mazāk slavenie kaŗavīri (23—26); no Diomēda (29 sek.) viņš bēg, to tikko ieraudzījis. Agamemnonns (Il. IV) pārmet Diomēdam, ka viņa tēvs bijis varonis, bet pats viņš tikai ar mēli izveicīgs; atbild Diomēda vietā Stenels — mēs abi esam varonīgāki par tēviem. Sal. pie I 6, 16.
- 29—32. Sal. I 23; Carm. IV 4, 50 sek. Helenai Parids stāsta pretējo.
33. Atmaksas dienu atliks Achilla dusmas — nenoteikti kā vispārīgi pareģojumos; tāpat 35. rindā. Tuvāki par šīm dusmām vēsta Homēra Īliade.

16.

Samierināšanās ar kādu jaunavu, ko dzejnieks apvainojis ar griezīgiem jambiem, un lūgums aizmirst notikušo, iznīcināt paskvilus; tālāk atzišanās, ka tie rakstīti dusmu brīdī, un vesels traktāts par dusmām, viņu spēku (5—12) un ekskurss mitoloģijā; vainīgs ir Promētejs, kas viņas, cilvēkus veidojot, ielicis tajos (13—16); tad piemēri, cik kaitīgas var būt dusmas: viņu dēļ gājušas bojā valstis un pilsētas (17—22). Ir rētoriku priekšraksti, kur šādi piemēri ilūstrācijai tieši ieteikti. Beigās solījums izlabot padarīto ar labāku dziesmu. Ar komplimentiem Horātijs jau iesāk; viss tālākais izturēts galantā, atjautīgā, pa pusei nopietnā tonī ar vieglu saturu un mērķa nesaskaņu. Kam domāta šī dziesma? Senie kritiķi par to ir galvas laužījuši; Akrons un Porfirions domā Tindaridu, kas pieminēta I 17, citi (Cruquius) Kānidiju — Grātidiju. Usāni domā, ka tās ir viena persona, pamatojoties uz Ep. 17, 40 sek., kur Horātijs Kānidiju ar melīgu liru grib slavēt līdz debesīm, lai tikai viņa apžēlo to, kā reiz Helenas dievīgie brāļi dzejnieku Stēsichoru (sk. pie 17, 42), kad tas pēc pamfleta uzrakstījis tai slavas dziesmu. Uz

Stēsichoru kā paraugu aizrāda Porfirions un Horātija I 16 t. t. būtu 17, 40 minētā dziesma; septiņpadsmitās dziesmas Tindarida ir pseudonīms, kas apzīmē Tindareja meitu Helenu; Horātijs šeit adresāti nosaucis par savu Helenu, kas atgādina Stēsichora gadījumu ep. 17, 42 sek.

Paņēmienu pa daļai atgādina 17. epōdu, tāpat arī atsevišķi izteicieni kā ep. 17, 71 — I 16, 9.

2. Asie, griezīgie jambi var tapt līdzīgi paskviļiem (noziedzīgi). Sal. Ep. I 19, 25, A. P. 79 par Archilochu dusmu afektu varā, arī šeit 24.—25. rind. Vai šeit pieminētie jambi ir epōdu krājumā, ir noskaidrojams atkarībā no tā, ko domā par adresātu. „Noziedzīgi“ varētu tur būt tikai Kānidijai veltītie un varbūt arī 8 un 12.

4. Sal. I 26, 2.

5. Dusmas salīdzinātas ar citiem, lielākiem afektiem, kur cilvēks zaudē varu par sevi, piem., reliģiskā eksaltācijā orģiastiskos kultos; piemēram pievests Kibeles kulta un citi. Sal. I 2, 62 (ira furor brevis est).

Dindimas, Frigijas kalnu dieve Kibeles ar šādu orģiastisku kultu. Viņas kastrēto priesteru fanātismu sk. Katulla 63 (par Ati).

6. Apollona orākulā Delfos pitija pareģo eksaltācijas un gandrīz jau nesamaņas stāvokli. Arī pie citiem Apollona pareģiem šī pareģošana ir entūsiastiska, ar lēkmēm (Kasandra, Sibilla). Dionīsa kulta, kā Kibeles, arī orģiastisks; viņa mainades savos svētkos saplosa Tēbu valdnieku Penteju (paša māte).

8. Koribanti ir Reas priesteri, pie kuņiem tā paslēpj jaunpiedzimušo Zevu no viņa tēva Krōna (Sāturna), lai tas to neatrastu un neapritu kā citus savus bērņus. Bērņa raudāšanu viņa liek tiem pārkliegt ar dziesmām un apslēpt ar timpanu, kimbalu un tauru skaņām. Viņi arī kā Kibeles (Berekintijas dieves) kalpotāji.

9. Dusmas lielāks afekts par visiem agrāk minētiem; tālāk viņu personifikācija un patētisks kāpinājums: nekas tās nevar apspiest un savaldīt, pat ne visuvarenais Jupiters.

10. Mantkārība — sal. Sat. I 1, 38.

13. Par cilvēka radišanu ir dažādas versijas dzejniekiem un filosofiem, pie kam mītam par to, kā Promētejs viņus radījis no zemes, vai arī Deukalions un Pirra no akmeņiem, tos pār plecu sviežot, tuvu ir arī daži filosofi, pēc kuņu domām cilvēki nāk

no zemes, vai nu izaugot kā sēnes (stoiķi — arī dievu uguns radīti), vai no turienes izlienot kā zivis (Anaksimandrs), vai kā tārpī (Dēmokrits), pie Epikūra viņi ir no tām pašām šūniņām kā zeme, pie Empedokla no viņas atsevišķām daļām. Šeit pievestais nostāsts par Promēteju papildināms ar to, ko saka Platons par Epimēteju. Pēdējais esot, radot citus dzīvus radījumus, jau izmantojis visu, kas dabā atrodams un, lai dotu ko cilvēkiem, Promētejs bijis spiests ņemt viņiem Atēnas radošo prātu, Hēfaista uguni; Hermejs pielicis uz Zeva pavēli vēl arī taisnības un kauna sajūtu. Promētejs ir Japeta un Klimeses dēls, Epimētejs viņa brālis. Sal. Sēmonīda jambu par sievietes radīšanu (Grieķu lirika, 59), kur arī no dažādiem dzīvniekiem pieliktas klāt ļaunākas īpašības; lauvu, domājams, pievienojis pats Horātijs.

17. Dusmas kā posta nesēja kaislība. Konkrēts piemērs par Tiēstu, kas, troni brālim Atrejam zaudējis, pret to sacēlis viņa bērnus, un par Atreju, kas dūsmās un atriebībā Tiēsta bērnus nonāvējis un tos tēvam devis dzīrās apēst.
21. Dusmas un naidis — kaŗa posta cēlonis.
27. Palinodija — jauna dziesma, kas iepriekšējo atsauc.

17.

Aicinājums Tindarīdai braukt uz dzejnieka villu Sabīņu kalnos. Sal. aicinājumu uz dzīrēm IV 11. Pēdējās strofas salīdzinājums ar I 13, 9 un sek. rāda arī mīlestības motīvus šeit, gan ļoti savaldītā apslēptā veidā. Galvenā tomēr ir lauku idille, ko varēs baudīt arī Tindarīda, mierīgi nododoties dzejai un aizmirstot Romu ar viņas dzīrēm un piedzīvojumiem. Par Horātija dabas sajūtu sk. ievadā epōdiem; par Horātija villu ievadā satīrām. Šeit pazīstamie viņa motīvi par tikamo atpūtu zālē, paēnā pie strauta čalas (sk. pie I 21, Ep. 2, 23) vai arī klejošanu kalnos (I 22), kur valda Fauns, kazu sargs un dzejnieku aizstāvis. Šo idilli Horātijs grib rādīt arī Tindarīdai: viņa kazas ganās Lukrētīla piekājes bērzi bez bailēm no tveices, negaisiem, čūskām un vilkiem; Fauns, ganu un lopu sargs, no kuŗa stabules skaņām var zināt, ka tas tuvumā (11—12), III 18 identificēts ar grieķu Pānu; tāpat arī šeit viņš līdzīgi Pānam dzīvo Arkadijā, Likaja kalnā (2. rind.). Tā kā šajā dziesmā jūtams tuvums Vergīlija un Teokrita idillei, ir saprotama arī šī identificēšana; Teokrita ganu dievs ir Pāns, kas arvien ir vi-

ņiem tuvumā, kuŗa dusmas tie baidās izsaukt, sevišķi diendusā, kad Pāns atdusas un kad viņu nedrīkst traucēt ar stabuli un dziesmām.

1. Par Horātija villu Sabīņu kalnos sk. I daļā 19—21. lpp.; Lukrētīlis — kalns, kuŗa piegāzē šī villa atrodas.
3. Sal. pie epōd. 3, 15 un šeit 17—18; karstums iestājas Seirijam (Suņa zvaigznājam) uzlecot. Arī veselīgo klimatu, bez pārmērīga karstuma un aukstuma, Horātijs uzskata par Fauna dāvanu.
5. Par Faunu sal. arī II 17, 18.
9. Vilki (I 22, 9) bieži kalnos. Tie ir Marta, kuŗa dieva dzīvnieki. Vilku māte zīda arī Marta dēlus Romulu un Rēmu. Sal. III 18, 9. Fauns šeit kā Lupercus, vilku gaiņātājs.
11. Ustikas kalns Horātija villas tuvumā.
13. Kā Pāna (Fauna) labvēlība dod piemīlīgo jaukumu un veselīgo gaisu, tā Horātija bijība pret dieviem un Mūzu dāvanas pārpilnību un mieru viņam pašam. Sk. pie I 1, 30 sek., I 12 sal. arī I 22.
15. Otrā daļa veltīta Tindaridai un uzbūvēta parallēli, bet ne pedantiski simmetriski pirmai (23—9; 24—8; 17—2; 18—10). Pārpilnības dieve ar ragu, no kuŗa pāri plūst svētība. Sal. Epist. I 12, 29; Carm. Saec. 60.
17. Sal. Ep. 2, II.
18. Canicula — Seirijs, sal. arī III 13, 9.
19. Anakreonts no Teas Jonijā, mīlas un dzīru dzejnieks. Arī Tindaridai ir šādas dzejas tieksmes. Uzticīgā Pēnelope un kaislīgā Kirke mīl Odiseju; viņu pretstats šeit parallēli dzejnieka un Kīra (25) pretstatam.
20. Kirke ir ōkeanīdes Perses meita (sk. Ep. 17, 15). Viņa ir vitrea, kas apzīmē gan pievilcīgumu un mirdzumu (I 5, 13) kā jūrai (IV 2, 3), bet arī mainīgumu un trauslumu (kā Sat. II 3, 222). Sal. I 13, 2—3.
22. Semele, Bakcha mātē, arī Tione, sava dēla dēļ saņem nemirstību. Lai gan Bakchs kādreiz ņēmis dalību arī istās kaujās (I 12, 21; II 19, 21), un viņa vīns arī izsauc ķildas un ieroču cīņas, tomēr tam piemērotākas ir tādas kaujas, ko piemin Horātijs I 6, 17—18; I 13, 10; I 18, 5 sek. un uz kuŗām aizrādīts arī šeit 24 sek.
25. Kīrs, greisirdīgs un aizdomīgs, no sāņcenša viedokļa raksturots arī I 33, 5 sek., sal. II 4, 22 sek.

Aicinājums Vāram kultivēt vīna dārzus Tiburā, bet atturēties no pārmērībām vīna lietošanā. Pirmais motīvs (sal. I 7, 16—18) par vīnu kā līdzekli pret rūpēm — 4, par vīnu, kas ļauj aizmirst grūtības — 5 (sal. I 7, 20); tad, kā pāreja, slava Bakcham un Venerai, ciktāl pēdējā ir decens un pirmais ar mēru godināts (piemēri pretējam 7—10); beigās nevēlēšanās sekot Bakcha procesijām. Aicinājums top par himnu Bakcham. Viņa kults pēdējā daļā minēts kā viens no orgiastiskiem, līdzīgi Kibeles kultam, un kā tādu viņu senāts aizliedz 186. g. pr. Kr. Pie Horātija šī ir vienīgā vieta, kur šāds aizrādījums sastopams, atskaitot I 16, 7, kur Bakchs gan arī minēts kopā ar Kibelu un koribantiem, bet arī ar Apollonu, uz kuŗa kultu sacītais nav attiecināms. Parasti Horātijs viņu piemin kā vīna dievu (I 27, 5; II 11, 17; III 21, 21; IV 15, 26), vai kā vīnu (II 19; III 16, 34; IV 12, 14), un kā dzejnieku iedvesmotāju (II 19, 6; III 8, 7). Arī II 19 Bakchs minēts kopā ar mainadēm, no kuŗām iet bojā Pentejs un Likurģs (ib. 13—16).

Paraugš, jeb īsti motto, ir Alkaja fr. 44, jo sākot ar otro rindu Horātijs jau piegriežas vietējiem apstākļiem. Ar 6. rindu sākas himns, kuŗa saturs nav Alkajam piemērojams (mērenība).

1. Kvintilijs Vārs, kuŗa nāvi dzejnieks apraud I 24 (miris 24.—25. g. pr. Kr.). Dzimis Kremonā, viņš ir vēl Katulla laika biedrs, vēlāk Vergilija draugs; kā kritiķim viņam apbrīnošanu izsaka Horātijs A. P. 438.
2. Katils — kalns pie Tibura (Tivoli, sk. I 7, 13). Sal. II 6, 5.
3. Sal. IV 5, 39; siccus-uidus (arī Ep. I 19, 9) sal. „sausā“ — nedzēris.
4. Sal. II 11, 17, sk. I 7, 16—18.
6. Himnā Bakcha dažādie vārdi (Bacche pater, Liber, Euchius, Bassareu) viņa dažādo īpašību apzīmēšanai, tāpat kā par Merkuriju I 10; pievesti arī mīti (sal. I 16, 17 „tēvs“ ir dievu epitets) sal. Ep. 2, 21.
7. Mērenība (modus in rebus Sat. I 1, 106) arī Bakcha baudās. Sal. I 27, 3; mērenie kausi I 20, 1.
8. Lapiti dzīvojuši Tesalijā, līdzenumā pie Pēneja. Peiritojs savās kāzās ar Hipodamiju uzaicinājis arī kentaurus, kas piedzērušies sākuši aizmirst lapitu sievas un meitas, bet kentaurš Euirits gribējis nozagt līgavu. Kaujā kentauri gandrīz pilnīgi iznīcināti.
9. Sitoņi dzīvojuši Pallēnes pussalā, vidējā no trijām Chalkidikas

- pussalām; pie Horātija parasti trāķiešu apzīmēšanai (III 26, 10); par trāķiešu mežonīgām dzīrēm I 27, 1 sek.
10. Bassareus, no trāķiešu apzīmējuma mainadēm (bassārai), tāpat kā Euhius no izsaučiena viņam par godu (euhoe). Bassara — lapsa; lapsu ādām apsegušās mainades, Bakcha orgiastiskā kulta nesavaldītās dalībnieces.
 12. Bakcha svētkos kanēfori (sal. pie Sat. I 3, 10, II 8, 13) procesijā nes dieva atribūtus (orgia obscura), kas parasti glabājās svētā, zaļumiem apvītā šķirstā. Ārpus svētkiem šāds akts ir nevietā un ir svētuma zaimošana; mītos orgiju nievātājus bargi soda (Pentejs) ar trakumu; pie Horātija šāds trakums ir dieva sods par viņa dāvanu (vīna) lietošanas pārmērībām.
 15. Kibeles kultu uz Romu pārnes 204. g. pr. Kr. Kulta apraksts pie Katulla (63), Lukrētija (II, 600) un cit. Augusts atjauno viņas svētnīcu Palātīnā; Klaudija laikā šis kults sevišķā godā. Berekints — Kibeles kalns Frigijā, sal. I 16, 5. Dobjie timpani un rags ir arī no viņas kulta.
 14. Pretstatā tikumi (mīlestība, gods un uzticība), kas no žūpošanas top par ļauniem spēkiem (patmīlība, lielība un neuzticība). Apraksts gleznains.

19.

Kā iepriekšējā dziesmā minēts Bakchs un Venera, tā arī šeit nepārspējamais un neatvairāmais Bakcha un Veneras spēks. Šeit Venera nav mīlīga dieve, nav arī atturīga (I 18, 6), ir kaislību (kupidonu) māte, kas pavēl atsākt jau aizmirsto un neļauj dziedāt par citu, kā tikai par viņas varu; tā arī iededzina kaislību pret Glikeru. Dzejnieks var tikai ziedot viņai — ne svētnīcā, bet uz improvizēta ziedokļa — un lūgt, lai Venera ir lēnāka. Pašai Glikeraī veltītas tikai dažas rindas, pretēji konkrētajam uztvērumam I 5, I 16, 17 sek. I 8, I 9, 15 sek. I 13. Sal. arī I 17, pārdzīvojumu līdzīgo savienojumu ar ārējiem notikumiem.

Pie 1 sek. Sal. I 2, 33 s.; IV 1, 4; I 33, 10; III 9, 18.

2. Sk. I 18 ievadu par Bakchu; par viņa māti, Kadma meitu Semeli arī I 17, 22; I 7, 3. Semele, paklausot Hēras viltīgam padomam, lūdz, lai Zevs nāk pie viņas tā, kā nācis pie Hēras kāzu dienā. Zevs solijies izpildīt visu, ko viņa lūgs, un tāpēc nāk ratos stāvēdams, ar zibeniem un pārkoņiem; mirstīgiem nav lemts viņa izskatu panest un Semele nomirst jeb sadeg zibeņos.

Viņas vēl nedzimušo dēlu Bakchu Zevs izglābj un nēsā savā kājā līdz viņa dzimšanai. Vēlāk Semelei nemirstību izlūdz Bakchs.

3. Ar Veneru un kupidoniem Bakchu kopā piemin bieži, visvairāk dzīrēs.
5. Par Glikeru sk. I 30, 3; I 33, 2; III 19, 28. Pirmajā (I 30) ir pretēja lūgšana Venerai, lai tā ar nimfām un citiem pavadoņiem iet pie Glikeras; III 19 Horātijs raksta, ka viņš Glikeru mīl; I 33 pieminēts arī dzejnieks Tibulls, kas skumst Glikeras dēļ.
9. Dievība neiespaido no tālienes: Venera atstāj Kipru (sal. I 30). Sal. Sapfojas pazīstamo lūgšanu Afrodītei.
10. Sal. I 6; pretēji II 9, 18; Venera neļauj dzejniekam ņemt nopietnākus tematus, Augusta nopelnus slavējot vai arī aprakstot cīņu austrumos starp partiem un skitiem, ar kuŗu palīdzību troni atpakaļ iegūst padzītais partu ķēniņš Frahāts (sal. I 26, 5) 27. g. pr. Kr. no Tiridāta.
13. Sal. III 8, 4. Parasti dieviem ziedo svētnīcās vai arī mājās pie pavarda un uz ziedokļa, kas apvīts verbēnām IV 11, 6, vai mirtēm, lauriem, olīvēm. Šeit dzejnieks vai nu iedomājas savu villu Sabīņu kalnos vai arī citu vietu brīvā dabā, kur uz ātru roku ziedoklis jāceļ no maura velēnām. Pie ziedošanas arī smaržu vielas un jauna, nenogulējuša vīna liešana uz ziedokļa par godu Venerai (I 31, 2).

20.

Sal. līdzīgus aicinājumus III 29, IV 12, Ep. 105, kas tomēr pārspēj kompozīcijā šo dziesmu, kas improvizācijai līdzīga un īsuma ziņā gandrīz epigrammatiska, Katulla aicinājumiem līdzīga; arī saturs ir līdzīgs Katulla aicinājumam Fabullam, kam tas piesola vienīgi draudzīgas sarunas dzīrēs, jo cita viņam ko piedāvāt pie rokas nav (Cat. 13). Arī Horātijs var piedāvāt tikai vienkāršo sabīņu vīnu; aizrādījuma par trūcību šeit nav, un nav arī domājams, ka Horātijs, Mēcēnātu aicinot, dīžotos ar savu vienkāršību, kāpēc pareizs šķiet Krukvija komentāra aizrādījums, ka Mēcēnāts ieradies pie sava drauga negaidot pats, lai ņemtu viņu līdz ceļojumā uz dienvidiem, kā parasts (sal. Sat. I 5 u. c.). Mēcēnāts tad nevar launā ņemt draugam vienkāršību lauku vientulībā, uz ko aizrāda arī dziesmas beigās. Pieminētās ovācijas Mēcēnātam ir bijušas apm.

30. g., pēc izveseļošanās (sal. II 17, 25) pirmo reizi teātri parādotes. Šādas ovācijas privātai, kaut arī tādai personai kā Mēcēnāts, ir retums, kāpēc tās var sevišķi pieminēt. Mēģinājumi datēt šo dziesmu ir atkarībā no tā, pēc cik gadiem Sabīņu vīns ir dzerams. Atēnajs tam prasa 7 gadus, bet citādi ir I 9, 7; ja pieņem 4 gadus, tad dziesma var būt rakstīta apm. 26. g. pr. Kr. Parasti Horātijs savus viesus uzņem daudz labāki (sal. I 17 ar Lesbas, III 21, 5 Masikas, IV 11, 2 Albāņu vīnu).

1. Ar vieglāko Itālijas Sabīņu vīnu Horātijs pats ir apmierināts (III 16, 37, I 9, 7, II 16, 37, II 18, 10); viņa Sabīņu villa tomēr arī šīs šķirnes audzēšanai nav īsti piemērota, jo tur labāki piparus, ne vīnu audzēt (Ep. I 14, 23).
2. Grieķu vīna trauki noderīgi arī vietējo vīnu garšas uzlabošanai, tāpat kā dažāda vīna raugs mūsu laikos. Arī dzeramie trauki Horātijam ir vietējā, lētā manta.
3. Domāts šeit Pompēja teātris, celts 62. g. pr. Kr.
4. Sal. II 17, 25, pretēji Sat. I 6, 66.
5. Tibra kreisais, etrusku krasts (2, 14) nosaukts par Mēcēnāta dzimto krastu, jo Kilniju dzimta nāk no Etrūrijas. Mēcēnāts šeit dēvēts par jātnieku (eques), kā citur svinīgās uzrunās (I 1).
7. Vatikāns pretējā krastā pakalnu vietā (pars pro toto), jo iepretim Pompēja teātrim ir vairāk Jānikuls, ne Vatikāns.
9. Kā labākos parasti ieteic Kampānijas vīnus; sal. par Kēkuba vīnu I 37, 5; II 14, 25; III 28, 3; Sat. II 8, 15; ep. 9, 1; Kales ir arī Kampānijā pie Kapujas, sk. I 31, 9; IV 12, 14; par Falerņu vīnu sk. Sat. I 10, 24; Formiju vīns Sat. I 5, 37. Šie Itālijas labākie vīni pievesti kā pretstats Sabīņu vīnam; Horātijs šādi labprāt konkrētizē savu domu, ka šeit, savu vienkāršību, resp. nabadzību, tieši vārdā nenosaucot.

21.

Ne tieši himns Apollonam un Diānai (kā Cat. 34 un Hor. Carm. I 10 Merkurijam), bet aicinājums slavēt šīs dievības, kā tas darīts p. p. ar Carmen saeculare gadu simta svētkos 17. pr. Kr. Sal. arī IV 16. Piemērot arī šo dziesmu jubilejas svētkiem nevar; pieminēts bads 24. gadā, dārdzība 23. g. un Augusta slimība, kas apm. noteic šīs dziesmas sarakstīšanas laiku.

Izturēts ir sakrālais raksturs kulta formulās (epitēti un apzi-

mējumi) un lūgšanā beigās. Aicinājums korim, kā jau pie Bakchida XII 90; arī citām reliģiskām dziesmām (I 10; I 12; IV 6 un cit.) ir pamatā klasiskās vai aleksandriešu grieķu dzejas paraugi; šeit uzglabājas arī grieķiem raksturīgais dziedāšanas paņēmiens, kas citādi izzūd grieķu melikā hellēnisma laikā; ar ko zūd arī sarežģītā metriskā uzbūve, kāda ir p. p. drāmā un Pindara koriem; tās vietā nāk vienādi veidotas rindas jeb vismaz strofas, izturētas vienādi no sākuma līdz beigām. Himnus turpina dziedāt; viņu uzbūve tomēr ir jau strofiska (Delfu himni, Epidaurā Isills, Krētā himni kurētiem). Dziedāta ir katrā ziņā arī Horātija Carmen saeculare; tradīcija šeit ir Romā jau no Līvija Andronika laikiem (207. g.), ar speciālu himnu Jūnonai Regīnai, ko izpilda procesijā trejdeviņas jaunavas, tāpat kā septiņus gadus vēlāk šādu himnu saraksta P. Likinijs Tegula. Arī Katulla C. 34 liekas būt tāds pats dziedāms himns.

Uzbūve piemērota dieviem, jaunavu un jaunekļu koriem (sal. Cat. 62), pirmam 1, 5—8, otram 2, 9—12; pārējais 3—4, 13—16 kopīgi. Raksturīgs ir stingri izturēts paralēlisms, īsti Horātija iemīļotais triju motīvu kopojuums un sadalīšana trijās daļās: 1, 2, 3—4 un 5—8, 9—12, 13—16. Sal. I 4, 16; I 2, 38; I 2, 1—3; I 3, 30—33; II 5, 17—24; III 4, 53—56; IV 3, 3—9; IV 4, 38—41; IV 5, 25 sek.; IV 9, 13—16 un cit.

1. Diāna, Apollons un viņu māte Lātona bieži kopā piesaukti (jau 399. g. Romā; arī Delfu himnā). Sal. arī Cat. 34.
2. Kintijs Apollona pievārds no Kinta kalna Dēlas salā; sal. pie I 4, 5.
5. sek. Dievības tuvāka apzīmēšana (sal. I 10); pieminētas arī viņai sev. patīkamās vietas, kur viņa labprāt uzturas; Sal. Cat. 34, 9; Diānai tādas ir upes, birzis un kalni, kā medniecei. Algida kalns pie Tuskula (tag. Frascati) no Romas saredzams; pēc Carm. Saec. 69 viņai iemīļots arī Aventīns pašā Romā. Sal. I 17 par Faunu un Lukrētila kalnāju pie Horātija villas. Diānai svētnīca ir arī Albāņu kalnos pie lacus Nemorensis (tag. Nemi); viņa ir dea Nemorensis (vārdu rotaļa nemorum coma 5). Algids sal. III 23, 9; IV 4, 57, Carm. Saec. 69).
7. Erimants — kalns Arkadijā (IV 12, 11); Kragi Likijā, Lātonas dzimtene; šeit daudz zvēru. Šeit arī Bellerofonts pārspēj chimairu.
9. Tempe sk. I 7, 4; šajā kalnu ielejā Apollōns šķīstās pēc tam, kad uzvarējis Pitonu un ar lauru zaru dodas uz Delfiem. Tempe Tesalijā starp Olimpu un Osu, Mūzu kalniem.

10. Dēlas sala bijusi vienīgā vieta, kur varējusi atrast patvērumu Lātona ar abiem bērniem, lai paslēptos un paglābtos no Jūnonas atriebības. Dēla tajā laikā vēl peldoša sala, kāpēc slēpšanās tur ir vieglāka. Apollona pateicība ir tā, ka viņš piešaista šo salu pie zināmas vietas (Sal. par Rodu I 7, 1).
12. Sk. pie I 10, 7; ep. 13, 9.
13. Lūgšana — īsti gan pārliecība, ka lūgšanu uzklausīs Apollons.
14. Oficiālo titulu princeps senatus Augustam piešķir 29. g. (Sal. arī I 2, 50); Apollons Oktaviāna — Augusta patrons (I 7, 30).
15. Persieši — parti sk. ep. 7, 9; britaņi ep. 7, 7. Pret tiem grib doties Augusts 27. g. Šis abas tautas pieminētas kā Romas ienaidnieki un Horātijs tām novēl visu ļaunāko — lai bads, kašs un sērgas ietu uz tiem; šādi lāsti ir zināmi: tā Apollons, uzklausot sicīliešu lūgšanas, uzlaidis mēri uzbrucējiem libiešiem (Macrob. Saturnal. I 17, 24); Sal. II. I sākumu. Filips (Anth. Pal. VI 240) lūdz, lai ķēniņa slimību aiznes dievi uz hiperbo-reju zemi, ārpus pasaules robežām. Sal. Carm. I 26, kur Horātijs, Mūzu draugs, liek vējiem skumjas un bailes nest projām jūrā.
16. Apollons varētu šo lūgšanu izpildīt, kā Makrobija pievestā piemērā.

22.

„Ein durchaus scherzhaft gehaltenes Gelegenheitsgedicht, in welchem Horaz ein kleines Abenteuer seiner Villeggiatur mit launiger Persiflierung eines Gemeinplatzes erotischer Poesie berichtet. Ernsthaft genommen wird das Pathos des Eingangs, wie die Übertreibung in der Beschreibung des Wolfes und die überraschende Schlussmoral zur hellsten Absurdität. Das kann am lustigsten die in den Philol. Jahrb. 99, 852 fg. gegebene Analyse zeigen, wo ganz ernsthaft als Grundgedanke der Ode der Satz, „dass rechte Treue in der Liebe eine sichere Waffe gegen drohende Lebensgefahr auf Reisen sei“ gefunden wird“ — tā Kīslings-Heince. Redzēt šeit tikai erētiskās dzejas motīvu parādīju ir par maz. Tiesa, meklēt lielu nopietnību dziesmā, kas veltīta Aristijam Fuskam, kas gan ir Horātija draugs (Epist. I 10, 3 sek.), kuŗa domas Horātijs sevišķi vērtē (Sat. I 10, 83), bet ir arī urbis amator, īsts pilsētnieks (Ep. I 10, 1), ne katreiz atteicas no patikas draugu redzēt mazā nelaimē (Sat. I 9, 60 sek.) un ir ar asu mēli (par žīdiem ibid. 69, par māņ-

ticību), gan nevar; tāpat vilks dienas laikā, viņa apraksts, bez šaubām, hiperbolisks, arī briesmīgie ieroči, saindētās bultas cīņai nav nopietni domātas. Tomēr brīnumus un vīzijas ievēd Horātijs arī citur. Tā II 13 — par koku, kas viņu tikko nenosisis, ir tāpat ar zināmu humoru un ar līdzīgām hiperbolām — Horātijs jau redzējis Tartaru atveņoties un sodītos grēciniekus tajā; bet šo koku viņš piemin arī II 17, 27 sek. un I 34 citādā tonī, tāpat kā baložus, kas viņu bērnības laikā reiz mežā seguši ar zaļumiem, lai pasargātu no lāčiem un odzēm, par brīnumu visiem iedzīvotājiem (III 4, 9 sek.): Mūzu sargāts viņš būs drošs vislielākās briesmās (ibid. 25. sek.). Sevišķi pēdējais motīvs gandrīz atkārtojas I 22 sākumā, tā tad uztvēruma ziņā I 22 nebūt nav tāds izņēmums; hellēniskā dzejā paraugu ir pietiekoši šādam uztvērumam, un, ja Horātijs joko, tad nekādā ziņā ne par tiem. Pamatdoma tomēr ir — es, dzejnieks, Mūzu milulis (III 4, 25 sek.) eju visur drošs (I 17, 13); to pašu attiecina dzejnieki arī uz milētājiem (Tib. I 25 sek. Prop. III 16, 11 sek.; milētājiem pēc nāves ir arī vieta svētlaimīgo zemē (Tib. I 3, 57 sek.; Prop. IV 7, 55 sek.).

Tāpat Usāni nepareizi uztver šo dziesmu, kā *leggiadra odicina*, kur epikūrietis Horātijs izsmej stoiķus par viņu virtus. Ūdās vairs tas, ko redzam satīrās, nav novērojams, un sevi Horātijs apzīmē kā *purus et insons* jau Sat. I 6, 65 sek. Meklēt šeit parādīju nav vajadzīgs; šī dziesma, kuņas motīvi ir organiski izauguši kā no klasiskās (Pindars Pyth. V 57 par Batu, Kirēnes dibinātāju, no kuņa uz Apollona pavēli pat lauvas bēgušas), tā arī no hellēniskās dzejas; paliekot pie konvencionālā, kas no tīra prāta viedokļa neatbilstu iespējamai patiesībai, rīkojoties varbūt ar tīri literāriem motīviem, Horātijs šeit ir devis vienu no saviem skaistākiem darbiem; tā ir sevišķi saulaina pasaule, kuņā ievēd Horātijs, kas brīnišķa un subjektīvi pareiza top dzejnieka psiholoģiskā apgaismojumā; nav jāaizmirst, ka dzejnieks bieži nāk savās vīzijās arī dievu birztalās, tur dievus redz, ar tiem runā, atbrīvots no zemes, kā gulbis paceļoties pār to (II 20; pie I 1, 29 sek.). Ja vilku motīvs ir rotaļa, ja rakstot īstam pilsētņiekam Fuskam Horātijs druscīņ ko pieliek, lai rādītu idilli savā villā (sal. I 17, 1 sek.), tomēr šeit dominē ne vilka epizods, bet galvenais motīvs; Horātijs ir iekšēji patiess un viņa uztvērumā un izvedumā ir sasniegta vienība.

1. Tīra sirdsapziņa padara cilvēku drošu; godīgam nav jābaidās — šī doma jau pie Platona (Apol. Socr.). To sargā dievi (sal. I 17, 13; III 4, 25; II 17, 27) un arī paša virtus, kā to saprot

stoiķi (III 3, 1 sek., Ep. I 16, 73). Sal. Sat. I 6, 60 sek. Attiecības ar stoiķiem ođās nav vairs tik vienkāršas kā satirās; bieži ođās ir rādīti stoiķu ideāli: norobežošanās no iegribām un savaldīšanās (II 2, 9; III 1, 25; II 16, 13), virtus, tikuma izcelšana (III 2, 21; III 29, 55), sapiens, kas bailes nepazīst (II 16, 15, IV 9, 35 sek., 45 sek.) Sal. III 5, 13 sek.; I 12, 35; II 1, 23; stoiķu vienkāršība kā ideāls pretstats korupcijai ir III 24, kas noved līdz domām par zelta laikiem (Ep. 16, 41 sek.; Carm. I 3, 21; I 31, 15; III 24, 36 sek.; Ep. 2).

Ka milētājus sargā dievi un ka arī tiem nav jābīstas, ir parasts dzejas motīvs, sk. ievadā pie šīs dziesmas.

2. Mauritānijā ieroči vajadzīgi daudzo zvēru dēļ. Mauri ir kareivīga tauta (III 10, 8).
4. Fusks, sk. pie Sat. I 9, 61.
5. Sirtes (II 6, 3; ep. 9, 31) — bīstami sēkļi Afrikas piekrastē un pati tuksnešainā piekraste; Plin. V 26 atzīmē, ka čūsku un zvēru daudzums padara to vēl sevišķi bīstamu. Kaukazu, Indijas upes Hidasps, kā ep. 1, tālāko un bīstamāko pasaules daļu apzīmēšanai.
9. Mežs Šabīņu villā nav liels (Sat. II 6, 3; Carm. III 16, 29); šeit viņš ārpus villas robežām.
10. Lalage sk. II 5, 16.
14. Dauns kopā ar Diomēdu cīnās pret mesāpiešiem; viņa vārdā grieķi apzīmē Apulijas piekrasti; par Apulijas kareivīgiem kalniešiem sk. Sat. II 1, 38, Carm. III 5, 9, III 30, 11; šeit ir arī vilki (I 33, 7; sal. III 4, 10).
15. Jūbas zeme — Afrikas ziemeļu krastā — Numidija; Jūba, numidiešu ķēniņš, uzvarējis Cēsarā legātu K. Kurionu.
17. Uzticība parasts motīvs erētiskā dzejā; piemēri grūtībām, ko grib panest mīlotājs, lai pierādītu savas jūtas, šeit atkal spilgti pieminēti ziemeļi un dienvidu tuksneši, kas milētāju neatbaida.
19. Sal. III 3, 55 sek.; III 24, 36 sek.
23. Ne tāpēc, ka Horātijs sakās milēt Lalagi, viņš var droši staigāt visur; doma — arī vistālākā pasaules malā es milēšu Lalagi. Lalages tuvākais apzīmējums ņemts no Sapfojas (dulce ridentem dulce loquentem). Vārds Lalage, no *λαλαγειν* — plāpāt, čalot, saskan ar jaunavas minētām īpašībām.

Horātija jaunības darbs, kā to rāda tehnika. Kautrīgā Chloja, kas vairās no mīlestības, pieminēta arī III 7, 10; III 9; III 27, 12. Motīvs ņemts no Anakreonta (fr. 51), bet pārstrādāts kā ritma, tā arī stila ziņā, atstājot tikai pa vienam raksturīgam epitetam un vairāk pieslejšoties Alkajam. Ar to pazūd Anakreonta maigais nespēks, bet simetrija, skaidrība un noteiktība izveido viņa motīvu (sal. I 27) ar Horātijam raksturīgiem paņēmieniem.

10. Gētūlija ziemeļu Afrikā, uz dienvidiem no Numidijas.

Epikēdijs — sēru dziesma Kvintilija Vāra (sk. pie I 18, 1) nāves piemiņai; līdz ar paša dzejnieka skumjām šeit arī mierinājums — *consolatio* — Vergilijam. Pirmais no šiem literāriem veidiem plašāki pazīstams grieķu dzejā kā subjektīvs skumju izteikšanas veids (sal. nezināma autora epikēdiju Bionam — Grieķu lirika 181 sek.), līdzās radniecīgiem trēniem un epitafijām kā elegiskā, tā arī liriskā formā, sev. pirmajā (Antimachs, Sīmonids, Kallimachs); tam pievienojas jauns moments — mierināšana, adresēta tuvākiem piederīgiem. Kā šāds veids *consolatio* izkopts arī prōzā. Vēlāk rētorika, kas pa lielākai daļai noteic zināmus likumus, sekojot labākiem paraugiem, dod jau noteiktus priekšrakstus konsolācijai (sal. Statija *consolationes*). Šeit pirmā strofa ir ievadam, otrā izteicas jau pilnīgi Horātija skumjas par Vāru, kuŗu viņš īsi raksturo; trešā strofā Horātijs piegriežas Vāra labākam draugam Vergilijam, kas sāpes no visiem sajūt visvairāk; tālākais ir viņa mierināšana ar mītu paralēlēm: arī Orfejam nelīdzēja viņa dziesmas; nevar ar lūgšanām atsaukt atpakaļ to, ko Merkurijs pievienojis drūmo ēnu pulkam. Beigās 2 rindas no Archilocha (fr. 9, 13 — Grieķu lirika 27, 6, 5) — atliek tikai panest negrozāmo (sal. par Vergiliju Svētonija biogrāfijā 67 R viņa izteicienu: *nullam asperam adeo esse fortunam, quam prudenter patiēdo vir fortis non vincat* — „nekāds liktenis nav tik grūts, ka to nevarētu, saprātīgi panesot, pārspēt drošs, izturīgs cilvēks“; šī vieta tomēr apšaubāma). Līdzīga ir II 9, dziesma Valgijam. Miris Vārs 24/23. g.

1. Kam no skumjām kaunēties un tās savaldīt? — Viens no parastiem paņēmieniem konsolācijās ir rādīt palikušo skumjas un to, cik liels ir zaudējums (*consolatio ad Liviam* 329 rindas

no 474). Uz Horātiju tieši rētorikas priekšraksti nav tā attiecināmi, kā, p. p., uz Statiju, bet psiholoģiski pareizi uztverts šis moments ir šeit. Stoiķi skumjas pavisam noliedz (*ἀπίθεια*) akadēmiķi ieteic mēru tajās.

2. Mūza kā palīgs; Mūzas ir Zeva un Mnēmosines meitas; Melpomene, kam tēvs devis kitaru un balsi, var likt skanēt sēru dziesmai, nest to līdz dieviem (sal. 18).
5. Skumju izsauciens. Sal. Sat. II 5, 101—102; Biona epikēdijs 11; mūžīga dusa — nāves apzīmējums, sal. III 11, 38.
6. Aizgājēja piemiņai uzskaitīti viņa nopelni un dots viņa īss raksturojums, šeit ar personificējumiem.
11. Sal. I 3, 5; kā tur Vergilijs ir aizdots (credits) kuģim, un tam kā parādniekam jāatdod vesels viss, kas tam uzticēts (incolumem reddas), tā arī šeit Vergilijs lūdz no dieviem, lai atstāj tam uzticēto Kvintiliju. Sal. kādu kapa uzrakstu (Bücheler 1001, 3): quod quaeritis, id repetitum abstulit iniustus creditor ante diem. Parasti lūgšanas saista ar vota — solījumiem, ko dod dieviem, ja tie izpildīs lūgšanu (II 7, 77; II 17, 30), kā I 3 draugam ceļā dodoties un epōd. 10, 21 sek. ļaunu vēlot. Veltīgi ir Vergilijs to darījis (frustra pius), lūdzot par draugu; arī vēlāk (Consolatio ad Liviam, 41 un pie Statija, V 5, 3) ir aizrādījumi, ka veltīgi cilvēks bijis godīgs (sal. 6—7) un izpildījis visu, kas dieviem pienākas.
13. Orfeja piemērs bieži šādās dziesmās (jau Eurip. Alc. 965). Orfejs veltīgi ar savu dziesmu spēku mēģina atdabūt savu sievu Euridiki no ēnu valsts; tas izdodas tikai pa daļai, lai gan viņš ar dziesmām ir valdzinājis apakšzemes valdniekus un dabūjis no tiem šādu atļauju. Orfeja dziesmas — sal. I 12, 5, 9.
15. Senais Homēra uzskats par ēnām (sk. I 4 ievadā), ko Merkuris psihopomps (sk. pie I 10, 17) pulkā (Hom. Od. XXIV sākums) aizvada uz ēnu valsti ar savu zizli, tās kopā saturot (16). Asinis ir dzīvības eleksirs arī tām (Hom. Od. XI); ziedojošajiem ēnām asinis, var atdot tām uz laiku dažas dzīvo funkcijas (sakarā ar to vampirisms).
16. Zizlis — I 10, 17.
17. Sal. II 14, 6.
18. Melns ir nāves krāsa; sal. IV 2, 24; IV 12, 26.
19. Sal. I 11, 3.

Sk. I 8; sal. arī I 13; kā III 10 un IV 27 Horātijs šeit rāda vecuma izredzes jaunavām, lai tās neizturas tik noraidoši pret saviem pielūdžiem; tomēr tikai IV 27 ir ar sev. ļaunu prieku, ka pareģojums piepildījies, atgādinot epodus par vecām meģērām (8 un 12).

I 25 ir veltīta Līdijai (I 8), kuŗa nebūt vēl nav veca, lai gan jau mazāk pievilcīga un retāki apciemota; retāk atskan viņai arī serenādes. Bet nāks laiks, turpina Horātijs, kad arī tas izbeigsies, kad jaunekļiem būs pievilcīgāka svaiga mirte un ēfeja par sakaltušām rudens lapām. Ja var meklēt autobiografiskus momentus Horātija dažos dziesmu ciklos, tad šeit tādi momenti ir: I 8 — Līdijas neievēriba pret Horātiju, I 13 — Hor. greizsirdība, šeit „ļauņo jambu“ tendence, zināma atriebība un III 9 samierināšanās. Pēc minētā ievada Horātijs pravieto Līdijai šausmīgu vientulību un neglītu vecumu; velti viņa vairs tikos pēc jaunas mīlestības.

Šādi motīvi plaši pazīstami hellēniskā dzejā. Horātijs 11. epodā vēl pieslejas eļģijai ar viņas skumstošo mīlu, nesavaldot arī savas dusmas; ūdās viņš ir daudz vieglāks, ar smaīdu stāsta par savām dēkām, bet vairāk gan raksta par citiem, par savām jūtām liekot manīt ne tieši, bet tomēr atļaujot par tām slēdzienus taisīt.

Ka mīlestības motīvi tam nav sveši, Horātijs aizrāda tieši (I 6, 16). Par Līdiju šī dziesma ir saprotama, pēc I 8 un 13, kā greizsirdības izsaukta; pēdējā daļa ir ļauna. Sal. arī III 10; IV 13. Kīslings-Heince redz šeit sagrozītu *Παρακλανολόγρον* — serenādi, ko Horātijs dziedājis kā paskviļu Līdijai, kas viņu neievēro.

1. sek. Jaunekļu bars naktī un serenādes — jau pie grieķiem šī paraša, kas dienvīdos jo plaši pazīstama; (sal. III 7, 29 un III 10). Arī draudu un ļauna pravictošanas motīvs ir serenādes sastāvdaļa (sk. III 10, 9 sek.: augstprātība nepatīk Venerai, vairies no tās, lai ratu pārāk sagriežot virve neiet atpakaļ); jaunība nav pastāvīga (Teogn. II 1303, Callim., Teocr. 29, 25, Rūfīns Ant. Pal. V 103, V 92) — nāk vecums; otrs motīvs — kāpēc tad aizlaist priekus (sal. I 4, 14). Šie motīvi tuvina serenādei arī šo dziesmu.
7. Sal. ep. 11, 20 sek. Carm. III 10, 19; šeit pievesta serenādes teksta daļa.
9. Līdija arī pati var nonākt neapskaužamā stāvoklī, pamesta un

neievērota; asaras, tukšā iela, negantie vēji, kaisles liesmas sirdī — tā raksturo elegijā nelaimīgo mīlētāju (sal. III 10, 5, 19; ep. 11). Ar laiku viss būs otrādi.

11. Negaiss bieži pieminēts (sal. Asklēpiad. Anth. Pal. V 103 — grieķu lirika 206, 3). Trāķijas vējš — akvilons Ep. 13, 3.
17. Beigas mierīgākas. Efeja — sal. ep. 15, 5, Carm. I 36, 20; mirte I 4, 9; šeit zaļais svaigums pretstatā sakaltušām lapām, kā jaunība ar rudeni. Eurs — ziemas vējš, kas ņem kokiem vītūšās lapas nost (III 17, 9, 4); viņam labprāt jaunieši veltī šīs lapas un, analogiski, arī Līdiju vecumā.

26.

Lūgums Mūzām, kas dzīvo Piplejas kalnā (pats kalns uzrunāts parādīt godu Elijam Lamijam; tas pieminēts, sakarā ar brāļa nāvi, Ep. I 14, 6—8; kā arī I 36, 7 un III 17, 1—2. Vai visur tā ir viena persona, nav noteicams; Ep. I 14 pieminētais miris 32. g. pēc Kr., tā tad bijis ļoti jauns šīs dziesmas sarakstīšanas laikā, ko var noteikt, pievestie notikumi austrumos. Tur pret romiešiem naidīgo partu ķēniņu Frahātu saceļas viņa brālis Tīridāts 31. g., bet ir piespiests 30. g. bēgt uz Sīriju pie romiešiem; 29. g. tam izdodas padzīt Frahātu, kas ar skitu piepalīdzību atgūst troni; Tīridāts bēg pie Augusta, kas toreiz ir Spānijā (26.—25. g.). Dziesma tā tad rakstīta Tīridāta valdīšanas laikā (29—25), domājams, viņa sākumā, jo pieder pie Horātija agrākajām dziesmām. Ievadam doma par Mūzu mīluli dzejnieku, kas var būt brīvs (6) no rūpēm un bailēm — sal. I 22. Kāds Ēlijs Lamija ir arī dzejnieks (Akrons, pie Ars. Poet. 288).

1. Sal. III 4, 25 sek. I 17, 13, I 22, 1.
2. Skumjas, rūpes un bailes aizmirst, viņas atdodot vējiem, lai tie tās izklaidē (ep. 11, 16) jeb gremdē jūrā — parasts motīvs (pp., Teokr. 22, 167): sal. I 25, 19 par to, kas nav ievēribas cienīgs. Šeit abi šie motīvi savienoti. Krētas jūra (sal. I 1, 14) parasti vētrains; apzīmējums vispārīgi jūras vietā (bieži pie Horātija, sk. I 1, 14).
3. Ziemeļi apzīmēti sub. Arcto — lāču mātes 2 zvaigznāji (ursae, pie grieķiem lielais arī *ἀμαξια* — vāģi, mazais *κνωός οὐρά* — suņa aste). Par lāča māti pārvērtusi Kallistoju, Likāona meitu, greizsirdīgā Hēra un atdevusi Artemidai to ar suņiem dze-

- nāt; Zevs tad viņu par zvaigznāju pārcēlis debesīs. Otra versija ir tāda, ka šie zvaigznāji ir 2 lāču mātes, kas Zevu audzinājušas, kad viņš bijis apslēpts pie koribantiem (I 16, 8).
4. Jukas ziemeļu zemēs (skiti, geloni IV 5, 25); sal. II 11, 1; skiti iejaucas partu iekšējās cīņās, pabalstot Frahātu pret Tīridātu (II 2, 17; III 8, 19; III 29, 28).
 6. Sal. Sat. I 5, 24; Carm. I 1, 22; avoti romiešiem svēti; tajos mājo nimfas. Reizi gadā ir Fontānāliju svētki (23. okt.). Sal. pazīstamo Horātija dziesmu par fons Bandusiae (III 13), kur viņš sola ziedot vīnu, puķes un āzi (2—3); dzejas krāšņums šeit it kā apēno svēto parašu. Plīnijs Jaunākais (ep. VIII 8) sīki apraksta Klitumna avotu (sal. pie Karduči), upes dieva svētnīcu un votīvos ziedojumus; avots kā krāšņums Sat. II 6, 2; Ep. 2, 27; Mūzām tikams III 4, 25 (sal. slavenos Kastaļas un Aretūsaš avotus). Dzejā jaunu tematu, dzejas veidu un paņēmienu atrašanu salīdzina ar jaunu avotu, no kuŗa neviens nav dzēris, smēlis un kam neviens nav vēl pieskāries. Šeit kā Lucr. I 925 iuvat integros accedere fontes atque haurire, iuvatque novos decerpere flores insignemque meo capiti petere inde coronam — man patīk nākt pie jauna, vēl neskārta avota un dzert, patīk plūkt jaunas puķes sev vaiņagam — sal. 6—8. Horātijam šie jaunie avoti ir aioliešu melika (sal. III 30, 13), sal. 10. un 11. rindu (arī Ep. I 19, 32). Šī dziesma ir arī viena no agrākām.
 - 7—8. Sk. pievesto Lukrētija vietu. Puķes un dzejas rindas, ko vij vaiņagā, bieži sastopams apzīmējums (Pind. Ol. 9, 48—49, Pyth. 12, 4—5), sal. nosaukumus *ἀνθολογία* un *florilegium στέφανος* kopojumiem (antoloģijām). Šāds vaiņags (sk. I 7, 7, Ep. II 2, 96) dod slavu dzejniekam vai arī tam, ko viņš vaiņago.
 9. Pimplea, Piplea — kalns un avots Trāķijā, Mūzām svēts.
 11. Jaunā kokle un Lesbas plektris (kauliņš stīgu skandināšanai); arī citādi Horātijš bieži aizrāda uz Lesbas dzejniekiem Alkaju un Sapfoju un viņu dzeju kā saviem paraugiem (I 1, 34, I 32, 5, IV 3, 12, IV 6, 35).

Sal. ievadu pie I 5 un Ep. 11; Horātijš skalās dzīrēs, lielai jautrībai valdot, jaunai paaudzei uzstājot, lai dzer, izvairās un

par noteikumu pāriešanai pie smagā Falerna vīna noliek, lai Megillas brālis pasaka, kāda mīlestības brūce to darījusi laimīgu (9—12); atbildi nesagaidījis, viņš šim jauneklīm liek sarkt kā kādreiz nācies to darīt viņam pašam (Ep. 11). Noslēgums ir labsirdīgs: kas gan tevi glābs no šīs Charibdas un Chimairas? Ievests darbības drāmatizējums, tā attīstās pašā dziesmā (kā III 14): troksnis, aicinājums aprimt (1—8), jaunekļa atkārtota uzruna (9—18), brīnīšanās mīlotās vārdu dzirdot (19—24). Šāda uzbūve ir dzīru dziesmās (grieķu, arī romiešu elegijā, sal. III 19); Porfirions aizrāda, ka šīs dziesmas motīvs ņemts no Anakreonta; tur ir aicinājums netrakot kā skitiem, bet gan dzert un dziedāt. Horātijs, kā parasts, no parauga ņem tikai motto (I daļa); pārējais ir citādi veidots, lai gan arī piespiešana atzīties ir pazīstams motīvs (Cat. 6, Tib. I 8, 1; Prop. I 9).

1. Dzīres, kurās Horātijs piedalās; Kīslinga iztulkojums, ka Horātijs ierodas jau stipri iereibušo sabiedrībā, kas jau tikuši līdz strīdiem un ķildām, nesaskan ar turpmāko familiāro dialogu ar Megillas brāli; viņu apstāj ar kausiem, varbūt piedāvājot jau lielos, ko grieķu dzīrēs mēdz lietot tikai pēc gaiļiem un ko Sat. II 8, 34 sek. pieprasot dzīru sākumā viesi konfuzē Nāsidiēnu (sal. 35, 39 sek.). Piemēri (Alkibiads, Aleksandrs Lielais, Protējs) pie Atēnaja par šīm grieķu dzīrēm. Horātijs noraida šādu uzspiešanu (nevajaga kauties, nelēciet augšā — asiņainie kautiņi nepatik Bakcham).
2. Skifi — lieli kausi; tādus lietojis Hērakls (sal. Ep. 9, 53). Trāķiešu dzīres sevišķi skaļas (sal. I 18, 7 sek.; I 36, 14). Cīņa ar kausiem kā IV 1, 31 ir sacensšanās dzeršanā.
3. Mērenība (kā I 18, 6 sek., sal. ep. 11, 13, Carm. II 19, 14) patik Bakcham, ne strīdi un asinis.
5. Sal. III 8, 14 sek. — dzīres līdz rītam. Austrumnieku ieroči, protams, kā greznums pie siena; uz dzīrēm neiet apbruņoti.
8. Dzīrēs gulvietas (Sat. II 8).
9. sek. Sal. III 19; Falerna vīns — sal. Sat. II 4, 24.
11. Megillas brālis no Opuntas, Lokrijas galv. pilsētas, grieķis, Megillai, kurās brāli piemin, šī uzruna ir kompliments. Par jaunekli, kas kautrīgi slēpj, ka ir iemīlējis, sk. Ep. 11; dzīru biedriem tas nevar palikt apslēpts. Šis motīvs hellēniskā dzejā un romiešu elegijā (Asclep., A. P. XII 133 — vīns mīlas proves akmens. Nikagors apgalvoja, ka nav iemīlējis, bet acis saplūda asaras, viņš drūmi lūkojās uz leju; Call. fr. 43 un cit.). No

Erōta bultas iet bojā (I 8, 2; I 19, 9; I 25, 7), viņa padara arī laimīgu (II 8, 15).

14. Venera — mīlestība (I 33, 13; III 9, 17).

15. Sal. II 4.

19. Horātiju, kas II 4 drošina Ksantiju un arī šeit (14—18) Megilas brāli, tomēr pēdējā mīlestības objekts neapmierina. Charibda — atvars līdzās Skillas klintij Sicīlijas jūras šaurumā, tēlota kā rijīgs briesmonis (Hom. Od., Verg. Aen. 3); ar šo vārdu apzīmē arī cilvēkus, sev. hetairas (Athen. XIII 558 Chimaira, Charibda, Skilla).

21. Mīlestība ar burvībām (Ep. 5, 73 sek.) uzlaista un no tās atsvabināt var tikai pretburvība (ep. 5, 67 un 71; ep. 17, 45); Tesalija ir burvju zeme Ep. 5, 45; šeit pieminētas raganas (kā ep. 3; 5; 17), kas sazāļo un var arī atburt otras burvību.

24. Chimaira līdz ar Hidru un Kerberu Tifona un Echidnas bērni, no priekšas lauva, tālāk kaza un drakons kopā. Šo briesmoni nonāvē Bellerofonts ar Pēgasa palīdzību; šis spārnainais zirgs dzimis no Medūsas galvas, kad to nocirtis Persejs; savalda viņu un padara sev padevīgu Bellerofonts ar Atēnas palīdzību; Pēgass Bellerofontu laikā pacēlis gaisā, bet jaunekli šī Chimaira jau apņēmusi.

28.

Šī dziesma un I 7 ir vienīgās ar daktilu pirmo rindu, kas raksturīga epōdiem (sk. I 7. ievadā). Horātijs piemin Archītu no Tarentas, pītagoriešu skolas filosofu (dzīv. apm. 400—365), matemātiķi, kas bijis pazīstams arī mēchanikā un ģeometrijā, un bez tam bijis arī kaŗa vadonis un valstsvīrs Tarentā, Platona draugs; leģenda vēsta, ka viņš gājis bojā jūrā pie Matīna klintīm. Šī leģenda valdzina Horātiju un vīzijā liek tam skatīt Archīta klīstošo dvēseli, kas nav miera atradusi; tā lūdz gaŗām braucēju jūrnieku uzbērt smiltis krastā izsviestām miesām un tām dot mieru. Šeit tāpēc pārdomas, kādas ir šim jūrniekam, kad tas redz Archītu, kas, nelūkojoties uz gudribu, nav varējis no nāves izbēgt; viņam atbild mirušais. Uzbūve un saturs kā kapa uzrakstos, kur arī šādi dialogi sastopami: tā šeit gaŗāmgājēja uzruna (1—6), tad mirušā atbilde par likteni, kas visiem lemts (7—20), par mirušā pēdējiem mirkļiem (21—22), viņa aicinājums parādīt pēdējo godu (šeit izpildāmo simbolisko apbedīšanas ceremoniju), par to solot pateicību un visu labu

(23—29), pretējā gadījumā draudi ar lāstiem pašam un bērniem (30—34); beigās noslēgums: apstājies, izdari pienācīgo un tad steigdzies tālāk (35—36). Šie elementi dažādās kombinācijās ir daudzās, protams, isākās epifajās.

1. Mirušā vārds un nopelni. Archīts kā ģeometrs un astronoms; zvaigznes un smiltis izskaitīt ir zināšanas, gudrības ideāls; pazīstams kāds Archimeda darbs *ψαμμίτης* no *ψάμμος* — smiltis.
3. Pretstats — tagad tev lemts smilšu tikai tik daudz, kā tev uzmet virsū (36).
4. Matīna kalns Kalabrijas piekrastē.
5. Sal. I 24, 11; I 3, 21. sek.
6. Sal. Lucr. I 73; noslēgums kā II 3, 4.
7. Sk. I 4 ievadā par nāvi; jāmirst līdzīgi visiem (ep. 13, 13; Carm. I 4, 13; I 11, 4; I 24, 15; II 3, 4; II 14; II 16, 29; II 18, 29; III 1, 14; IV 7, 14 un cit.). Piemēram: Tantals, Pelopa tēvs (Ep. 17, 65, Sat. I 1, 69).
8. Tiņonu iemīļojusi, Ēosa (Aurora) to aiznes debesīs, kur Zevs dāvā tam nemirstību, bet ne mūžīgu jaunību, ko izlūgties viņa aizmirsusi, tāpēc viņš top vecs, izdilst un pārvēršas par cikadi (sal. arī II 16, 30).
9. Mīnojs, Krētas ķēniņš, ar kuŗu apspriedies parasti pats Zevs, nāk par soģi Tartarā; visi šie trīs piemēri par cilvēkiem, kas dieviem tuvu bijuši; lai gan viņi turpina eksistēt, tomēr viņi nav vairs dzīvajo vidū, un viņu turpmākais liktenis ir ļaunāks par nāvi.
10. Panta dēls Euforbs pie Trojas ievaino Patroklu un krīt no Menelāja rokas (II. 17, 1—60). Pītagors, kuŗa mācībai pieslējis Archīts, sakarā ar metempsichosi sacījis, ka viņā ir pārnākusi Euforba dvēsele, un ka viņš ir Euforbs (tā viņu sauc arī Kallimachs). Euforbs — Pītagors tā tad pat divreiz miris (sal. arī Ep. 15, 21).
11. Orks — apakšzeme un arī viņas valdnieks.
12. Pītagors Argā Hēras svētnīcā redzējis kādu vairogu un pazinis, ka tas ir viņam reiz bijis Trojas kaŗā; iekšpusē tam bijis ierakstīts Euforba vārds; Euforbs tā tad nāyei atstājis tikai miesu; atsaucoties uz pašu Archītu Horātijs pielaiž Pītagora nemirstību un viņa teōriju par dvēseles pāriešanu no viena ķermeņa otrā (sal. Sofokla scholijās: sākumā bijis Hermeja dēls Aitalids, kas tapis par Euforbu, Hermotīmu, Pitiju Dēlā un

tad par Pītagoru); tāpat 14. rindā Horātijs atsaucas uz Archītu. Pītagora nopelnus atzīstot.

15. Sk. pie 7 (I 4; II 14; II 5; II 18; III 1; Sat. II 6, 97); Horātija domas par viņu sauli sk. pie I 4, par Proserpinu Sat. 2, 5, 110.
21. Orions noriet novembrī; līdz ar viņu Okeanā nokāpj arī vētrains Nots (sk. ep. 10, 10; III 1, 28). Austrs Adriātikā — sal. I 3, 15; III 3, 5; III 27, 19; Illirijas jūra — Adriātika.
23. Apbedīšana, īsta jeb vismaz simboliska, pie grieķiem un romiešiem ir svēts pienākums (sal. par Antigoni); citādi dvēsele nevar tikt prom no miesām un nevar nākt pie miera Proserpinas valstī (sal. Ep. 5, 89). Draudi, mirēja jeb mirušā lāsti ir neizpērkami (34. sal. Ep. 5, 87).
25. sek. Vētras laikā tā darīs postu uz cietzemes (Venusijas meži Horātija dzimtenē).
29. Tarentu dibinājis Tarants, Poseidona dēls.

29.

25. un 24. g. Elija Galla vadībā kara gājiens uz Laimīgo Arabiju, pie kam dalību tajā ņem arī kāds Ikijs, ko Horātijs 20. g. piemin arī kādā viņam rakstītā vēstulē (I 12). Šis Ikijs ir filozofs, kas atstāj Panaitija un Sokrata grāmatas, lai austrumos tiktu pie ķēniņu bagātiem mantas kambaņiem. Ep. I 12 viņš minēts Sicīlijā kā Agripas prokurators, pārvaldnieks. Vilies savās cerībās, piespiests nodarboties ar visādiem rēķiniem, Ikijs atkal piegriežas filozofijai (Empedoklam un askēsei). Horātijs viņu mierina ar humoru, kāds ir pamatā arī I 29: Ikija varonīgums un plāni iekalt ķēdēs mežonīgos partus un nekad vēl neuzvārētos sabiešus, kā arī iegūt pasakainas bagātības (1—5), viņa iedomātās izredzes — par verdzeni tam būs kāda ķēniņa meita, tāpat arī augstas kārtas vergs (5—10), un noslēgums — kā tad lai nenotiek brīnumi, ja tu, grāmatu tārps, apmainsi filozofus pret bruņām: (10—16). Kara gājiens izbeidzies bez jeb kādiem panākumiem.

1. Ikijs kā stoiķis gan citur varētu laimi meklēt, ne „laimīgā“ Arabijā, kuŗas bagātības tas apskauž. Zemes nosaukums un leģendas par austrumu bagātību ir sakarā ar dārgām mantām, ko no turienes iaved (sal. II 24, 1 sek.; II 12, 24; Ep. I 7, 36; I 6, 6). Gatavošanos uz šo kara gājienu sk. arī I 35, 29 sek. sev. 40. rindā. Austrumu jautājumu Horātijs ļoti bieži piemin, ar sajūsmu uztverot katru gatavošanos uz karu ar austrumu

- tautām (sal. I 35, 29; Sat. II 5, 62 — jau priekš Aktijas kaujas —; Carm. I 2, 51; I 12, 53; III 2, 3).
5. Saba Arabijas daļa (tag. Jemene).
 4. Ikijs ne tikai partus, bet arī ķīniešus (9) padarīs par vergiem (Ep. 7, 8); par partiem sal. Sat. II 1, 15; Carm. I 2, 22; I 19, 11.
 5. arī ex aula — no galma; sal. II 4, 13 sek.; tāda pati ķēniņa meita — verdzene III 2, 7.
 9. Sk. I 12, 56.
 10. Brīnumi, neiespējamais sk. ep. 15, 7; 16, 25; Carm. I 2, 1—12.
 14. Panaitijs no Rodas, ievērojams stoiķu filosofs. Romā jaunākā Skīpiona un Polibija draugs un skolotājs; viņa *Κατὰ καθήκοντος* ir Cicerona de officiis paraugs. Ikijs cītīgi savācis kopā viņa un sokratiķu (Ksenofonta, Aischina, Platona), kā arī akadēmiķu darbus. Sal. III 21, 9; Ars. P. 310.
 15. Spāniešu dzelzs izstrādājumi iecienīti (Plīn. 34, 14).
 16. Skaidra valoda beidzot — „no tevis gan ko labāku varēja sagaidīt“ — sal. Ep. I 12.

30.

Sal. I 19, kur Venera nāk, pati uzbrūkot (9), un kopā ar saviem pavadoņiem pavēlot degt Horātijam mīlas liesmās pret Glikeru (sal. III 19, 28). Horātijs tāpat lūdz arī šeit, lai Venera nāk Glikeras svētnīcā (sal. Merkurija piesaukšanu beigās un III 11). Šādi *ἑμνοὶ κλήτικοί* ir arī Sapfojai (Grieķu lirika 88). Šeit paraugam Poseidipa epigramma (A. Pal. XII 131). — „Tu, kas apmeklē Kipru, Kitēru, Miļētu un skaisto zirgu dimdināto Sirijas zemi, nāc, piemīlīga Kallistijai, kas nekad nav atraidījusi mīloto no savām durvīm“; šī epigramma, savukārt, ir Alkmāna himna imitācija un pa daļai arī parādija. Horātijs atgriežas pie Sapfojas nopietnības, paturot īso epigrammas formu. Glikera — sk. I 19; I 35 un III 19, 28.

1. Knida — grieķu pilsēta Kārijā, pazīstama ar Afrodītes kultu no seniem laikiem; šeit arī Prāksiteļa Afrodītes tēls; Pafa — tāpat Kīprā; kārtība kā Alkmāna un Sapfojas fragmentos.
2. Kipra sk. I 19, 9.
3. pretēji I 19, 13 sek.
4. Glikeras māja būs par Veneras svētnīcu, ja tā pārnāks uz tūrieni. Sal. I 17, 1.

5. Veneras pavadoņi: Amors (I 19, 2), grācijas un nimfas (I 4, 5 sal. IV 7, 5; III 19, 16; III 21, 22).
7. Jaunība — Juventas, Hēbe (sal. Mimnerm. 1; Grieķu lirika 21, 1).
8. Merkurijs Veneras pavadonis jau pie Homēra (Il. 14, 216); Horātijs līdzīgi arī III 11 pie viņa griežas kā pie pārliecinātāja (sal. I 10, 1; sal. att. grieķu *ειθώ*, Suadela Ep. I 6, 38), kas lai iestāstītu Glikeraī, tāpat kā Līdei III 11, 9 sek., aizdzenot viņām kautrību, jo Merkurijs varējis savaldīt tīģerus un ar mīlīgām runām valdzināt Kerberu, viņš var arī tām parādīt, kāds sods ir Danaja meitām, kas pacēlušas ieročus pret vīriem. Protais, Venera un Merkurijs pavēlēs arī Glikeraī milēt.

31.

Kā iepriekšējā dziesma arī šī ir himns vai dzejnieka lūgšana Apollonam, kam veltī jaunu, 28. g. pabeigto, svētnīcu, ko Oktāviāns sācis celt jau 36. g. pēc uzvaras par Sekstu Pompēju. Šai Apollona svētnīcai Palātīnā pievieno plašu bibliotēku (Ep. II 1, 216; I 3, 17) ar grieķu mākslas darbiem izgreznotās telpās. Arī Horātijs griežas pie šī dzejnieku dieva, izlūdzoties no viņa ne mantu (3—15), bet tikai nepieciešamāko, kā arī mieru un veselību līdz vecuma dienām, kas lai nebūtu kauna pilnas, bez dzejas (15—20). Galvenā daļā izsacītās domas sastopamas pie Horātija bieži; tā I 29 Ikijam viņš pārmet to, ka viņš dzenas pēc mantas ne kā filozofs, sev. vēl stoīķis (sal. Ep. I 12); pieticības motīvam sal. Ep. I 1, 26 sek.; pieturēdamies pie mēra sajūtas (Sat. I 1, 106) Horātijs arvien ir pieticīgs un apmierināts (Carm. II 2, 9; III 16, 25 sek.; III 1; II 16; II 18; Sat. I 4, 150; I 6, 65; II 6), ir pret pārmērībām. Uzbūvē kā I 1 — uzskaitīti dažādi bagātības veidi.

1. Svētnīcas veltīšana Apollonam (dedicatio), arī jaunais upurā viņa lējums uz viņa ziedokļa (sal. III 4, 33).
3. Sal. Ep. II 1, 119 — dzejnieks nav mantrausis.
4. Sal. I 1, 9; III 16, 26 sek.; Sat. I 1, 45, 50; II 3, 111; II 6, 8; sal. I daļā 22. lpp.; Sardinija, Afrika (Libija), Kampānija — kā auglīgākās zemes.
5. Ep. 1, 27; Ep. II 2, 177; Carm. II 16, 35; lopkopībai noderīgākās vietas ir Apulija, Lūkānija (sal. arī I 3, 17; III 4, 15); par Dienviditalijas aitām sk. Ep. I 8, 6; Carm. II 2, 18; III 15, 13; Gallija — III 16, 35.

6. I 29; II 18, 1.
7. Liris — upe starp Latiju un Kampāniju (III 17, 8).
9. Cales (IV 2, 14) Kampānijā; sk. I 20, 9.
11. Sal. Sat. I 1, 6.
15. Vienkāršība; sal. Sat. II 2; Carm. I 9, 12 — kontrasti, sal. arī Sat. I 6, 114; II 6, 63; Ep. I 2, 55.
17. Apollons Lātonas dēls; tīrs prāts sk. I 22; Apollons ir skaists — skaists lai arī vecums; no Apollona — kitaroidā viņš izlūdzas arī dziesmas. Sal. Ep. I 18, 104 sek.

32.

Pēc epōdiem Horātijs piegriezies citam literāram žanram, kuŗa formālos pamatus tas atradis grieķu lirikā, sev. pie Alkaja, pa daļai arī pie Sapfojas. Anakreonta iespaids ir samērā neievērojams, lai gan viņa motīvi ir sastopami (sal. I 27; I 23). Norādījumi par šiem iespādiem ir I 1, 33; I 26, 6, 10 sek.; III 30, 13; IV 3, 12; IV 6, 35). Šo lesbiešu pantmēru ievēšanu Horātijs uzskata par savu nopelnu (III 30, 13; sal. Ep. II 2, 99), noklusot, ka īsti Katullis jau sācis šajā virzienā veidot romiešu dzeju (sk. pie Sat. I 10, 18). Kā Horātijs atveido lesbiešu dzejniekus? No Sapfojas motīviem ir Horātijas dzejā samērā maz; viņas īpatnējā intimā dzeja atspoguļojusies vairāk Katulla izjūtā un temperāmentā; arī Alkaja motīvu dažādība dod Horātijam parasti tikai motto; arī tur, kur paraugs ievērots vairāk (I 10; I 14; sal. I 5), Horātijam pietiek ar vispārējo uztvērumu jeb gleznu; veidojums atsevišķās daļās un ideja turpretim ir īpatnēja viņam un Romas apstākļiem. Alkaja motīvus raksturo Horātijs 6 sek.: tās ir mīlestības un dzīru dziesmas (9 sek., sal. I 6, 17; III 26) un pilsoņu juku atskaņas (6 sek.); bet Alkajs ir tiešs cīņu dalībnieks, kas neatlaidīgi uzstājies pret Melanchru, Mirsilu un Pitaku (sk. Grieķu lirika 79); viņš ir emigrants, sacelšanās organizētājs, kurpretim Horātijs pēc Filipu kaujas iziet no brāļu kuŗa cīnītāju rindām, un šiem kuŗiem pamazām norimstot, top par viņu lielāko pretinieku (Ep. 7; 16; Carm. I 2 un cit.), ar visu sirdi tiecoties pēc viņu seku izlīdzināšanas (attiecības ar Augustu — sk. pie I 2). Beidzot arī parainētisko dziesmu (sal. II gr.) iespaids līdzīgs iepriekšējam Horātijas imitācijas raksturojumam. Kas saista Horātijas pie Alkaja, ir autobiografisko momentu attēlošanas tendence, lai gan viņa apstākļi un uztvērums ir citāds (sal. Sat. II 1, 30).

Šeit lūgšana, kā I 31 Apollonam, tā šeit lirai, kas bijusi agrāk Alkaja rokās (5) un atpūtas brīžos pēc vētrām un kaujām (6—8) dziedājusi par mīlu un dzīrām (9—12). Beigas kā himnā (13—16).

2. Viegļāku mīlestības dziesmu apzīmējums (IV 9, 9; sal. arī Sat. I 10, 37; Ep. I 1, 10); III 30 savus nopelnus Horātijs nedibina uz tām, bet gan uz nopietnākām dziesmām. Mierā, paēnā — sal. I 26, ep. 2.
3. Sal. IV 9, 11; III 30; Sat. I 10, 72; latīņu dziesmu — romiešu cienīgu (kā III 1—6); arī tas ir pretstats lesbiešu dziesmām.
5. Alkajs pēc Horātijs atzinuma ir pirmais īstais liriķis; Lesbas pilsonis — politisko (cīņas) dziesmu raksturojums. Alkajs ir aristokrāts, kas cīnās ar tiranniem, viņš ir pats cīņu dalībnieks (6) — sal. 13, 26; IV 9, 7 viņa dziesmu raksturojumu II 13, 26; IV 9, 7.
7. Sal. I 14.
9. Šie trīs: Bakchs, Mūzas, Venera — dzīres, dziesmas, mīlestība kopā bieži pieminēti kā pie Anakreonta, tā vēlāk epigrammās. Dzīru dziesmas (*παροίτια*) piemin Atēnajs.
10. Kupidons — sal. I 30, 5; I 19, 1—2; I 2, 33—34.
11. Alkaja apdziedāts.
13. Sk. pie I 10, 7; I 21, 11.
15. Sal. I 26; II 13, 38.
16. Sal. sveicināšanu ar Sapfojas fragmentu dievīgai lirai; parasti ar to izbeidz himnus.

33.

Albijs Tibulls ir Horātijs laika biedrs, kopā ar Propertiju romiešu elegijas labākais pārstāvis (3); Horātijs viņu piemin arī Ep. I 4, tam atgādinot, ka nevajaga noslēgties no pasaules, kā to dara Tibulls savā villā pie Pedas, ka tas nav corpus sine pectore — bez sirds: dievi tam devuši mantu un skaistumu (I 4, 6—7) un Horātijs ieteic viņam epikūriešu gudrību:

omnem crede diem tibi diluxisse postremum:
grata superveniet quae non sperabitur hora

(katru dienu uzlūko par pēdējo, tad tikama nāks klāt katra nece-rētā stunda), bet sevi apzīmē par Epicuri de grege porcus (Epikūra ganāmpulka sivēnu). Šī vēstule rakstīta Tibulla dzīves beidzamos gados (viņš miris 19. g.), šī dziesma (I 33), turpretim, ir no agrā-

kiem laikiem un saista Tibulla literāros motīvus ar viņa nelaimīgo mīlestību. Glikeraī, pret kuŗu nav bijis vienaldzīgs arī Horātijs (I 19, I 30, III 19, 28), kāds cits, jaunāks, patīk labāk par Tibullu; Horātijs, lai to mierinātu, aizrāda uz mīlas karuseli (Likorida mīl Kiru, Kīrs Foloju, bet Foloja nemīl Kiru) — tāda ir Veneras iegriba. 2—4 rindā pieminētas elegījas, ko Tibulls savās skumjās rakstījis. Elegījai šādi motīvi (nelaimīga mīlestība, cita bagātāka labāki panākumi — sal. Ep. 11) Romā raksturīgi; identificēt Glikeru ar Dēliju un Nemesidu, kuŗas piemin Tibulls savās elegījās, tomēr ir grūti. Uzrakstīta šī dziesma mierinājuma formā (consolatio, sk. I 24) ar ievadu (1—4), argūmentu un vajadzīgiem paskaidrojumiem (10 sek.; 5—12), aizrādījumiem un pretlīdzekļiem (13—16). Dzejniekiem veltītas arī I 6; II 1; II 99; IV 2, 33; Sat. I 10, 81 sek.

1. Romiešu elegījas pazīmes ir skumjas (sāpes un atmiņas 1, nežēlīga mīlākā 2, laimīgāks līdzcensis, zvēresta laušana 3—4). Šeit Horātijs ne pret skumjām, bet pret pārmērību tajās (sal. I 18, 6).
2. Sal. Ep. 11 un 15; Tib. I 4, 53.
4. Ep. 15; Carm. III 6, 25.
5. Līdzīgi Moschs (VI 1 sek.): milēja Pāns Ēcho, Ēcho Satiru, Satirs Līdi. Kā Ēcho bēga no Pāna, tā Satirs no Ēcho un Līde no Satira. Skaistuma apzīmējumu pie Horātija sk. pie I 13, 1.
6. Kīrs I 17, 25.
7. Foloja II 5, 17; III 15, 7.
8. Neiespējamais; sal. Ep. 16, 25; Āpūlijā sk. I 22, 18.
9. Sal. pie I 25, 9.
10. Veneras vara un iegriba, sal. III 27, 69; IV 11, 21 sek.
11. III 9, 18.
12. I 19.
13. Sal. I 27, 4.
14. IV 11, 23.
15. Sal. III 9, 21 sek.

Sal. I 2, kur dievu zīmes un brīdinājumi Horātiju ved uz domām, ka viņi dusmo un šīs dusmas ir jānomierina. Tāpat arī šeit zibens no skaidrām debesīm, ko Lukrētījs VI 395 sek. uzskata par

neiespējamu parādību, liek Horātijam pārdomāt savus agrākos, Epikūra uzskatus par dieviem, kas neiejaucas pasaules gaitā un ir indiferenti; pierādījumus šādiem uzskatiem Epikūrs ņem no brīnumu dabīgas izskaidrošanas un Lukrētijs minētā vietā motivē šīs domas ar jautājumu, kāpēc tad nav iespējams zibens no skaidrām debesīm; protams, Horātijā uzskatu maiņa nevar būt pēkšņa un zibens varētu būt pat dzejnieka fikcija, bet katrā ziņā, lūzums Horātijā uzskatos šeit ir skaidri apzīmēts un agrāko uzskatu (sal. Sat. I 5, 100 sek.) vietā nāk likteņa jēdziens (14. rindā), kas vēl skaidrāki izcelts I 35; liktens ir tas, kuŗa priekšā zemojas ķēniņi, kas rotālājas ar cilvēkiem (I 35; III 29, 49), bet pēc stoīķu domām tas ir visu varens kā Jupiteris. Šī identificēšana ir arī šeit: brīnuma skatīšana ved Horātijū pie domām par noslēpumiem, kas ir ap cilvēku, par to, ka ir neaprēķināma vara pār visu — šis pats liktens, kas var visu pasaules kārtību grozīt pēc saviem ieskatiem (12—14; 14—16); nosaukums deus kā grieķu *θεῶν* ir jau abstrakta dievības jēdziena izsacījums. Protams, šī pāreja no epikūrisma pie stoīķiem (sal. III 5, 1) ir sakarā ar laika garu un Augusta restaurāciju (I 2), bet jau satirās (II 2, II 6, 73, sal. epikūrieti — peli turpat) ir šādas pazīmes (sal. arī II 2, 104). Arī pats epikūrisms tomēr ir dziļāks, nekā sākumā to uztvēris Horātijis — Lukrētijs nonāk līdz jēdzieniem par stingru kārtību un noteiktību pasaulē (V 57 sek.), un Epikūrs arī nekad nav bijis ateists; no viņa principa par dievu neiejaukšanos Horātijis šeit noteikti raisās vaļā, tāpat kā no viņa baudas jēdziena, kas dzīvē viegli top par Aristīpa hēdonismu (Ep. 13; Carm. I 4, 9; I 7, 17; I 9, 13; I 18; II 11, 13; III 9, 27; III 21, 13; III 29, 42; IV 7, 17), sal. Ep. I 12 beigās; no pēdējā tomēr Horātijis nekad īsti vaļā nav atraisījies (Ep. I 1, 18); ar to saistīts otrs motīvs — domas par nāvi (I 4, 13 — sal. I 11, 7; III 3, 25; III 11, 5; III 14, 1; IV 7, 7; A. P. 65). Stoīķu iespaids tomēr pieaug uzskatos par pasaules iekārtu; tāpat ir ar stoīķu dievības — *θεῶν* deus jēdzienu (12), kas Romā identificējas ar Jupiteru (I 3, 21; I 12, 14; III 4, 25; III 29, 29), likteņa (15) un iepriekšnolemtā (fatum) jēdzienu. Tāpat ir ar morāliskiem jēdzieniem: iegrību ierobežošanu (III 1, 25; II 2, 9; II 16, 13), virtus (III 2, 17; III 24, 44; III 29, 55), kas dod mieru (III 1; I 22) un bezbailību (III 5, 13 sek.); arī prātnieka (sapiens) jēdziens citāds kā satirās — sal. II 2, 9; II 16, 15; IV 9, 38, par Katonu (I 12, 35; II 1, 23) — ir no stoīķiem. Horātijis uzstājas pret tikumisko pagrimšanu, korupciju, izejot no šiem pamatiem (III 24); nosodot pārlieko greznību un izšķērdību, viņš meklē pretējo kā senā Romā, tā pie lauciniekiem un dabai tuvāki

esošām tautām (III 3, 9 sek.). Tāpat arī reliģiskā atdzimšana (III 6) (kā I 2) ir sakarā ar šo attīstības gaitu Romā.

2. Epikūriešu gudrību (Sat. I 5, 101) Horātijs apzīmē par negudru (kā to dara pp. Chrīsisps Sat. II 3, 43) un maldīgu.
5. Jupiters ar zibeni un pērkonī šeit dod brīdinājumu (I 2, 1); sal. I 2.
8. Sal. I 12, 58; no šiem grāvieniem nodreb visa pasaule: zeme, ūdeņi un apakšzeme.
10. Stīgs ir apakšzemes mirušo valsts upe; Tainars — ala Peloponēsā, ieeja apakšzemē, kā Averns (ep. 5); šeit, kā ep. 5, 26 Averns, apzīmē pašu apakšzemi.
11. Atlants pasaules malā tura uz pleciem zemi.
12. Pretēji epikūriešu uzskatiem par dievības atturēšanos no līdzdalības pasaules dzīvē un neiejaukšanos tajā.
14. Fortūna — likteņa dieve (spārnota), identificēta ar deus, sk. I 35, var celt un gāzt it visu.

35.

Šī dziesma pieslejas iepriekšējai, ir kā viņas papildinājums, himns likteņa dievei; arī analogija ar I 2 šeit sevišķi pēdējās strofās: par divām paaudzēm, no kuņām jaunākai (I 2, 24) jāizpērk tēvu noziegums — brāļu karš un arī sava vaina (I 35, 37), apraiptie un notrulinātie ieroči jāpārkaļ un jāgriez pret ārējiem ienaidniekiem (I 2, 21; I 35, 39). Abas dziesmas noslēdz lūgšana par Cēzaru un viņa misiju (I 35, 29). Himns tomēr šeit aizņem lielāko daļu no visas dziesmas (1—28). Likteņa dieve kopā ar Fides, Spes un Necessitas — ar Ticību, Cerību un Nepieciešamību. Pēdējā tāpat izcelta pie stoīkiem. Viņa ir laimes kalējs (17), bet arī Fortūnas lēmumu izpildītāja (III 1, 14), atriebēja, pie stoīkiem negrozāmais iepriekšējais lēmums, kas nosaka cilvēku dzīvi (*πρόνοια, εἰμαρμένη*). Arī Spes — cerība cieši saistīta ar Fortūnu, tāpat kā Fides — ticība, uzticība. Fortūnas jēdziens šeit tomēr dubultots: no vienas puses viņa ir (1—20) pasaules spēks (sk. pie I 34), no otras, sevišķi kopā ar saviem pavadoņiem (21—28) atsevišķa cilvēka liktenis, viņa pavadonis visos grūtos un laimīgos brīžos.

Cēzara motīvs (25. sek.) ir kā viena, tā otra motīva kopojums. Tas novērojams arī citur: nepielūdzamais liktenis (*fatum*) ir III 1, 14; III 24, 5, sal. arī II 17, 16, IV 11, 38; kapriza Fortūna, kas sme-

jas par cilvēku iedomām un sajauc viņu plānus, turpretim I 34, 15; II 1, 3; III 29, 49; sal. Sat. II 8, 61; šeit turpretim abi šie jēdzieni kombinēti un saistīti ar Fortūnu, kuŗu starp citu no seniem laikiem pielūdz Antijā; modernie jēdzieni tā pārnesti uz seno kultu, kam viņi nav raksturīgi. Fortūnas, kā mājas un laimes dieves kults pie romiešiem izplatīts; laba izdošanās pa labai daļai ir viņas nopelns. Plūtarchs redz viņā galveno Romas varas faktoru. Šeit viņa piesaukta tieši sakarā ar 27. g. paredzēto Augusta kaŗa gājienu uz Britanniju, kuŗu neizdodas izvest arī 26. g.; 26. g. gatavojas arī Elija Galla gājiens uz Arabiju (I 29). Lūgšana (29) savienota ar himnu (anaforas 5, 9, 13).

1. Antija (Antium) sena volsku pilsēta pie jūras ar slaveno divu Fortūnu (Fortunae Antiates) svētnīcu un orākulu (Prospera un Adversa). Himna sākumā parasti dievību saista ar zināmu vietu (sal. I 50; I 10), kas tai mīļa.
2. Dieves atnākšana par labu vai ļaunu (Sat. II 2, 41; II 3, 68; Ep. I 1, 154; Carm. III 5, 2 — bet I 24, 17). Sal. I 34, 12; III 29, 49.
5. Viņas atribūti: laimes rags un stūre: no viņas labvēlības atkarīgi tie, kas uz zemes un jūras, tāpēc to pielūdz kā nabaga zemnieks, tā bagāts tirgotājs (sal. II 14, 12; III 29, 59)
7. Bitinijas kuģis, Karpatas jūra — sal. I 1, 3. Bitinija, tāpat kā tur pieminētā Kipra, izdevīga kuģu būvei, Karpatas jūra (starp Rodu un Krētu) bīstama kuģošanai.
9. No dieves bīstas arī viņas otrās īpašības dēļ. Piemēri, lai raksturotu, kas tā tas ir visā pasaulē: nomadu tautas, skiti un dakieši (I 26, 3), kas bieži maina dzīves vietu (IV 14, 42; III 24, 10), tad, kā pretstats, pilsētu iedzīvotāji un uz vietas dzīvojošās tautas, kā Latijas iedzīvotāji (sal. III 3, 44), un barbari.
11. Arī valdnieki nav droši par savu varu (I 26, 4), ķēniņu mātes — sal. III 2, 6 sek.
15. Kolonna kā miera varassimbols, ko Fortūna var apspert.
15. Dieve ir nepielūdzama (sal. I 3, 32; III 1, 14; III 24, 6); viņai pa priekšu iet Nepieciešamība (*Ἀνάγκη*) ar negrozāmas varas simboliem no namdaŗu darba; ar naglām balķu sanaglošanai (III 24, 7), ķīļiem nostiprināšanai, un dzelzs klambuŗiem, kas satur kopā notēstos akmeņus; viņos tur iestiprina un aizlej ar svīnu. Ar to šī *Necessitas* padara nesatricināmu un nemaināmu to, kas viņai, un tā tad arī Fortūnai, ir darāms, un ko pēdējā grib izda-

- rīt. Tās griba ir nezināma un neparedzama, bet vara negrozāma.
21. Cerība uztur cilvēku arī tad, kad laime tam pagriezusi muguru. Jau Hēsiods, stāstot par Pandoras šķirstu, kuŗu atveŗot cilvēki izlaiduŗi pa vīsu zemi sērgas un nelaimes (sal. I 3, 30), turpina, ka tur iekŗā palikusi tikai Cerība, kas tapusi par cilvēku mierinātāju grūtos brīŗos. Dieve var atstāt cilvēka māju (24); paliek viņas pavadones Spes un Fides (21—28). Pirmā ar to bieŗi kopā minēta kultā un dzejā.
- Uzticība (retā, rara, 21) — kā laimē, tā seviŗki nelaimē; tā nenoliedz draugus, kā 25—28 minētie (sal. I 24, 7). Cerība un Uzticība seko Fortūnai un paliek pie tiem, kas no viņas atstāti (Ep. II 1, 191; Carm. III 29, 53). Viņām ir svētnīcas Romā; Spes pielūgtā no seniem laikiem (Liv. II 51), Fides tāpat (Liv. I 21); viņas svētnīca ir ar tēlu baltās drēbēs (Fides candida) Kapitolijā pie Jupitera svētnīcas.
25. Pretēji — nelaimē visi draugi atstāj — „pie tukŗas bļodas draugu maz“.
 29. Lūgŗana par Augustu; Fortūnai (redux — glābējai) 19. g. s. pēc Augusta atgrieŗanāŗ no austrumiem ceļ ziedokli; tās kults ir senāks. Austrumi un Sarkanā jūŗa — I 29. Sal. I 2, 49, sakarā ar turpmāko.
 33. Atmiņas par agrākiem notikumiem (kā I 2), to sekām un kauns par tiem. Uz ārieni zaudēts iespaids (III 5, 9), iekŗienē viss aptraipīts ar noziegumu un zaimiem (III 6, 1; Ep. 16, 9). Izēja — kā I 2 un III 6.
 36. Massagetu partu kaimiņi ziemeļaustrumos, kopā ar skitiem palīdzējuŗi Frahātam troni atdabūt (I 26; arabi — sk. pie I 29).

36.

Trīs dzīŗu dziesmas grāmatas beigās (36—38). Šī dziesma ir par godu Numidam, kas atgriezies no kaŗa gāŗiena (uz Spāniju?). Horātijs kopā ar draugiem, no kuŗiem vārdā min Lamiju (I 26), sarīko dzīŗes un ziedo dieviem (Fortuna redux I 35, 29). Apsveikums, aicinājumus uz dzīŗēm (sal. II 7) un apraksts visam tam, kas tajās sagaidāms, ir šīs dziesmas saturs. (Sal. I 20; III 21; IV 11).

1. Ziedoŗana ŗeit solījuma (votum) izpildījums (II 7, 17; Ep. I 3, 36; sal. I 5, 13), kad dievi ir lūgŗanu paklausījuŗi (sal. arī Ep. 10, 25). Virāgs I 19, 13; IV 1, 21; III 23, 3; mūzika pie

- ziedošanas un dzīrēs (sal. ep. 9, 5; Carm. III 19, 18; Ep. 13, 9); dzīvnieku upurēšana līdzīgā gadījumā — sk. Ep. I 3, 36.
4. Hesperija — tālo rietumu zeme, pie Hērakla stabiem (Gibral-tara) Spānijā.
 7. Lamija sk. I 26; III 17.
 8. Rex šeit skolotājs, kas audzinājis Numidu un Lamiju, kas reizē arī saņēmuši toga virilis (14.—16. dzīves gadā); sal. Ep. I 1, 65.
 10. Laimīgo dienu atzīmē ar krītu (Sat. II 3, 246) fastos; sal. IV 4, 39.
 12. Sal. IV 1, 28; sk. I 37, 1. Saliji Marta priesteri, viena no se-nākām kollēģijām; nosaukums sakarā ar salire (dejot), ar svēto deju viņu reliģiskās ceremonijās (tripudium, tripudatio). Deja Romā tikai reliģiska (III 18, 15; IV 1, 28; I 37, 2; II 12, 17; sal. I 4, 7). Tomēr dzīrēs ir arī dejas, ko izpilda grieķu balerīnas; ro-miešiem tas ir piedauzīgi (sal. III 6, 21), lai gan Cicerona laikā vairs nav retums.
- Tā par Semproniju (Sall. Cat. 25, 2), kas bijusi docta psallere, saltare elegantius quam necesse erat probae; tāpat par Gabiniju, ari triumvira Krasa u. c. dēlu (Macrob. Sat. III 14, 15).
14. Sacenšanās dzeršanā pēc trākiešu (I 26, 1) parauga, izdzerot kausu vienā paņēmienā (IV 1, 31; Ep. I 19, 11).
 15. Sal. I 38; III 29, 3; III 19, 22; Ep. I 5, 14; Carm. II 3, 13.
 17. Sal. I 13, 6 sek.; ar adulter titulu (I 25, 9) šeit pagodināts Numids.
 18. Sal. Ep. 15, 5.

37.

Sal. Ep. 9; šī dziesma rakstīta pēc galīgas uzvaras par Kleo-patru un Antoniju, kad pirmā, negribēdama iet Oktaviāna triumfa gājienā, kāds ir uzvarēto valdnieku liktenis (Ep. 7, 7), dara sev galu (I 37, 21 sek.). Ziņas par to Romā atnes 30. gada rudenī Ci-cerona dēls; Horātijs, kā savā laikā Alkajs pēc Mirsila nāves (*ὄν χροῖ μεθ' ὅσθην καὶ τινα πρός βίαν πωνήν, ἐπειδὴ κάτθανε ηἠροσίλος*) atsaucas ar prieka pilnu dzīru dziesmu. Antonijs, kas arī sev darijis galu, nav vārdā saukts (sk. Ep. 9, 11) un nav ne-maz šeit pieminēts. Kleopatra, turpretim, tēlota kā tāda, kas no-pietni apdraudējusi Romas valsts likteni (7 sek.); atzīmēts izšķi-rošās kaujas iznākums (13) un sekas (15 sek.), beidzot pieminēta viņas pašnāvība. Horātijs, neslēpjot savu prieku, pieminot no-

·tikumu ārkārtējo nozīmi, kas atzīmējama ar upuriem un ceremonijām (5), kā arī briesmas, kas tagad ir novērstas, tomēr ar pienācīgo apbrīnošanu dod godu valdniecei, kas tik varonīgi izturējusies pēdējā dzīves brīdī, un ir humāns pret uzvarēto pretinieku.

1. Nunc — „nu“ pastiprināts ar trīskārtīgu anaforu (sal. 5) — agrāk, pirms galīgās uzvaras, šādas dzīres būtu bijušas noziegums (sal. Ep. 9, 1).
2. Saliju procesija (I 36, 12), lūgšanas un lectisternium visiem dieviem. Svētnīcās dieviem sarīkotas gulvietas (ar pulvinar), tiem tur liek ēdienus un dzērienus (Cic. Cat. 3, 10); tad sākas dzīres arī privātās mājās.
4. Saliju dzīres, viņu greznības dēļ, tapušas par sakāmvārdu. Horātijs sajūsmā nevar sagaidīt vajadzīgos senāta lēmumus.
5. Sal. Ep. 9, 1 sek., un beigas.
9. Ep. 9, 13.
13. Pārspilēts: Kleopatra tomēr izlaužas cauri ar 60 kuģiem, un ar dažiem arī Antonijs. Psiholoģiskie momenti: Kleopatras lieliskie plāni (6), apskurbums no panākumiem (Antonija austrumu politika — 11), atjēgšanās (13), izbailes (14) un izmisums (20, 31 sek.), viņas varonīgā nāve (21 sek.).
14. Vins no Aleksandrijas apkārtnes.
16. sek. Oktaviāns caur Aziju nonāk Aleksandrijā tikai gandrīz pēc gada.
20. Tesalija (sal. Sat. I 2, 105).
24. Kleopatra esot gribējusi floti pārvest uz Sarkano jūru un bēgt, bet tas neesot izdevies.
30. Ep. I 1.
31. Ep. 7, 7.

Dziesma par dzīrēm un vienkāršību tajās.

II grāmata.

1.

Ievads otrai grāmatai ar veltījumu Asinijam Pollionam (sk. pie Sat. I 10, 41), kas dzimis 76. g., tuvu bijis jau Katulla pulcināšanai un, izbeidzis kaŗa vadoņa gaitas, vairāk piegriežas literārai darbībai; viņš pazīstams kā runātājs, Cicerona konkurents tā pēdējos gados, arī kā rakstnieks (tragēdija Sat. I 10, 41) un mākslas cienītājs (ib. 85); viņš Romā dibinājis pirmo lielāko bibliotēku un mākslas darbu galeriju. Šeit runa par pilsoņu kaŗu vēsturi, ko sācis rakstīt Pollions (17 grāmatās, ar I triumvirātu sākot); šeit aizrādījums par darba plānu un dažiem aprakstāmiem momentiem, kas izsauc Horātijam skumjas pārdomas par pilsoņu kaŗu, līdzīgi tām, kas redzamas 7. un 16. ep. un Carm. I 2. Arī atsevišķie motīvi ir apmēram tie paši, kas pievestos darbos. Tā ar 29. un turpmākām rindām sal. ep. 7, 5 sek.; 16, 9; Carm. I 2, 21 sek.; līdzās šim skumīgā motīvam par pilsoņu kaŗa postu un romiešu asinīm, izlietām visās pasaules malās, un gleznainām ainām (17—28) ar stipri izceltu kaujas skatu vīziju, ko Horātijs redz un dzird (tauru troksnis, kareivji, vadoņi, zaudētā kauja, Katons), sākumā atskats un vērtējums: līdzās kaŗa iemesliem un pielaistām kļūdām, kā arī pašai kaŗa gaitai, ko rādīs Pollions, Horātijs jau pats atzīmē Fortūnas iegribas, triumviru draudzību un tās smagās sekas — viss tas ir bijis kā kauliņu mešana; vēl zem pelniem kvēlo uguns un vēl nav izpirktas asinis, ar ko traipīti ieroči šajos kaŗos. Pēdējo motīvu var salīdzināt ar ep. 7, 18 sek. un Carm. I 2, 29, 30; epodā vēl guļ kā lāsts pār Romu šīs brāļu asinis (sk. šeit 29 sek.), I 2, 29 ir lūgšana Jupiteram, lai tas rāda, kas viņas varētu izpirkt; šeit 5. rindā rādīta izpirkšana, kas I 2 jau ir saistīta ar Augusta personu, bet nav vēl pabeigta (nondum expiatis uncta cruoribus), tāpat arī viņa darbs. Uztvērums daudz mierīgāks par I 2; lai gan ne bez sāpēm, tomēr Horātijs jau atskatās atpakaļ uz pārdzīvoto postu, un atmiņas, ko modina Polliona vēl pārdrošais darbs (6 sek.), noraidītas ar mierīgāka laika tematiem; viņš attur savu mūzu no Simonīdu sēru dziesmām, liekot tai dziedāt jautrākas dziesmas (leviore plectro).

1. Gaija Metella un L. Afranija konsulāta gadā (60. g. pr. Kr.) Cēzars, Pompējs un Krass noslēdz pirmo, slepeno triumvirātu. Lai gan pilsoņu kari īsti sākas apm. 10 gadus vēlāk, tomēr Pollions kā vēsturnieks tos ved sakarā ar triumvirātu, t. i. atzīmē ne tikai faktiskos notikumus, bet arī viņu priekšvēsturi, kustību (motus), kas pie kara noved; Plūtarchs aizrāda, ka Pollions, kuŗa vēsturi kā avotu izmantojis Apiāns un Lūkāns, pretēji vairākumam, izcēlis triumviru kļūmīgo draudzību, kā vienu no nesaskaņu cēloņiem. Fortūnas iegriba un tās sekas — asinīm apraiptie ieroči noslēdz īso argumentum, aizrādījumu uz vēstures saturu.
3. Sk. I 35 un 36; sal. III 29, 49 sek.; I 2, 37, kur kara dievs Marts līdzīgi apzīmēts: tam patīk kaujas (sal. šeit. 17 sek.), kas ir rotaļa (ludus) viņam.
4. Triumviru draudzība top īsti par maskētu sacensību; tiešais kara sākums, Cēzara gājiens uz Itāliju ir rezultāts šai sacensībai un Pompēja mēģinājumam to atbīdīt pie malas; tāpēc graves amicitiae.
5. Sal. ep. 7 un 16, Carm. I 2; šāda izpirkšana saistīta ar to, ka brālū kari ir noziedzīgi (I 2).
6. Vēl ir bīstami rakstīt par šiem kariem.
9. Sal. Ep. I 1, 67; I 3, 14.
12. Sal. Ep. II 1, 174; Horātijs raksturo Pollionu kā nopietnu traģiķi, kuŗa darbi salīdzināmi ar Atikas traģēdijām (sal. Sat. I 10, 41); tāpat tālāk tas atzīmē viņu kā runātāju (13), kara vadoni (14—16), vēsturnieku (10—11) un politiķi (14).
13. Polliona runas, cik mums zināms, gandrīz visas sacītas aizstātot apvainotos tiesā. Sal. A. Poet. 40, Carm. IV 1, 14.
15. Pollions ir konsuls 40. g.; 39. g. ir viņa uzvara Dalmatijā; pret Antoniju Pollions atsakās uzstāties, jo agrāk bijis viņa kara vadonis un, neņemot no tā laika vairs dalību politiskā dzīvē, nododas minētām studijām.
17. Horātijs nav tikai Polliona darba aprīnotājs; domātais plāns un uzmetumi modina viņam pašam dzīvas atmiņas un pārdomas par šo laikmetu, kuŗu pa daļai viņš pats pārdzīvojis jeb par to dzirdējis. Farsala, Filipi, Tapsa — trīs momenti, kas atzīmēti Polliona darbā ar lielu uzskatāmību, kas atgādina iespaidu no labāko vēsturnieku darbiem.
20. Pēc kaujas apraksta strofas sākumā norādījums uz Farsalu, kur Cēzars licis cirst Pompēja jātniekiem tieši sejā, tā ienesot sajukumu tajos.

24. Katona (sal. I 12, 35), varonīgā pašnāvība kā stoicisma piemērs arī daudzu citu rakstnieku pieminēta. Viņa garu nevar salaust arī pazaudētās cīņas.
25. Pēdējā pompējāņu kauja Afrikā pie Tapsas; viņu vadonis Metells Skīpions, kuņa tēva brālis Metells uzvarējis savā laikā Jugurtu. Skīpions ziedots tā tad kā izpirkšanas upuris Jugurtas ēnai. Jūnōna, arī pie Vergilija trojiešiem un Ainēja ciltij naidīga, atriebjas Afrikas tautu uzvarētājiem.
29. Sek. Sal. Ep. 7, Carm. I 2.
31. Sal. I 2, 25; Ep. 7, 8.
34. Daunija — Apūlija sk. I 22, 14.
28. No Keas dzejnieks Simonids, pazīstams ar savām epitafijām mirušiem, un trēniem, sēru dziesmām tiem par godu (Sal. II 20, 21).
39. Diona — Afrodītes māte; ala un dzeja — sk. III 25, 4; III 4, 40.

2.

Otrā grāmatā Horātijs bieži pakavējas pie morālfilosofiskiem tematiem, kas sevišķi iecienīti savā laikā grieķu gnōmiskā elegijā (Teognids) kā dzīves gudrības, parasti īsu sentenču veidā. Pie Horātija šie temati vai nu iepīti dziesmās kā doma; ar dažādu fonu (daba, p. p. I 9, I 4), vai arī iet cauri visai dziesmai. Tā kā šeit pamatā stoīķu argūments, ka tikai prātnieks ir bagāts (9—12), trešā un četrpadsmitā dziesmā (sal. I 4) doma par neizbēgamo nāvi; piecpadsmitā ir pret pārmērīgo greznību, sešpadsmitā par peticību, desmitā — pret pārmērībām, astoņpadsmitā pret mantkārību (arī III 16, III 24). Šie temati jau pazīstami no satīrām; pa daļai arī stila ziņā dažas vietas ir tuvas tai sarunas valodai, kas šai morālfilosofijā tur raksturīgas. (Šeit tādi vulgārismi pp. 13—16). Ar epikūrismu, kas saredzams Horātija dzīru dziesmās, minētiem tematiem ir maz kas kopīgs; satīrās, sākumā, stoīķu paradoksi novesti līdz absurdam un atmesti, bet šeit, otrā grāmatā, skaidrāk izteicas uzmanība pret viņu mācību un arī tas modus in rebus, uz ko viņš aizrāda I 1. Ūda adresēta Sallustijam Krispam, tāpat kā Dellijam veltīta trešā (sal. veltījums I grām. sākumā: Mēcēnāts, Augusts, Vergilijs). Krisps ir vēsturnieka Sallustija radnieks, viņa adoptēts, vēlākos gados Augusta tuvākais padoma devējs, sevišķi pēc Mēcēnāta nāves; tāpat kā Mēcē-

nāts viņš nepiegrīž vērības ārējam godam un oficiālai karjērai, ir pasakaini bagāts (dārzi, vaļa raktuves) un devīgs.

Pirmais motīvs, par Sallustija devību, izcelts kādā Krinagora epigrammā (Anth. Pal. XVI 40); raksturīgi šis motīvs ievests arī Teokrita vēstulēs Hiēronam un Ptolemājam, diviem ķēniņiem, kuŗu materiālo pabalstu grib iegūt Teokrits kā galma dzejnieks. Domāt, ka Horātijs sev materiālo pabalstu grib gūt, nav vajadzīgs, jo, pateicoties Mēcēnātam, viņš ir nodrošināts. Ar devību saistīts bieži labas slavas (Fama) jēdziens, ko līdz ar gloria maz vērtē epikūrieši, bet vairāk stoiķi; viņa paliek pēc nāves (claritatem quae post mortem contigit, bonum esse Seneca Ep. 102, 17). Tālāk Horātijs nosoda skopulību un mantkārību, kas izpaužas galvenā kārtā latifundiju iegūšanā (sk. I daļas ievadu 22. lp.), sal. Plīnija pazīstamo izteicienu: latifundiae perdidere Italiam, iam vero et provincias (N. H. XVIII 35). Savas tieksmes aprobežot ieteic kā epikūrieši, tā arī stoiķi (Epikūrs atzīst tikai to, kas ir dabīgs un nepieciešams); termins regnes — „valdīsi“ tomēr tuvāks stoiķu uztvērumam, kā arī cīņa ar yisiem afektiem prāta vārdā; rex ir stoiķu prātnieka — valdnieka apzīmējums (sal. Ep. I 1, 106 sek.). Šo galveno domu par savaldīšanās Horātijs illūstrē ar slimību, ar to salīdzinot mantkārību; šādi piemēri plaši sastopami populārā morālfilosofijā, domāti klausītājiem, kam saprotamāki ikdienas gadījumi nekā abstraktie paradoksi. Arī pēdējais motīvs, kas cieši pieslejas galvenam — prātnieks lielāks par ķēniņiem, Virtus, tikums par Frahātu, kuŗu viņš izslēdz no svētļaimīgo vidus, ir stoiķu doma, lai gan arī Epikūrs sludina prātnieku svētļaimību un neatkarību no Fortūnas iedomām.

1. Sal. mantas ierakšanu zemē Sat. I 1, 41; zeme kā līdzdalībniece ir arī skopa; zemē sudrabs vairs nav nauda, bet neizlietots, nederīgs metalls. Sallustijs prot naudu izlietot, kaut gan ar mēru, bez izšķērdības.
3. Prokulējs Mēcēnāta sievas Terentijas brālis, jau 36. g. Augusta draugs; viņam uzticēts saņemt gūstā Kleopatru; Augusts pat domājis tam dot par sievu savu meitu Jūliju. Horātijs iesprauž Sallustijam veltītā dziesmā arī komplimentu Prokulējam. Pēdējais palīdzējis saviem kaŗā izpostītiem brāļiem Skipionam un Mūrēnam (sk. II 10) un dalījies ar tiem mantā, izrādot kā tēva mīlestību pret tiem.
7. Sal. II 20 šis gleznas paplašināšanu: Fama paceļ augšup ar saviem drošiem spārniem un ir mūžīga.
9. Sal. Sat. I 3, 125; Ep. I 1, 106. Aizrādījumi Sallustijam nav tie-

- ši izsacīti, bet ņemti pamatam dzīves gudrībai, kam tas lai seko. Sal. II 16, 13; IV 9, 38.
10. Sk. I 1, 10; Gādes Spānija; Libija kartagiešu zeme, Spānija viņu kolonizēta, tāpēc tās abas apzīmētas par divām pūniešu zemēm. Sk. I daļas ievada (22. lp.), satīrās passim, Ep. I, Carm. I 1 un cit.
 15. Piemēram ņemts iegribu salīdzinājums ar slimību. Sal. satīrās bieži šādus piemērus (I 1, 45—62). Sal. III 16, 17 sek.
 17. Frahāts (sk. I 26, 4) 27. g. pr. Kr. atdabūjis seno persiešu Kira troni, ir „lielais ķēniņš“.
 18. Tikai virtus ved pie svētlaimības; tauta turpretim par laimīgiem (beatus) sauc arī bagātos (sal. ep. 11, 1), tāpēc aizrādījums par šī vārda lietošanu nepareizā nozīmē. Frahāts nav beatus, lai gan ir ķēniņš un bagāts (mazs modernisms un ass sāņu uzbrukums ienīstiem partiešiem; tāpat drošās diadēmas pieminēšana, jo Frahāts to jau reiz zaudējis).
 21. Vienīgi tas ir īsts ķēniņš, tam ir vara (regnum), ķēniņa diadēma un lauri, kas valda par sevi, un ko nevar viņināt bagātība. Sal. Ep. I 1, 106.
 24. Sal. Sat. I 1, 44; Ep. I 6, 35.

3.

Sk. I 4; I 7; I 9; II 14; temats, kas bieži sastopams pie Horātija dažādās variācijās: neaizmirsti neizbēgamo, kas gaida katru cilvēku (II 14), aizmirsti rūpes (I 9), ņemot no dzīves, kas ņemams (I 11); pat ziedonis nespēj aizdzīt šīs rūpes (I 4; IV 7), ar kuņģam Horātijs cīnās. Šīs dziesmas motīvs jau I 7, 19—20: nepadoties rūpēm ne briesmās, ne atpūtā. Epikūrietis Lukrētijs ļauj filosofam pacelties pār ikdienu, kā no augsta cietokšņa droši lūkoties uz cilvēku tieksmēm, kaislibām un uz to, kas viņus biedē. Horātijam nav šīs mierīgās drosmes skatīties acīs nāvei (sk. pie I 4), viņu baida tā un viņš to neaizmirst arī hēdonismā (Aristips Ep. I 1, 18), kas liek aizmirsties. Tomēr nav šeit arī pesimisma nāvējošā drūmuma; slēdzieni no memento mori ir izturība: nejautā par rītdienu (I 11), skaties uz dzīvi tādu, kāda viņa ir (I 7); no rūpēm izbēgt nevar (II 16, 22; III 1, 40), nevajaga bēgt arī no priekiem, kamēr tie ir doti (I 9); viņa skats uz dzīvi ir skaidrs (Epikūra *εὐδωμία*). Arī Dellijam par to raksta Horātijs: grūtos brīžos vajaga būt mierīgam, arī priekā savaldīties, neaizmirstot, ka cilvēks ir moriturus. Pēdējais motīvs

(sal. II 14) sevišķi atkārtots — visiem ir jāmirst; bet (kā I 9) viņš ir līdzsvarots ar pretējo aizrādījumu — neskumt, bet vēsā paēnā aizmirst rūpes pie vīna kausa. Dellijs pazīstams ar savu biežo pāriešanu no vienas puses pie otras pilsoņu kauju laikā. 43. g. viņš no Dolabellas aiziet pie Kasija, 42. g. pārbēg pie Antonija, 41. g. pie Cēsarā. Iemesli tam ir dažādi, starp citu arī viņa nevaldāmā mēle; vismaz no Antonija tam jābēg kādas dzēlīgas piezīmes dēļ par Kleopatru, kam viņš vēl pievieno, pēc aizbēgšanas, atreibības pilnu pamfletu. Vēlāk kopā ar Sallustiju (II 2) un Kokeju (Sat. I 5, 31) Dellijs ir Augusta tuvāko galminieku vidū. Protams, šim atjautīgajam un bezbēdīgākajam Dellijam ir pieskaņota citāda dziesma nekā nopietnākajam Sallustijam.

1. Sal. I 7, 17; III 29, 32; Ep. I 18, 112.
3. Sal. III 27, 14.
4. Sal. I 28, 4.
6. Sk. Ep. 2, 11, 23; Carm. I 1, 21; I 7, 20, 21; šeit 9 sek.
7. Dellijs nav raksturots kā tāds (sk. I 1, 20), kas dienu padara īsāku dzīrojot tajā laikā, kad visi citi darbā aizņemti, bet gan kā tāds, kas to dara svētku dienās (sal. I 4, 11).
8. Uz vīna traukiem atzīmē, kādā gadā vīns darināts (sal. III 21, 1); labākos vīnus atliek atsevišķā tālākā vietā (ap. 9, 1; Carm. III 28, 2). Tāds ir arī šeit, svētkiem paredzēts (sal. ep. 9, 1).
9. Iss, Horātijam raksturīgs parka apraksts (divi raksturīgākie koki, kopā saiet viņu zari, ēna, aicinoša viesmīlība; strauts pūlas čalot, lai piemīlība būtu jo lielāka — sal. I 1, 21, 22). Aprakstos apbrīnojama epitētu izvēle un uzskatāmība, ko sasniedz Horātijs.
12. Sal. Ep. I 10, 21; III 13, 15, 16;
13. Sk. I 4, 9; I 36, 15; III 29, 3 un citi.
14. Sal. I 36, 16; I 38, 3.
15. Sal. II 11, 16; ep. 13, 5 par apstākļiem I 9, 17 par vecumu.
16. Trīs māsas — Parkas (Kloto, Lachesis, Atropos); melns ir viņu zelta ratiņos vērptais pavediens, ar kuŗu aiziet dzīve un kam izbeidzoties jeb pārtrūkstot tā beidzas.
17. Bagātība apzīmēta kā II 2 un citur, ar zemes īpašumu plašumu: šeit ganības (Ep. II 2, 117, epōd. 1, 27), ko paplašina, piepērkot tās klāt; bez tam minēta greznā māja un villa. Protams, šeit ir Dellijs īpašumi.
20. Viss paliks mantiniekiem; sal. II 14, 25; Sat. II 3, 122; II 3, 151; Carm. III 24, 62.

21. Inachs vecākais Argu ķēniņš (III 19, 1); bagātība, dižciltība, arī trūkums un nabadzība pret nāvi neko nelīdz: visi šeit kavējas, bet ir Orka laupījums. Sal. I 4, 19 sek.; skat. pie I 28, 7.
25. Sal. I 24, 18 sek.
26. Pēc veca paraduma apzīmētās lozes (akmentiņus un cit.) saliek traukā, ko griež apkārt, līdz viena izkrīt. Sal. III 1, 15 sek.
28. Nāve kā trimda Plūtona mājā, Orkā (I 4, 17), uz kuriem aizved Charona laiviņa. Sal. II 14, un ievadā pie I 4.

4.

Kādam Ksantijam no Fokidas, par kuŗu tuvāk nekas nav zināms, Horātijs aizrāda, ka nav kauns mīlēt verdzeni, šo domu pastiprinot ar piemēriem par mistiskiem varoņiem un ar to, ka šī nākošā laulātā draudzene var būt no augstas kārtas, no ķēniņu dzimtas. Uztvērums tikai ārēji nopietns, jo simulācija šeit skaidri saredzama. Šeit vieglāka irōnija un smaids par Ksantiju, kas nejutas īsti veikli savā mīlestībā, tāpat kā Megillas brālis I 27; apmēram tāda ir arī šeit situācija: Horātijs aizķer tādas lietas, ko Ksantijs varbūt gribētu paturēt par savu noslēpumu, bet tas tam neizdodas tāpat, kā savā laikā Horātijam pašam (ep. 11). Horātijs labvēlīgi kā patrons nāk ar ditirambu, gan ne nopietnā tonī.

Rotaļāšanās ar Ksantiju redzama arī stila paņēmienu, ar episki vilcieniem apzīmējot varoņu dižciltīgumu un sevišķi ceturtā strofā par nezināmo Ksantija nākošo sievas tēvu (!), kā arī pierādījumos, ka Fillida tiešam (certe) ir no ķēniņu cilts: viņš būs katrā ziņā ķēniņa znots. Pierādījumi ir diezgan vāji — tu tak viņu mīli, viņa ir tik uzticīga, atturīga pret greznumu un tāpēc nevar būt no zemas cilts; arī viņas skaistumu sāk slavēt Horātijs, jau tuvojoties otras satiras paņēmienu, bet Ksantijs top nepacietīgs; viegli un veikli atbrūņo viņu Horātijs pēdējās rindās, izklaidējot greizsirdības aizdomas un arī dusmas: četrdesmit gadi — ar tiem Horātijs izbeidz, tikpat labsirdīgi kā sācis.

Kislinga-Heinces izdevumā paskaidrojuma sākums banāls (Xanthias liebt seine Sklavin und schämt sich dessen: da widmet ihm sein Freund Horaz einen lustigen Protrepticus). Horātijas psiholoģiskā interpretācija ir katrā ziņā daudz komplicētāka.

1. Sal. I 27, 14—17; īsti pieņemta šāda mīlestība uz kalponēm nav bijusi. Seneka un Martiāls (XII 58, 1) apzīmē Ksantijam līdzī-

- gus par ancillarioli (Sal. I 33, 15; ep. 14, 15). Temats nav svešs hellēnistiskā dzejā (Anth. Pal. V 18, V 132).
2. Piemēri — dažādas verdzenes agrākos laikos; mītoloģija izmantota arī šajā ziņā. Brisēida, Brisēja meita Hippodamija kādā Frigijas pilsētā sagūstīta un nodota Achillam; kad to tam atņēma Agamemnons tēvam atdotās Chrise meitas (Chriseidas) vietā, Achills sadusmojas, un šīs dusmas ir grieķu neveiksmes iemesls, kamēr Achills atteicies no palīdzības tiem.
 5. Tekmesa pieminēta tikai pie Sofokla (Aias 331); Ajants Telamona dēls (sk. I 7, 22) ir arī viens no lielākiem grieķu varoņiem, pārkāps par Ajantu, Oileja dēlu.
 7. Atreja dēls Agamemnons un Kasandra, ko viņš nolaupījis Troju ieņemot. Pieminēti 3 momenti: Achilla uzvaras (9), Hektora nāve (11—14), un grieķu triumfs (7). Agamemnonu Kasandra saista pie sevis vairāk kā iepriekš minētās Achillu un Ajantu.
 15. Piemēriem seko slēdzieni, varbūtējie (13—14) un pat drošie (15 sek.) par Ksantiju un Fillidu.
 16. Sal. I 29, 5 sek.; III 27.
 20. Salīdzinājums ar māti I 16, 1.
 21. Sal. Sat. I 94 sek.
 22. Horātijs brīvs no mīlas varas, nav Amora bultu skarts; viņš var bez aizdomām no Ksantija puses runāt par Fillidas skaistumu, lai gan tās vērtēšana jau sīkumos Ksantijam nav pa prātam.

5.

Anakreonta meitenes salīdzinājumu ar vēl nevaldītu zirgu („Grieķu lirika“ 100, 9), Horātijs paplašina daudz vairāk nekā 25. dziesmā citu motīvu par biklo stirnu; ja pēdējais un vēl mazāk III 11, 9—12 neaiziet no parauga gleznas un motīviem, šeit paliek tikai ievadam salīdzinājums ar jaunu teli, kas priedīgi lēkā pa zaļiem laukiem, atvēsinājas upē un ar teļiem kopā grauž kārkļus, nezinot vēl par jūgu un kaislibām. Tālāk aizrādījums nezināmam adresātam likt mierā Lalagi, šo nenobriedušo vīnogu: nāks laiks, kad tā pati sāks pazīt mīlestību, pārspēs Foloju un Chloridu. Raksturīga ir simetrija uzbūvē: divi treju daļu periodi ievadam (tagadne 1—8), galvenā doma (9—10) isā teikumā, nākotnē ar 3 anaforiskiem apzīmējumiem (10—16) un 3 salīdzinājumiem (17—24). Par Lalagi sk. I 22. Bez adresāta atstāto dziesmu var attiecināt arī uz pašu Horātiju.

1. Jūgs erētiskā nozīmē bieži hellēnistiskā un Romas literatūrā (Sal. etimol. coniunx, coniugium — laulības), arī važas (IV 11, 24). Tāpēc arī salīdzinājums ar tādu, kam galva vēl nav padevīgi noliekta šajā jūgā, bet vēl ir ar jaunības pārgalvību (5 sek.).
5. Sal. I 23; III 11, 9 sek.
9. Salīdzinājums ar vēl negatavu vīnogu ķekaru, kas reiz ienāksies.
11. Rudenis, sal. ep. 2, 17.
13. Jaunava, kad būs pieaugusi (15—16).
14. Sal. II 14, 1; II 11, 6; ep. 17, 21; A. P. 175.
16. Sal. I 23, 12.
17. Foloja sk. I 33, 7; III 15, 7; Foloja lepna, iedomīga.
18. Chlorida III 15, 8.
19. Horātijs uztverot dažus vilcienus, īsi raksturo skaistumu (sk. I 13, 1). Salīdzinājums ar mēnesnīcu jau pie Sapfojas, Teokrita (2, 79), sal. arī I 5, 13.
20. Sat. I 4, 19.
21. Salīdzinājums ar Achillu, kas slēpies sievietes tērpā Likomēda mājā (sk. I 8, 13).

6.

Horātijs ir vai nu melancholijas vai slimības varā; viņa draugs Septimijs kopā ar to būtu mierā doties vai uz pasaules malu, bet ne tādas domas ir Horātijam prātā. Labprāt viņš pavadītu vecuma dienas mierā, kā noguris ceļotājs vai kaķa vīrs kaimiņu Tiburā, bet likteņa diegu vērpējas Parkas to gan neatļauj, tāpēc labāk, lai krāšņā Tarenta ar rāmo Galēsa straumi, ar aitu bariem un druvām, ar medu, olīvēm, šis vīna bagātais skaistais zemes stūrītis, gandrīz līdzīgs svētlaimīgo salām, ar ilgu pavasari un mīkstu ziemu ir tā vieta, kur Septimijs varētu apraudāt mirušo dzejnieku. Tikai baigā nāves nojauta, ko bieži redzam Horācija darbos, un pretēji tai, griba dzīvot, neskatoties uz visu to (sal. kaut II 3), varējusi izsaukt šis rindas.

Septimijs Horācija un Augusta draugs, kā tas redzams no Ep. I 9 un no kādas Augusta vēstules fragmenta.

1. Sal. Katul. II, 1—14; Gādes Spānijā un Sirtes Afrikas piekrastē bīstamas vietas; pirmā vēl Romai naidīgo kantabru dēļ, otrā kuģiniekiem bīstama. Līdzīgi atsevišķas bīstamas vietas uz-

- skaita Horātijs ep. I, 11, lai pierādītu Mēcēnātam savu draudzību, tajās viņu pavadot.
2. Kantabri, Spānijas ziemeļu rietumos, kopā ar asturiešiem, vēl Augusta laikā romiešiem naidīgi (sal. Ep. I 18, 55; Carm. II 11); 29. g. viņi sacelšas, bet tos apspiež; tie sacelšas atkal pēc 3 gadiem, un ekspedīcijas vadību uzņemas pats Augusts (sal. III 8, 22). Augusts Romā atgriežas 24. g. (sal. III 14; IV 15, 8), bet tajā pašā un 19. g. nāk atkal sacelšanās, ko beidzot apspiež galīgi Agripa.
 3. Sirtes sk. I 22, 5.
 5. Sk. I 7, 15; Tiburā arī Horātija māja, pēc Svētonija ziņām.
 9. Sal. II 3, 16.
 10. Par Tarentu sal. III 5, 56; Ep. I 7; I 16, 11; 17, 52; 18, 20; tā ir viena no skaistākām vietām Itālijā.
 11. Galēsa upe, no Kalabrijas kalniem nākot, ietek jūrā pie Tarentas; viņas lidenums sevišķi auglīgs (aitu bari un druvas).
 12. Tarenta doriešu kolonija; viņas dibinātājs bijis kāds Falants (sal. III 5, 56) mesēniešu kara laikā (ap. 700. g.).
 13. Sal. Ep. I 7, 44; Tarenta laimīgs zemes stūrītis, atdalīts nost no pārējās Itālijas (arī par Neāpoli bieži).
 14. Himeta kalns Atikā, pazīstams ar labāko medu (Sat. II 2, 15), Tarentas medus līdzīgs tam (sal. III 16, 33).
 16. Sal. Sat. II 4, 69; II 8, 45. Venaфра ziemeļu Kampānijā: kā Falerna vīns, tā Venafras olīves vislabākās.
 17. Sal. svētlaimīgo salas aprakstus ep. 16; Ep. I 10, 15.
 18. Aulons — kalns pie Tarentas, Bakcha iemiļotš (amicus — amatus); ap to vīna dārzi. Tarentas vīns labuma ziņā var sacensities ar Falerna vīnu.
 19. Par Falerna vīnu sk. Sat. I 10, 24; II 2, 15; II 3, 115; II 4, 24; II 8, 16; Carm. III 1, 43; I 27, 10; II 3, 8; II 11, 19; I 20, 10; Ep. I 14, 34; I 18, 91.
 21. Septimijs solījis Horātiju pavadīt it visur; šis sofijums viņu saista arī nākt līdzī uz Tarentu un tur apraudāt dzejnieka pelnus, tos ievietojot urnā (sal. 9. rindu); šīs asaras lai ir pēdējais pienākums pret draugu un dzejnieku (sal. I 24, 9 sek.).

7.

Sal. I 36; atgriezies dzimtenē pēc amnēstijas 29. g. Horātija draugs Pompējs, ar kuņu kopā Horātijs bijis kaujā pie Filīpiem;

Horātijs pēc šīs kaujas atgriezies jau drīzi Itālijā, Pompējs turpretim kopā ar daudziem citiem, domājams, pievienojies Statija Murka vadībā Sekstam Pompējam, kas ar savu floti pārvalda Vidus jūru; norādījums uz ilgām kara gaitām (18) liek domāt, ka Pompējs nav izlietojis 39. g. amnēstiju, bet pārgājis pie Antonija un atgriezies Romā tikai 29. g. Kā I 36, arī šeit Horātija prieks ar vecu draugu sastopoties; ne tikai dzīrēs tas izteicas (I 36), bet arī atmiņās par seniem laikiem, jautriem (5 sek.) un grūtiem brīžiem, ko tie kopā pavadījuši (9 sek.), līdz beidzot liktenis tos izšķīris (13 sek.). Sal. I 4; II 3; II 6; III 19, kur Horātijs piemin savus biedrus no Brūta un Kasija cīņu laikiem, tāpat Sat. I 6 un cit. par šo laikmetu; šeit atmiņu ir sevišķi daudz.

3. Kvirīts — Romas pilsonis; ar amnēstiju Pompējam dāvināta atkal tēvija un visas pilsoņu tiesības.
5. Pompējs jaunības draugs.
7. Kā I 1, 20.
8. Malobatrs (indiešu tamalāpatram), smaržviela no tamala lapām.
9. sek. Sk. I daļā 10, 11 lpp.
11. Par Brūtu un pazaudēto Filīpu kauju.
13. Merkurījs Horātija patrons; sk. I 10; sal. III 4, 25; I 26, 1.
15. Sk. ievadā.
16. Sal. I 36.
17. Kā 6.
20. Glabātas draugam.
21. Vīns ļauj aizmirst visu (Ep. 13 un bieži citur).
22. Vīns, smaržas, puķes dzīru piederums.
25. Sal. I 4, 18.
27. Sal. I 18.

8.

Kādai Barīnei adresēta dziesma par mīlas zvērestiem, ar kuriem tā neskopojas un kas tai nenāk par ļaunu, bet pat otrādi, viņas skaistumam tikai par labu. Sal. ep. 15, 1, kur šādi Neairas zvērestī zvaigžņainā naktī nav bijuši, lai tos izpildītu. Uzskats, ka mīlestības zvērestus var lauzt, ka dievi par to nedusmojas, ir sens (jau Hēsioda laikā); vainīgs pie tā gan pats Zevs ar savu piemēru. Sal. Kallim. ep. 25; Anth. Pal. V 52 (Dioskorīds), Tibull. I 4, 21. Romiešu elegijā turpretim ir pretēji uzskati: cerība, ka dievi so-

dīs tos, kas vieglprātīgi rīkojas ar viņu vārdu mīlestības lietās, ir bieži pie Propertija (I 15, 21; II 16, 47; II 28, 1; Tib. I 9, 1). Horātijs ep. 15 pieturas pie senākā motīva, kombinējot to ar atmaksu, bet ne no dieviem: tāpat kā Katullis, viņš atmaksās pats, vairs neievērojot neuzticīgo (ep. 15, 11 sek.; Katull. 8, 12 sek.); šeit viņš ar galantiem komplimentiem zvērestus noraida: ja jau būtu kāds, kaut mazākais sods par šo zvērestu laušanu, Barīne sen jau būtu neglīta; sodi izmeklēti, piemērojoties Barīnes skaistumam — melns tapis zobs, pirkstu ziedēšana (hellēniskā dzejā mīlestības un neuzticības zīme). Bet Barīne ik pēc zvēresta laušanas top jo skaistāka, lai gan zvēr pie visa kā: pie mātes kapa, pie zvaigžņotās debess, pie debesu dieviem. Par to smeļ Venera, smeļ Nimfas un Kupidons, aug pielūdžēju skaits par izbailēm mātēm, skopiem tēviem un jaunām sievietēm.

Galantā slavas dziesma vieglprātīgai skaistulei arī uzbūvē ir eleganta: katra strofa ir nobeigta triju daļu periods, bieži ar anaforām pastiprināts.

8. Sal. I 25 un šeit 17 sek.
9. Līdzīgs zvērests Prop. II 20, 15 sek.
10. Sal. ep. 15, 1 sek.
12. Sal. ep. 15, 3; nakts parastais mīlas zvērestu laiks; piesauktie dievi (tādi ir arī mirušie un zvaigznes) ir liecinieki, kuņus tāpat krāpj; kā lūgšanās, tā arī zvērestos piesauc to, kas ir par visu dārgāks (sal. ep. 5, 5).
13. Sacīto neņem nopietni ne dzejnieks, nedz arī pati mīlas dieve (I 19) ar pavadoņiem Sk. I 2, 33, 34; I 4, 6; I 30, 5.
21. Pielūdžēju skaits gan pieaug, bet visi tie ir jauniņi (invenci kā II 5, 6); tos tura atpakaļ māte, tēvs (sal. Sat. I 2, 16), sieva.
24. Sal. I 5, 11.

9.

Epikēdijs kā I 24; Horātijs šeit ir vienkāršāks: viņš tieši sāk ar mierinājumu (ne arvien būs negaisi, vētras un ziema), atgādina Valgijam viņa sāpes (sal. I 24, 9 sek.) un, pievedot piemērus no agrākiem laikiem, kur tak beiguši skumt par mīļiem, ko nedara Valgijs; vēl reiz mierina to, aicinot, lai tas meklē aizmiršanos dzejā. 24. dziesma ir komplicētāka un lieliskāka uzbūvē, ir pēc visiem likumiem kā piemiņas runa draugam dzejniekam Kvintilijam, tā arī mierinājums Vergilijam. Pirmais moments atkrīt šeit, tāpēc arī

vienības šeit vairāk nekā I 24, kur, kā sacīts, kombinējas divi motīvi. Sākumam sal. I 9, 9 sek.; parallēli ņemta daba un cilvēka pārdzīvojumi, kā tas Horātijam raksturīgs (sal. I 7; I 4): vētras, ledus, ozolu birzis, oši, kas kā atraitnes zaudējušas lapu krāšņumu, šajās gleznās bez tieša aizrādījuma ir redzama līdzība ar cilvēka ciešanām; daba tomēr ne arvien ir cietēja un arī cilvēki ne bez stājas padevušies skumjām. Par dzeju kā līdzekli pret skumjām sal. I 33.

Adresēta šī dziesma K. Valgijam Rūfam viņa audzēkņa Mista nāves gadījumā. Valgiju Rūfu Horātijs piemin jau Sat. I 10, 82 kā vienu no saviem draugiem Mēcēnāta pulciņā. Viņš ir dzejnieks, rakstījis elegijas (šeit 11, 17, 18), eposu (šeit 19 sek; Tib. IV 1, 179 to salīdzina ar Homēru: aeterno prior non alter Homero), idilles, epigrammas un arī speciālus darbus par gramatiskiem jautājumiem un par augiem, tulkojis Apollodora *τέχνη*; 12. g. pr. Kr. viņš bijis konsuls. Raksturīgs ir šīs dziesmas novietojums krājumā. Otrā grāmatā novērojams dziesmu sakārtojums grupās (1, 2, 3 veltījumi, 4, 5 mīlestības dziesmas, 6, 7 — draugiem); 8 un 9 rāda pārāk mazu un pārmērīgu uzticību (Barīne un Valgijs). Tas pastiprina novērojumus, sal. II 9 ar I 24, ka Vergīlija un Horācija skumjas par Kvintīliju ir citādas nekā Valgija skumjas par Mistu, un ka viņas ir līdzīgākas tām, kādas ir Tibullam par Glikēru, kas to atstājusi (I 33, 1 sek.). Valgijs un Tibulls savas mīlestības skumjas izteic sērīgās elegijās.

1. Sal. I 7, 15 sek.
3. Sal. IV 14, 23 (vētra); I 5, 6 (jūra).
4. Sk. pie 20.
5. Sal. I 9.
7. Gleznām no tāliem austrumiem līdzās ir gleznas no Itālijas mežiem; Gargana kalns Apulijā; viņš iestiepjas jūrā un padots vējiem (sal. Ep. I 1, 202).
8. Sal. I 9, 11—12.
9. Sal. I 7, 17; pārmērīgas sēras un asaras nepatīk mirušiem un traucē viņu mieru; arī pakalpalicējus tie labprāt redz mierīgus. Sal. I 24, 1 par mierinājumu uzbūvi.
10. Dziesmas — elegijas kā I 33, 2. Elegija no romiešu laikiem jau ir ar skumju piekrāsu (sal. Ars P. 75) pat mīlestības motīvos (amores 11).
11. Vakara zvaigzne (Vesper) ir arī rīta zvaigzne (Lucifer), dienas un nakts sākuma apzīmēšanai.
13. Piemēri kā I 24, 13 sek.; I 7, 21 un cit.; perifrāse Nestora apzi-

mēšanai. Šis Pīlas ķēniņš dzīvojis kopā ar trijām paaudzēm (Il. III 245); Antilochs ir viņa dēls, ko pie Trojas nonāvē Memnons (Ūd. IV 187).

16. Troils Priama dēls; to nonāvē Achills; viņa māsas ir Kasandra un citas; pat sievietes nav bez gala raudājušas — netiešs aizrādījums Valgijam.
17. Mollis versus — eļģija.
19. Aicinājums labāk aizmirsties dzejā, rakstot par Augusta jaunajiem triumfiem Armenijā (jau 4. rindā), pie Eufrata un pret skitiem.
20. Nifats — kalns dienvidu Armenijā pie Vana ezera; šeit Tigra upes izteka.
21. Mēdu upe — Eufrats, romiešu robeža ar partiem (IV 14, 46 jau Tigrs). Cīņas ar partiem austrumos romiešiem I g. s. ir gandrīz bez pārtraukuma. Šeit pie Karrām iet bojā Krass ar saviem leģioniem (53. g. — sk. III 5, 5 sek.) savas neuzmanības dēļ (III 6, 10) no šiem bīstamajiem (Sat. II 1, 15; Carm. I 2, 22; I 19, 11; I 29, 4) pretiniekiem; ar tiem cīnas Cicerons 51. g. šīs cīņas turpinās Cēsara, Antonija un Augusta laikā, un Horātijs bieži aicina Augustu atriebties viņiem, kā Romas bīstamākiem ienaidniekiem (Ep. 7, 9; Carm. IV 12, 23; Ep. II 1, 212; lāsti I 21, 15). Frahāta un Tīridāta cīņas vājina viņu spēku (I 21, 3; II 2, 17; III 8, 19; III 29, 27); kara gājieni pret tiem ļoti populāri (Sat. II 5, 62; Carm. I 2, 51; I 12, 53; I 29, 4; III 2, 3), tāpat kā iekarošanas plāni austrumos (III 3, 4; III 2, 3; III 3, 43; sal. I 29, 4). 20. g. Augusts iegūst atpakaļ Krasa leģionu zaudētos ērgļus (IV 15, 6; sal. Ep. I 12, 27; I 18, 56; II 1, 256; Carm. IV 5, 25), lai gan galvenā kārtā ar diplomātiskām sarunām.

10.

Jau pirmā satīru grāmatā (I 1, 103, 106) Horātijs uzstājas pret ekstrēmām ar Aristoteļa mēra sajūtu (*est modus in rebus* etc.). Sal. arī dziesmas II 16, 13; II 18, 10; III 1, 25; šo domu viņš papildina Sat. I 2, 24 — muļķis, bēgot no viena ļaunuma, mēdz ieskriet pretējā; šī doma illūstrēta ar daudziem piemēriem (sal. I 3, 9 sek.; I 4, 25; I 6, 68; II 3, 166, 174; II 12, 54, 66; II 7, 20). Viņa ir pamatā arī šai dziesmai, tāpat kā II 3, 1—4; (sal. epōd. I 32 sek.; Ep. I 18, 8; II 2, 194 s.); šī doma kā pavediens iet cauri daudziem viņa darbiem. Jau trešā dziesmā viņa izcelta kā ētisks princips,

kas veido dvēseles mieru; tāpat tas ir arī šeit: prieks un bēdas ir pārejošas (15—17), bēdās paliek cerība, laimē tomēr bažas; slēdziens ir kā trešās dziesmas sākumā: nelaimē palieci drošs, pie pārāk laba ceļa vēja saturī ar apdomu būras. Sal. dziesmu par Fortūnu (I 34, 12 sek.) un viņas iegribām. Raksturīga ir šī vidus ceļa attiecināšana uz laimi, baudu un prieku (22 sek., sal. II 3, 2—4). Šāds brīdinājums ir Aristotela mācībā; arī Epikūrs baudas ņem ar prāta izlasi, noraidot tās, kas saistītas ar ciešanām.

Adresēta šī dziesma Likinijam Mūrēnam (Sat. 5, 38; Carm. III 19, 11), Terentija Varrona adoptētām dēlam, tādā kārtā Prokulēja (II 2, 5) brālim un Mēcēnāta sievas brālim. 23. g. viņš ir konsuls kopā ar Augustu, iejaukts Fannija Kēpiona savvērestībā pret to un notiesāts uz nāvi. Tā kā dziesma rakstīta neilgi priekš tam, aizrādījums ievilkts būras pie pārāk laba ceļa vēja varētu iegūt sevišķu nozīmi (sal. 8), ja tiešām minētās personas ir identificējamas. Bet 17. rindā aizrādījums uz grūtiem apstākļiem acumirkli varbūt attiecas uz laiku, kad Prokulējs (II 5, 6) vēl nav tēvišķīgi izpalīdzējis saviem brāļiem grūtā brīdī.

2. Allēgorija no jūras braucēju dzīves, kā bieži (I 14; I 34, 3; III 2, 28; III 29, 62; Ep. I 1, 92; II 2, 200).
4. Kabotažas kuģniecībai, kāda parasta senātnē, bīstama kā lielā, vētrainā jūrā, tā klints krasti (sk. I 1, 15; I 14, 20 un I 2, 20).
5. Sal. Sat. II 2; kur līdzīgi Ofells izvēlas vidējo starp trūkumu un izšķērdību. Bagātība izsauc skaudību, tāpat arī sabiedriskais stāvoklis (Sat. I 6, 26; II 6, 48; Ep. I 2, 58; Carm. II 20, 4; Ep. I 2, 57; individa aetas C. I 11, 7; C. IV 3, 16; III 24, 32; III 1, 45).
9. Arī likteņa iegriba (I 34) biežāki skar tos, kas ir izcilā stāvoklī (allēgorijas — koki, torņi, klinšu galotnes); pamatā doma par dievu skaudību, kas ir pret tiem, kas šķiet jau pārāk laimīgi (*φθόρος θεῶν* — nostāsti par Kroisu, Polikarpu u. c.).
13. Nelaimē spēkus dod cerība uz pretējo, bet tāpat laimē paliek bailes un neuzticēšanās tai; tā ir gudra cilvēka pazīme, jo viņš vēro, ka arī dabā viss nāk un iet (Sal. I 12, 15; III 29, 20; IV 7, 12; sk. II 9 un bieži citur).
17. Galvenā doma kā slēdziens no iepriekšējās.
18. Ne arvien dusmo dievi; visu dievu vietā piemēram Apollons, kas sūta mēri nesējas bultas (glezna no Īliades sākuma), bet liek arī skanēt dziesmai.
21. Slēdziens: panes droši grūtības (17) un esi prātīgs laimē, lai tā tev nenāk par postu. Sal. II 3; III 2, 1; Ep. I 10, 44; Carm. III

27, 74; IV 9, 35. Horātijs noslēdz domu gājienu ar to pašu al-
lēgoriju, ar ko viņš dziesmu sācis.

11.

Pie Horātija bieži sastopams temats — aizrādījums aizmirst
visas rūpes un priecāties, kamēr tas iespējams (carpe diem I 11).
Sal. I 4, 9 sek.; I 7, 15 sek.; I 9, 5 sek.; I 11; I 17, 17 sek.; I 18, 3
sek.; I 26; II 3; II 14, 25; un cit. Tuvāk šai dziesmai no dažā-
diem šī motīva variējumiem ir I 26 par dzejnieku, kas dod rūpes
vējiem, lai tie viņas nes prom jūrā, un nerūpējas par to, ko dara
Tīridāts. Arī šeit līdzīga bezrūpība. Ja šādi motīvi par neizbē-
gamo nāvi tik bieži atkārtojas, tam ir zināmi filosofiski pamati
(sk. pie II 3), bet līdz ar to varbūt arī citi. Zināms pagurums ir
nomanāms šur tur Horātija dzejā (sk. pie II 6) un līdz ar to baigas
domas par nāvi. Zināms pesimisms, ja var par tādu būt runa pie
Horātija, ir nenoliedzams tajās dziesmās, kur viņš runā par Romas
(arī vispār par likteni p. p. I 35; II 14) likteni (ep. 2, Carm. I 2; I
14); sekojot notikumam gaitai, Horātijs top tomēr arvien drošāks
par to (Augusta darbība un tās panākumi — kopslēdziens IV 15).
Atvēršanās tajā nav noliedzama; arī Horātijs ir daudz darījis
šajā ziņā, sevišķi cīņā pret tikumu pagrimšanu (tieši satīrās un
epodos, arī Carm. — sal. III 1—6 un cit.), protams, ne ar ieročiem
rokā, tomēr dziļi aiziet nost no visiem šiem jautājumiem, nedo-
māt par visiem nedz arī par to, kas gaidāms pašam, būt bez rū-
pēm, tās aizmirst, ir Epikūra apolītisma garā; pilsoņu karu laikā
un arī pēc tiem saprotamā šāda noskaņa, kur enerģijas vilnis mai-
nās ar pretējo. Arī motīvs par visa iznīcību psiholoģiski ir jo sa-
protams kopā ar pārdzīvoto laikmetu, kad cilvēka dzīvībai bijis
maz vērtības un maz drošības; kā šī laikmeta mantojums viņi var
palikt arī pēc tā. Kvinktijs Hirpīns, kam šī dziesma ar bažām par
Romas valsts drošību adresēta, ir raksturots Epist. I 16, kas arī vi-
ņam rakstīta, kā cilvēks, kas nav pacēlies pār ikdienas rūpēm; Ho-
rātijs tur izsaka savas domas par īstu vir bonus; šeit viņš ieteic
tam mest visas rūpes pie malas.

1. Sk. II 6, 2; II 9, 21; sal. arī I 26.
2. Var iztulkot kā bažas: „tika i Hadrija šķīr“; Hirpīns par to
domā un ir norūpējies, varbūt materiāli ieinteresēts (aizrādi-
jums varētu būt Ep. I 16, 67). Sal. III 29, 25 sek.
3. Sal. I 9, 13.

5. Sal. II 14, 1 sek.; I 11, 8.
6. Sal. I 30, 7; I 9, 15 sek.
8. Sal. I 9, 17; II 14, 3; miegs — sal. III 21, 4; sapņi — II 16, 15.
9. Sal. I 25, 19.
10. Sal. II 18, 16; divi piemēri laika skrejai un maiņai (kā II 14, 1) līdz ar to arī netieši papildinājums tikko par jaunību sa-
cītam (6—8): puķes (I 25, 17 sek.) un mēnesnīca, ar mīlestību
(ep. 15, 12; Carm. II 8, 9; sal. Chloridas salīdzinājumu ar mē-
nesnīcu II 5, 18; arī I 5, 13).
11. Sal. IV 11, 7 — nedomā par mūžīgo dievu nodomiem ar cil-
vēku mazo prātu (sal. I 9, 9; I 11, 4).
13. Sal. I 4, 15; I 9, 13; II 3, 15; IV 7, 7; IV 12, 26; ep. 13, 3.
14. Parkā jeb visp. zem klajas debess — sk. II 3, 9; I 1, 19; ep. 2,
23 un cit. platans sk. II 15, 4 pīnija II 3, 9; III 22, 5, rozes
II 3, 14; II 7, 22; III 14, 17; III 29, 3; sk. I 4, 9; I 36, 15; I
38, 2; smaržas austrumiem, Sirijas (II 7, 8), Asīrijas (šeit), Per-
sijas (III 1, 44; ep. 13, 8); Romā lietotas jau II g. s. sākumā.
Sal. IV 12, 17.
15. Horātijs ātri nosirmojis (Ep. I 20, 24) III 14, 21.
16. Sal. II 3, 15.
17. Euhijs-Bakchs, sk. I 18, 4; II 7, 21.
21. Lide III 11, 7; III 28, 3; spēlētājas III 14, 21; I 36, 13.
25. Spartietēm vienkāršā mezglā mati; vienkāršība sal. I 38.

12.

Sk. ievadā pie I 6; Horātijs bieži noraida aicinājumus (Sat. II 1, 11; Ep. II 1, 250) rakstīt episkas poēmas (sal. I 6, III 3, 69, arī IV 2, IV 15); jo liriskie temati viņam ir tuvāki (I 6, 17; II 1, 37; IV 1, 1; I 1, 35). Horātijs līdz ar to apzinājies arī tās grūtī-
bas, kādas ir lielu eposu radot vai arī tuvākā laikmeta notikumu
ietverot šādā tērpā (sal. I 6 un par Polliona vēsturi); Sat. I 10, 36
un II 5, 41 viņš nosoda Fūriju, kas izcēlis slavas dziesmās Cēzara
uzvaras Gallijā, nepiederīgā stila dēļ. Tāpat atzīstas Tibullus (Pa-
neg. Mess. 177) un Propertijs (III 3, 15; II 34, 59), Vergilijs būko-
likās (Ecl. 6), ka nav šāda darba spējīgi; Horātijam liedz pie tā
ķerties Apollons (IV 15, 1). Specifikācija (sk. I 6), nepiemērots te-
mats (Ars P. 38—40) ir iemesli, kāpēc Horātijs norobežojas, bez tam
arī atturēšanās no panēģirikiem vispārīgi. Horātijs nav īsts galma
dzejnieks (Augustam veltītās dziesmas ar atzinību viņa darbiem
saistītas ar viņu kā cilvēku, uz ko romieši liek cerības, ka viņš

glābs Romu no pilsoņu kariem un ārējiem ienaidniekiem — sk. I 2; Horātijs tāpat izceļ vēlāk viņa cīņu pret korupciju, šo ilgo karu sekām; atsevišķi ir dziesmas Tiberijam un Drūsam IV grāmatā sakarā ar to uzvarām), kā tos redz Aleksandrijā un arī Romā. Noraidot uzaicinājumus, Horātijs min citas personas, kas šo darbu varētu veikt; tā šeit ir kompliments Mēcēnātam, aicinātājam, kas pats tak rakstīs par Augusta darbiem; tāpat draudzību Mēcēnātam Horātijs apliecina, veltījot savu milas un dziļu dzeju viņa mīļās Likimnijas slavēšanai (13 sek.); Likimnija ir pseudonims; pēc scholiju ziņām domāta Terentija, Mēcēnāta sieva, Prokulēja (II 2, 5) un Mūrēnas (II 10) pusmāsa; viņu kāzas bijušas starp 29. un 23. g., tā tad neilgi priekš šīs dziesmas sarakstīšanas, kāpēc pēdējās rindas vēl ir isti vietā; tonis mazliet neparasts par Romas matronām, bet gan kā erētiskā dzejā bieži par mīlētājiem (bieži arī pie Horātija). Horātijs slavē viņas balsi, acis, uzticību, grāciju (arī pašā pseudonima izvēlē) reliģiskās procesijās un svētku dejās. Horātijs, atzīmējot viņas grāciju, atjautību sarunās un talantu, iet vēl tālāk, pieminot tos sievišķīgos ieročus, ar ko tā valdzina un saista Mēcēnātu. Šādi temati par matronu Romā būtu neiespējami vēl priekš simts gadiem; Romā I g. s. turpretim dzīres nav slēgtas arī labāko aprindu dāmām. Bieži (Korn. Nepots ievadā X 7; Hor. III 6, 21) apzīmēta izvirtība, kas netaupa arī ģimeni (Sat. I 2, II 5 — sal. Katulla Lesbiju-Klodiju, paša Augusta meitu Jūliju, arī minēto Terentiju, nerunājot par Mesalinām un Agripinām). Arī Mēcēnātam vēlāk savu izvēli nācies nožēlot.

1. Horātijs atsakās no vēsturiskā (1—4) un mītoloģiskā (5—9) eposa, tāpat no panēģirika Augustam, kur būtu aprakstīti ar episkiem paņēmieniem Augusta nopelni un varoņa darbi (9—12), atstājot pēdējos vēsturniekam (kā II 1), šajā gadījumā pašam Mēcēnātam.

Numantiju Spānijā pēc Kartagas izpostīšanas ieņem jaunākais Skīpijons 133. g.; šī pilsēta turējusies ilgus gadus, un pilsētai bojā ejot, aizstāvētāji visi sev darījuši galu; par mežonīgām, kareivīgām bieži apzīmētas Spānijas tautas (sal. II 11, 1; IV 5, 28).

2. Otrais pūniešu karš. Hannibals — sal. III 6, 36.
3. Uzvaras pirmā pūniešu karā, ko iegūst Duillijs (60) un Lutātijs Kātuls (242). Šīs jūras kaujas bijušas ļoti asiņainas (Flor. II 2). Sal. aprakstus II 1, 35.
4. Sal. I 6, 17; II 1, 37 sek.
5. Lapiti un kentauri sk. I 18, 8.

6. Hilejs — viens no kentauriem, strīda sācējiem Piritoja kāzās pēc pārmērīgas dzeršanas (I 18); to nonāvē tur Tēsejs jeb Rēss.
7. sek. Cīņa ar gigantiem (sk. I 12, 19 sek.); Gaija (zeme) tos dzemdējusi, lai atriebtos Zevam un to nogāztu no troņa (sk. II 19, 21). Mirstīgā Hērakla palīdzība šajā cīņā bijusi nepieciešama dieviem.
8. Sāturna māja — dievi, Sāturna pēcteči, sev. Jupiters, un viņu mītne — zvaigžņotās debesis (III 3, 35).
10. Parallēle ar gigantomachiju arī III 4, 42 (sal. II 12).
11. Mēcēnāta un arī Agripas memuārus piemin Plinijs (N. H. VI 148); Servijs, Vergilija komentātors, tos piemin tikai atsaucoties uz šo Horātija vietu (pie Georg. II 42).
12. Triumfa apzīmējums.
13. Par Mēcēnātu un Likimniju sacītais atgādina himenajus un mīlestības dzejas motīvus.
14. Sal. III 9, 10; mūziku un dziedāšanu māca romietēm (Sall. Cat. 25, 2 — Sempronija mūzicēt un dejot pratusi vairāk kā pienākas godīgai sievietei).
15. Sal. I 22, 23.
17. Likimnija atturīgi graciōza kā Diānas svētku košos, kur jaunavas un jaunekļi himnus izpilda ar plastiskām kustībām (Sal. Carm. saec.; I 21) tā arī reliģiskās dejās (saltatio; sal. A. P. 232); pieklājīgā atturība šajās kustībās ir laba zīme tādā sabiedrībā, kur jaunavas mācās piedauzīgās joniešu dejas (III 6, 21).
18. Atjautība, attapība, arī pieklājība sarunās un jokos sabiedrībā (pie Sallustija Sempronija prot versus facere, iocos movere, sermone uti modesto vel molli vel procaci — Cat. 25, 2).
21. Mēcēnāta mīlestība neatļauj tam mainīt Likimniju ne pret kādu bagātību. Bagātnieku sarakstā pirmā vietā persiešu ķēniņš (sal. III 9, 4; I 38, 1; ep. 13, 8).
22. Migdonija Frīgijas apzīmējums no migdoņu cilts tajā. Tai raksturīga zemes auglība; sal. III 16, 41; Ep. I 3, 5.
24. Sal. I 29, 1; III 24, 1.
25. Sal. vieglo uztvērumu, kāds ir arī I 9, 18—24 par Taliarchu un jaunības rotaļām.

13.

30. gadā Horātiju tikko nenosit krītot kāds koks viņa Sabīņu villā (Sal. III 8; II 17, 27; III 4, 27). Šis gadījums ir šīs dziesmas

pamatā; izbailes ir jau gaļām, un to vietā nāk pārmetumi vainīgam, gan ar humoru, gan ar patētiskumu, kam pievienots Horātija iemīļotais motīvs par cilvēka mūža niecīgumu, kā arī jau I 22 sastopamais motīvs par dzeju un dzejnieku, ko sargā dievi katrā laikā un katrā vietā. Sal. arī I 34, kur gan pieminēti dievu brīdīnājumi (kā I 2, 1 sek.), bet ne brīnumi kā I 22. Spilgta ir glezna par apakšzemes ēnu valsti Plūtona mājā, kur tikko nav nonācis Horātijs (sal. II 14; II 18, 34; IV 7, 15 sek.); šeit nav Epikūra uzskatu, kas noliedz šo valsti, bet ir pilnīga piesliešanās populāriem uzskatiem par to (sk. pie I 4 ievadā). Dziesma ir viena no agrākām un viņā sevišķi minēti aioliešu dzejnieki, ko Horātijs dara galvenā kārtā sākumā (atskaitot savas darbības vērtējumus kā III 30). — Sk. pie I 32 (sal. arī I 1, 34; I 26, 11; IV 3, 12; IV 6, 35); Sapofoja un Alkajs godināti ar īstu ditirambu (25—36), kas atgādina Lukrētija Epikūra slavināšanu (sal. par Pindaru Carm. IV 2, 1 sek.); šeit vēl ir prieks par jaunatrastu jeb no jauna romiešu dzejā ievestu veidu (I 26, 6 sek. sal. Lucr. I 927 sek.), par jauniem avotiem, no kuriem var smelties dzejnieks (sal. III 30) un „atradēju” cildināšana. Uzbūve kā veltījumu epigrammās, kur bieži izglābšanās no nāves izsauc sajūtas, līdzīgas tām, kādas ir citu cilvēku nāvi pieminot: rūgtums, pārmetumi vainīgiem apstākļiem, skumjas jeb pārdomas par likteni un mierinājums, iedomājoties to, kas pēc nāves sagaidāms (sal. I 23), Horātija liriskā uztvērumā pēdējais motīvs top par dzejas varenuma slavas dziesmu (sal. Orfeja motīvu I 12, 7 sek.) kā I 22.

1. Dies nefastus īsti diena, kad prētors nevar tiesu spriest (fari). Sal. Ovid.: ille nefastus erit, per quem tria verba silentur, t. ir: do, dico, addico; prētors var ius dicere — tiesu spriest, addicere — piespriest apstrīdamo, dare — ievest īpašuma tiesībās vienu no prāvīniekiem; reliģiskā nozīmē dies nefasti ir tādas dienas, kurās jāatturas no upuriem un ceremonijām, kā arī no katra pasākuma, jo tās ir nelaimīgas, ar ļaunām pazīmēm. Tāpēc arī koks, šādā dienā stādīts, ir nolādēts; bez tam arī noziedzīga roka viņu stādījusi, tāpēc šis darbs nav svētīgs bijis. Sal. I 3, 9, kur pirmais jūras braucējs tāpat bijis bezdievis un tāpēc par to jācieš visiem pēc viņa. Koks tieši uzrunāts.
3. Sal. ep. 3, 1 sek.; pēc nozieguma pret dieviem (zaimošana, bezdievība, īsti svētnīcas apgānīšana kā Sat. I 3, 117) smagākais ir noziegums pret vecākiem (ep. 3, 2) un viesmīlību (III 24, 60).
7. Sal. ep. 3, 8 sek.; no Kolchidas ir zālotāja Mēdeja (ep. 5, 24, 76:

- 17, 35). Trešais noziedznieka tipoloģiskais piemērs (triades bieži pie Horātija) noslēdz raksturojumu.
15. Sentence par neiespējamību paredzēt likteni (II 14, 13 sek.) — sal. I 11, 1; Prop. II 1, 76; — ar piemēriem (triade).
 14. Bospors sal. arī II 20, 14; III 4, 30, bīstama vieta jūrniekiem, kā daudzas citas (sk. I 1, 14 un cit.). Pie ieejas tajā Simplēgades, peldošās klintis, kas sasitas kopā un kuņģam cauri neviens kuģis nevar izbraukt (Eurip. Med. prol.).
 17. Sal. I 19, 11; III 2, 3; IV 5, 25 un bieži citur par partiem kā Romas bīstamiem ienaidniekiem.
 18. Sal. ep. 7, 8.
 20. Sk. 13.
 21. Sal. I 4, 17; I 28, 20.
 24. Aiaks tiesnesis Persefones valstī, tāpat kā Minojs (IV 7, 21; sk. I 28, 9) un Radamants.
 25. Ēlisijā (svētlaimīgo vietā) — sal. Verg. Aen. VI, mūžīgi skandziesmas; Vergilijs tur liek izcilā vietā Orfeju un Mūsaju (645, 667 sek.), Horātijs Sapfoju un Alkaju. Sk. I 10, 17, par Sapfoju arī IV 9, 12; Ep. I 19, 28. Sal. att. Sapfojas fragmentus draudzenēm, Grieķu lirika 90, 4; 91, 5.
 26. Alkajs IV 9, 7; Ep. I 19, 29; II 2, 99; Horātijs Alkaju izceļ, salīdzinot ar Sapfoju; viņam no aioliešu dzejniekiem visvairāk pieslējies Horātijs (sk. pie I 4; I 9; I 10; I 14; I 32).
 29. Sal. III 1, 1—4; dzejnieks ir Mūzu priesteris, viņā klausoties svētsvinīgs klusums nāk arī ēnu valstī.
 31. Alkaja *Στασιωτική*—cīņu dziesmas ar tiranniem Lesbā (sk. Grieķu lirika 79); sal. 27 — 28 r.
 33. Sal. par Orfeju, kas visus valdzinājis arī apakšzemē ar savām dziesmām (I 12, 8; I 24, 13; Ars. P. 392) — III 11, 15 sek. Šo motīvu Horātijs pārnes tieši uz Alkaju. Kerbers simtgalvis kā III 11, 18.
 37. Promētejs, Tantals un Orions pievesti kā Tartarā nosodītie, tāpat kā Titijs, Iksions un Danaīdes III 11; Promēteja soda vietu Tartarā piemin vienīgi Horātijs (arī II 18, 35), sk. I 3, 27; parasti šī soda vieta nav Tartarā, bet pie Kaukasa klints (sk. I 3, 27; I 16, 13; Ep. 17, 67).
 38. Tantals, Pelopa tēvs, — sk. I 28, 7; ep. 17, 65; Sat. I 1, 65.
 39. Mednieks Orions, kas iekārojis Diānu (III 4, 71). Hirīkam, Poseidona un Halkiones dēlam, pie kuņa labprāt viesojās dievi, nav bērnu, jo viņš negrib sievu ņemt; dievi, izpildot viņa vēlēšanos, liek tam zemē ierakt vērša ādu un to izrakt pēc 10 mē-

nešiem. Tā dzimis Orions (īsti Ourins, ἀπὸ τοῦ οὐρεῖν, jo dievi savādā kārtā padarījuši ādu auglīgu); Orions ir kaislīgs mednieks un medībās kopā ar Diānu (Artemīdu) to iekāro, bet dusmās viņa izsauc no zemes skorpionu, no kuŗa kodiēna mirst Orions. Zevs tos abus padara par zvaigznājiem; Skorpionam pie debesīm uzlecot noriet Orions (sk. I 28, 21).

14.

Doma par neizbēgamo nāvi (sal. I 4, 13; 28, 15; II 3, 25; IV 14, 9; II 18, 32) bieži sastopama pie Horātija, pa daļai ar slēdzienu, ka vajaga tāpēc dzīvi baudīt (Sal. epōd. 13, 12 sek. Carm. I 4; 11, 7; II 3, 25; II 11, 5; IV 7, 7). Šis motīvs ir arī pie citiem romiešu dzejniekiem (Propert. III 18, 25 sek.) un uzlūkojams par grieķu populārās filosofijas literāru mantojumu, tāpat kā arī daži citi motīvi, kā II 2 — vienīgi gudrais ir bagāts (sal. satiras), II 10 — vidus ceļš, II 16 — pieticība, II 15 pret greznību, tāpat II 18; III 24 ar tendenci meklēt ideālu vienkāršību dabai tuvāk. Šie morāl-filosofiskie jautājumi, kas pie Horātija sastopami sevišķi satirās, ir raksturīgi odu otrai grāmatai. Parallele šīs dziesmas motīvam ir kādā Alkaja jaunatrstā fragmentā (Pap. Ox. X 1233, fr. 1) — priecājies par dzīvi, jo divreiz dzīvojis, dievus pieviļot, tikai Sīsifs. Bieži tāds temats sastopams arī grieķu epigrammās (Leonīds, Poseidips), un pie Kerkida. Šeit viņš tematiski attīstīts visplašāk, veidā kādā Postumam, kuŗa persona mums nav tuvāk noskaidrojama.

1. Uzbūvei raksturīgā trijādība (3—4, 8—9, 13—16, 18—20, 21—22) piemēros un raksturotājos paskaidrojumos; dziesmas uzbūvē 2 daļas pa 3 strofām un noslēgums.
2. Sal. IV 7, 23.
5. Trīs hekatombas dieviem (trīs svētais skaitlis).
6. Sal. Ep. II 2, 178.
7. Sal. I 28, 7. Gerions, Chrīsāora dēls ar trijiem ķermeniem; viņu nonāvē Hērakls Iberijā (Spānijā).
8. Titijs (III 4, 77; 11, 21; IV 6, 2), Gaijas dēls gribējis pavest Lātonu, par ko viņas dēls Apollons to nogalinājis. Titijs cieš sodu apakšzemē; viņa ķermenis tur aizņem 9 jūgerus (Verg. Aen. VI, pēc Homēra); 2 kraukļi plosa viņam aknas, ko uzskatījuši senā pasaulē par kaislibas mājvietu.
9. Plūtona valsti atdala no virszemes vairākas upes (Stiga un ci-

- tas); pārcēlējs Charons nevienu neved vairs atpakaļ (sal. II 18, 34 sek.).
11. Sal. I 4, 14 sek.; II 18, 32 un cit. Sk. pie I 28, 7.
 12. Koloni — sal. Sat. ievadā, Sat. II 2, Carm. I 35, 5.
 13. Sal. II 13, 13.
 14. Sk. pie I 11, 5.
 15. Sal. Sat. II 6, 18, Ep. I 7, 1—9; I 16, 16; Carm. I 17, 4.
 17. sek. Sk. I 4 ievadā; II 13, 21 un cit.
 18. Kokits viena no apakšzemes upēm (vaimanu upe).
 19. Danaja 50 meitas (sal. III 11, 23) nogalina savus vīrus, Aigipta dēlus, kāzu naktī; tikai viena no tām vīru brīdina; Danajam orākuls vēstījis, ka viens no šiem 50 Aigipta dēliem to nonāvēšot. Par to Danaides soda pēc nāves, bez apstājas tām liekot ūdeni nest un liet caurā mucā.
 20. Sisifs sk. epōd. 17, 67; sal. Sat. II 3, 21.
 21. Romiešu kolorīts: ģimene, māja, daba, domājams, kādā romiešu villā (pie Postuma?). Turpmākam līdz beigām sal. II 3, 17—20. Dārzi sevišķi kopti — sal. III 10, 5, 9; II 15, I 18 un cit.
 23. Ciprese kā bērū koks arī ep. 5, 18; viņa ir apakšzemes dievu koks. Ciprešu zaru liek mirušā māju priekšā, ar tiem apklāj sārtu. Pie grieķiem šādu uzskatu nav.
 25. Mantinieks parasti komēdijā tēlots kā tāds, kas gaida mantojumu, lai to izputinātu (Sal. Sat. II 3, 122; Sat. II 5; Carm. IV 7, 19; II 3, 19; III 24, 62). Beigas noskaidro motīva otro pusi — mantinieks būs cienīgāks, viņš dzīvi baudīs.
 27. Tīra vīna dzeršana kā žūpības pazīme (I 36, 13; I 7, 19; I 13, 10; I 18, 8; Sat. II 4, 65; Ep. I 19, 11).
 28. Pontifiku, Romas priesteru dzīras ir samērā vienkāršas; šeit viņas saliju dzīru vietā, kas ir ļoti greznas (sk. I 37, 2). Tomēr arī viņu apraksts pie Makrobija (Sat. II 13) rāda pasakainu izšķērdību.

15.

Horātijs šajā un nākošā dziesmā uzstājies pret pārmērību, pārliecīgu greznību un izšķērdību. Šis motīvs ir jau satīrās, bet šeit viņam ir konkrētāka nozīme. Piecpadsmītā dziesma, līdzīgi III 1—6, III 24 un cit., ir saskaņota ar Augusta politiku un viņa likumiem, ar kuriem viņš grib panākt tikumu restaurāciju, atgriežoties pie senās vienkāršības, cīnoties ar Romas sabiedrības izlaidību

pēc pārdzīvotā juku laikmeta. Horātijs šajā cīņā ir Augusta pusē, tāpat kā Vergilijs, sev. aizstāvot vidējo zemniecību kā veselīgu faktoru (sk. ievadā satīrām 22. lpp., un pie Sat. II 2). Grandiōzās villas un lepnie parki izspiež zemkopību un dārzkopību, derīgā vietā nāk ārprātīgs greznums — tāda doma ir pirmā daļā; otrās daļas temats ir par nepieciešamo atgriešanos pie vienkāršības, kas kopā ar veselīgu ģimenes dzīvi un reliģiju bijusi senās Romas stiprums. Augusts arī reliģijai piegriež lielu ievērību, atjaunojot izpostītās svētnīcas un dievu kultus.

1. Skats nākotnē. Par grandiōzām villām, istām ķēniņu pilīm (I 4, 14; III 29, 10 un cit.), kādas izaug Romā un ārpus tās, vēsta arī citi Horātijs laika biedri. Ieskatu var dot gan vēlākā ķeizara Hadriāna villa pie Tivoli; Sallustijs tās apzīmē par pilsētām līdzīgām, tāpat Plīnijs Jaunākais.
3. Grandiōzi ir arī zivju baseini, jūrā vai ezeros iebūvēti (sk. III 1, 33) vai krastā un klintīs izcirsti; Horātijs saka, ka viņi ar laiku būs plašāki par Lukrīna ezeru pie Baijām (II 18, 20), romiešiem labi pazīstamā kūrorta; šis ezers no jūras atdalīts ar šauru zemes strēmeli, tā saucamo Hērakla ceļu; varbūt arī tāpēc pievests salīdzinājumam šis, bet ne cits ezers, jo viņš tāpat atgādina nošķirtu jūras daļu kā mākslīgie baseini.
4. Plašajos parkos ēnainie platāni, kas tikko republikas pēdējā laikā top plašāki kultivēti Itālijā kā dārza koki (sal. II 11, 13); šeit viņi pretstatā vīksnēm, pie kuŗām un tāpat arī pie papelēm saista vīnogājus (ep. 2, 9; Ep. I 16, 3) — pretēji šiem derīgiem kokiem platāni nosaukti par neauglīgiem.
5. Tāpat kā plašie lepnuma parki, Horātijam nepatīk arī pārmērīgie puķu dārzi ar vijolītēm un citām smaržu puķēm. Arī Horātijam pašam nelielā Sabiņu villā ir, protams, arī dārzs (Sat. II 6, 2) ar dekoratīviem augiem (Carm. II 7, 9 — lauri) un puķēm (III 29, 3 sek.; I 38, 3), bet viņš ir pret pārmērībām; viņa villā galvenā vietā tomēr ir augļu dārzs ar olīvēm, vīnājiem un ābelēm (Ep. I 16, 1 sek.), ir aŗamā zeme un pļavas zemkopībai un lopkopībai (Carm. I 17, 14 s.; sal. Ep. I 8, 3; Carm. I 38, 6 sek.; Ep. I 7, 84).
9. Lauru koks viens atsevišķi nedod tik daudz ēnas kā pieminētais platāns; bet lielākās grupās, zariem kopā savijoties, arī lauri dod īstu lapu biežokni.
10. Pretstats — Romula un vecā Katona (234—149) laiku vienkāršība (sal. III 22, 11) ar viņu laiku principu — privātā mazāk, valsts mantas vairāk. Romula senā vienkāršā mājiņa kā svē-

- tums uzglabāta Romā; Katons kā censors sevišķi apkarojis greznību un pats rādījis piemēru vienkāršai dzīvei.
12. Sal. I 12, 41; bārdū vairs nenēsā Romā sākot ar III g. s. pr. Kr.
13. Kriptoportiks — no saules aizsargāta un tikai uz ziemeļiem atklāta eja, kur karstā laikā var atrast patikamu vēsumu.
17. Senā Roma prasa norūdišanos un vienkāršību. Velēnas jumtiem piemin Vergilijs (Ecl. I 68); ierobežojot atsevišķu personu greznību (sal. I 12, 44), Horātijs prasa lielākus izdevumus sabiedriskām celtnēm un svētnīcām. Arī Augusta mērķis ir pilsētas greznošana; sal. Agripas celtnes, kā arī svētnīcu atjaunošanu.
20. Marmors ticis agrāk maz lietots; kā sevišķi vērtīgs materiāls viņš ņemts tikai dievu svētnīcām. Augusts var jau sacīt, ka viņš pēc sevis atstājis marmora Romu.

16.

Horātijs „mierā“ (otium) varam saskatīt kā stoīķu *ἀπάθεια* tā arī Epikūra *ἀταραξία*; tāpat arī pieticības motīvs (13—16) ir kopīgs abām filosofijas skolām. Tomēr citi daudzie motīvi rāda, ka šeit Epikūra filosofijas iespaids ir valdītājs. Dziesma rakstīta Pompējam Grosfam, kuŗu Horātijs Īkijam rakstīta Epist. I 12, 23—24 raksturo kā tādu cilvēku, kas prasis tikai to, kas ir taisnīgs un patiess, neizmantojot draugus. Šis Grosfs ir zemes īpašnieks Sicīlijā (33 sek.) un Ep. I 12 Horātijs viņu ieteic Īkijam, Agripas latifundiju pārvaldniekam šajā salā. Dziesma ir atbilde Grosfam, kas brīnas par to, kā Horātijs var būt tik apmierināts ar savu mazo Sabīņu villu (15). Atbildē Horātijs izceļ pirmā kārtā mieru, pēc kuŗa cenšas katrs nemiera laikos un grūtos brīžos. Pievestie piemēri (kaŗš Trāķijā 29—27. g. un iekšējās nesaskaņas partu zemē — sk. I 26, 5; III 8, 19) norāda uz Horātijs tieksmēm pēc ārēja miera; vēl nav norimušas lielo kuŗu atskaņas. Bet miera jēdziens ir raksturīgs minētām filosofijas sistēmām, kā augstākais, tikai dieviem pilnīgi sasniedzamais ideāls (Lucr. III 1 sek.). 9 sek. ir cits Epikūra motīvs; pie viņa bauda ir stāvoklis bez ciešanām; mieru traucē sevišķi rūpes, kas nekur cilvēku neatstāj; no tām neglābj arī bagātība. Iegribu ierobežošana ved pie ierobežošanās ar to, kas ir dabīgs un nepieciešams (13), atņemot liekas ciešanas un tāpat tuvina mieram. Līdzās rūpēm nemiers (17), bēgšana no sevis ir tāpat Epikūra apkarota. Šie motīvi variējas, atkārtojoties vairākas reizes; tā šeit ir par rūpēm (21), pieticību (25), bezrūpību (26), pārejošām vērtībām

(29, 30, 33) un beidzot pacelšanās pār pūļa tieksmēm un kaislībām Epikūra garā. Epikūra ideālais miers (ataraksija) šeit izteicas pilnīgāki kā citur Horātija darbos; arī drūmie momenti — rūpes, nemiers, draudošā nāve nav saistīti ar Aristipa momenta baudu un slēdzienu ņemt no dzīves visu, ko viņa var dot.

1. Miers šeit, kā I 1, 16 un I 15, 3, pretstatā rūpju un briesmu pilnai dzīvei ir ar tieksmi tās aizmirst, par tām nezināt un pacelties pār tām; zināms Epikūram raksturīgs apolītisms ir saistīts ar šo jēdzienu, kuŗa ideālais gala mērķis ir prātnieka ataraksija, ārējo apstākļu nesatricināms miers, kā tīrās baudas, brīvas no ciešanu elementa, rezultāts.
2. Epikūrs raksturo mieru kā stāvokli, kad aplust visi negaisi dvēselē, un illūstrē pretējo ar vētru jūrā vai kuŗa troksni (Lucr. III 1 sek.); šis vispārīgās vietas ņem no pēdējā arī Horātijs. Par tirgotāju, kas vētrā ilgojas pēc miera, sk. I 1, 16. Aigeja jūra, sal. III 29, 63 jebkuŗas jūras vietā (sk. I 1, 13).
3. Stāzvzvaigznes, kā polārvzvaigzne un cit., pēc kuŗām orientējas jūrnieki, ja debess nav apmākusies.
5. Kuŗš un jukas. 29. un 28. g. ciņas Trāķijā izbeidzās ar Krasa triumfu 27. g. jūlijā; mēdiešu jukas sk. I 26, 5; III 8, 19.
- 7—8. Horātijs šeit runā vairs tikai par dvēseles mieru, kā iepriekšējās rindās par dzīvi, kas ir droša un bez briesmām; šim dvēseles mieram laicīgās mantas ir akcidence un tas nav ar bagātību pērkams.
9. Tāpat nepieciešams nav arī gods (konsulā ārējās zīmes); viņš nevar arī mierināt nemieru (Epikūrs, Lucr. II 37—52).
11. Rūpes — sal. šeit 16; III 1, 40; III 16, 17; Ep. I 10, 18; Sat. II 7, 114; Carm. IV 4, 75; II 11, 18; IV 11, 36; I 7, 31; Sat. I 2, 110; Ep. I 15, 19; I 18, 101; Carm. I 22, 11.
12. Greznās romiešu mājas ar kasetēm griestos (sk. II 18, 1 sek.).
13. Pieticība, kā slēdziens no iepriekšējā (Lucr. V 1118), kā atbrīvošanās no iegribām. Sal. sat. II 2, 1; I 3, 13 un bieži citur.
15. Miegs, kas lemts cilvēkam ar dvēseles mieru; viņš ir vienkāršiem cilvēkiem (III 1, 21; Sal. ep. 2, 28; Ep. I 14, 35), dod aizmīršanos no rūpēm (Sat. II 6, 61; II 7, 114; ep. 14, 3); bet viņš nenāk, ja to traucē bailes un iegriba (sal. III 1, 21; Ep. I 2, 31; Carm. I 25, 3; ep. 5, 96, rūpes Ep. I 10, 18; vecums Carm. II 11, 8), kas raksturo sevišķi mantkāriģos (Sat. I 1, 70, II 2, 53).
17. sek. Nemiers ar sevi un vietas mainīšana (Lucr. III 1057—1070) sal. III 16, 39; II 24, 51; Ep. I 1, 33; Sat. I 1, 16; sakarā ar apnikumu un pagurumu Sat. I 1, 3 sek.; Ep. I 1, 82 sek.; Sat. II

- 7, 9) sal. Sat. II 7, 29; Ep. I 8, 12; I 1, 91 sek.; velti ir bēgt no sevis (Epg. I 11, 27; sal. III 1, 39) — rūpes cilvēku visur pavada (III 1, 48; III 16, 17).
21. Sal. III 1, 36 sek. (Lucr. II 40 sek.) — ilustrācija iepriekšējam.
24. Sal. III 17, 11.
25. Tas, kas apmierināts ar to, kas viņam ir, nerūpējas par to, kas viņam būs — slēdziens no 13 sek. Līdzīgas domas pie Horātija bieži (III 8, 27; III 29, 32; Ep. I 11, 21 sek.), pa daļai ar hēdonistisko carpe diem (I 11, 5 sek.; sal. I 9, 13 un cit.).
27. Nepadoties nelaimei, jo pilnīgas svētlaimības dzīvē nav. Sal. IV 12, 27.
29. Piemēri: aiziet slava ar ātru nāvi (Achills), aiziet jaunība ar ilgu dzīvi (Titons). Par Titonu sk. I 28, 9; Aurora izlūgusi viņam gan ilgu mūžu, bet aizmirsusi izlūgt paliekošu jaunību, un viņš beidzot sažuvis par sienāzi.
32. Fortūna var dot un ņemt (sal. I 34, 12 sek.; I 35 un cit.); mainīgo stundu dāvanas III 8, 27.
33. Grosfs var būt mierā ar to, kas ir (25), tāpat Horātijs (57). Pretstats uzbūvē, kā I 6.
35. Līdzās lieliem govu bariem minēti, kā piemērs bagātībai, sacikšu zirgi; sacikstēs piedalās parasti ķēves.
36. Purpura audumi; sevišķi labi ir divreiz krāsotie, tumši sarkanie; Sal. Ep. 12, 21; Ep. II 2, 181.
37. Sal. Sat. II 6.
38. Grieķu Mūza sal. III 30, 13; dzeja kā Apollona un Mūzu dāvana IV 6, 29; IV 4, 24 un bieži citur; dzejas raksturojums Ep. II 1, 225.
40. Sal. III 1, 1; II 20, 4; I 1, 36; līdzās domai, ka dzejnieks paceļas savā eksaltācijā (II 20) pāri citiem un nāk dievu birztalās, Horātijs arī tieši nicina pūli (Sat. I 6, 15 sek.; Ep. I 19, 37; Carm. III 2, 20; Ep. I 6, 7; I 16, 35; Carm. I 1, 7).

17.

Horātija attiecības ar Mēcēnātu sk. Sat. I 5 un I 6 ievadā, sal. arī Ep. 1; tieši šī dziesma rāda, cik viņas intimas tapušas pēdējā laikā. Mēcēnāts slimojis pastāvīgi ar drudzi (perpetua febris) un pēdējos trijos gados gandrīz ne uz stundu nav varējis aizmigt; šeit pieminēta kāda smagāka saslimšana un izveseļošanās, pēc kuņas Mēcēnāts tomēr nav varējis atkratīties no nāves domām; pieminēts arī

kāds astrologu pareģojums. Horātijs viņu pārlicina atnest šīs domas, jo dievi tā nāvi negrib un dzejnieks arī savu draugu nepārdzīvos. Tiešām, pēdējais ir arī piepildījies. 8. g. pr. Kr. dažus mēnešus pēc Mēcēnāta nāves mirst arī Horātijs.

Savu brīnišķīgo izglābšanos no nāves (II 13) Horātijs ved sakarā ar Mēcēnāta izveseļošanos — abiem liktenis nāvi nav vēl lēmis. Citādi Mēcēnāts ļoti turējies pie dzīves, kā to rāda viņa Senekas pievestās rindas.

(Sen. Ep. 101):

Dod kaut gaudenas rokas man,
Kājas gaudenas, kroplas,
Kupri riebīgo pieliec klāt,
Zobi visi lai izkrīt:
Ļauj tik dzīvot: būs labi tad!
Kaut pie krusta es mocījies,
Tikai dzīvību atstāj man.

4. Sal. I 1, 2.
5. Sk. I 3, 8; viena dvēsele divās miesās; ja puse no tās mirst, otra tai seko.
6. Nāves, likteņa spēks (II 13, 20; I 3, 33; II 14, 4).
7. Sal. ep. 1, 5—6.
8. Mēcēnāts (4) kā stabs, kas māju satur; tāpēc ruina, tam sabrūkot.
9. sek. — karoga zvērests sekot visur kaŗa vadonim; tādu Horātijs atgādina ep. 1, 11 un 23, būdams gatavs tam sekot arī pēdējā gaitā.
13. Chimaira I 27, 24; Giges viens no 3 simtročiem, Gaijas un Ūrana dēliem, kuŗi sacēlušies pret tēvu un tāpēc vaŗās iekalti zemes dziļumos. Cīņā pret titāniem (I 12; III 4) Olimpa dievi tos sauc palīgā un uzvarētos titānus nodod apakšzemē viņu apsardzībai. Chimaira un simtroči (pie Vergilija Briarejs) novietoti kā sargi Orka priekštelpā.
15. Taisnība minēta sakarā ar iepriekšējo zvērestu; viņa ir Uzticības māsa (I 24, 5—6).
16. Parkas — negrozāmā likteņa lēmējas.
17. Horātijs tic astroloģijai, bet labprāt negriežas pie tās. (I 11, 3). Astroloģija ir nākusi no Babilonas un ar Sīrijas kultiem (Mitra) ienāk Romā jau pēc kaŗa ar Antiochu II g. s. pr. Kr. (atskaņas jau pie Katona); 139. g. chaldajus (astrologus) pirmo reiz padzen no Romas, bet astroloģija arvien jo vairāk nostiprinās kā eksakta zinība pateicoties stoīkiem (Poseidonijs) un sev. Ni-

gidijam Figulam. Augusta laikā Mānilijs uzraksta lielu astroloģisku poēmu. Pamatā astroloģijai ir mācība par pasaules simpatiju, mikrokosma (cilvēka) analogiju makrokosmam, pasaulei, kuŗas likumi lasāmi zvaigznēs; stāvoklis, kādā ir cilvēkam dzimstot zvaigznes, noteic viņa turpmāko likteni, ko var izzināt uzstādot horoskopu un to aprēķinot (Babilonii numeri I 11). Astroloģija atron atbalstu stoiķu fātālismā, mācībā par negrozāmo likteni (sal. 16). Horoskops, dzimšanas stundas (19) zvaigznāju stāvokļa atzīmējums, rāda dažādu zvaigžņu iespaidu, no kuŗiem viens ir galvenais. Tā šeit Sviri, Skorpions un Mežāzis; pēc Mānīlija (IV 548 s.) zem pirmo iespaيدا dzimušie ir nosvērti, taisnīgi, valdoņi, zem Skorpiona (ibid. 553) kaŗotāji, postītāji; zem Mežāža (IV 791) dzimušie iespaيدos rietumu zemes; zem tā ir dzimis Augusts. Astroloģijas iespaids pie Horātija arī Ep. II 2, 187 (ģenijs, kas rēgulē dzimšanas stundas zvaigznes iespaيدu).

22. Zvaigznāju stāvoklis pie dažādām viņu attiecībām var dot līdzīgus rezultātus, saskanēt tajos. Horātijs, kā redzams no I 11, 3, atturas no horoskopiem, bet (17—22) ir pārliecināts, ka tas saskan viņam ar Mēcēnāta horoskopu, lai kādas arī nebūtu zvaigznāju attiecības.
- 23—24. Sāturs un Marts ir nelabvēlīgas zvaigznes, bet labvēlīgais Jupiters labā situācijā (aspektā) var viņu iespaيدu paralizēt, ja tas nav pārāk liels. Mēcēnātam Jupiters ir palīdzējis un, ar savu gaismu Sāturna iespaيدu iznīcinot, devis tam iespēju izveseloties.
24. Kā 6. rindā, tā arī šeit, nāve nav vārdā minēta. Sal. Sat. II 1, 58.
25. Ovācijas Mēcēnātam 30. g. (sk. I 20. ievadā).
27. Sk. II 13, sal. III 8, 7.
28. Fauns sk. I 17; Fauns (Pāns), kas labprāt apmeklē Lukrētīli, sargājis Horātiju. Piekļājīgi izcelta starpība starp Jupiteru un šo lauku dievību, abiem sargātājiem, tāpat kā starp Mēcēnātu un Horātiju.
29. Mercuriāles īsti zem Merkurija zvaigznes dzimušie; Merkurījs ir arī dzejnieku patrons (sk. I 10; III 11, 1; sal. Sat. II 3, 25 — laimīgie).
31. Pateicības ieraksts — sal. I 5, 13.
32. Kā 28. arī šeit Horātijs neuzkrītoši atzīmē stāvokļu starpību. Mēcēnāts nesīs lielu pateicības upuri, Horātijs mazu (sal. IV 2, 53).

Viena no agrākām dziesmām, kā to norāda epōdu pantmērs. Tuvāka viņa ir Sat. II 6 un Ep. 1, rakstīta pēc villas saņemšanas no Mēcēnāta, bet temata ziņā pieslejas vēlākām II 15 un 16, III 1, III 6 un 24, kam nenoliedzams sakars ar Augusta un Agripas reformām pēc 28. g. Trīs galvenie temati — apmierināšanās ar savu stāvokli (1—14), izšķērdības neprāts (15—28) un aizrādījums par neizbēgamo nāvi (29—40) vāji apvienoti, otrais ir pa daļai pirmā variējums, trešo ievada Plūtona mājas apraksts, kā pretstats pirmajām mājām. Tāpat vēl nav ūdās parastās uzrunātās personas individuālizēšanas un izejas no noteiktas situācijas.

1. Romiešu mājas centrālās daļas, greznā atriya apraksts: zelta un zilpkaula greznotās griestu kasetes, marmora stabi un architrvs uz tiem, purpurs segām un aizkariem un t. l.
2. Sal. II 16, 11. Griestu kasetes romiešu mājās greznotas ar zeltu un t. l., jeb ar nelielām freskām. Mirdzums sal. IV 11, 6.
3. Horātijs piemin arī marmora dažādību: dzeltenais Afrikas Numidijas marmors (giallo antico) kolonnām, un uz tām zilganais no Himētas (Atikā) gulošam architrvam, frīsām un karnīzēm. Dažādās krāsās bijušas arī mājas dārza, peristila kolonnas (Ep. I 10, 22) Himēta marmoru pirmais ievēdis Krass 92. g. pr. Kr. Bez tam Horātijs piemin sevišķi dārgo balto ar sarkanām dzislām (Frīģijas) marmoru no Sinnadas (III 1, 41) un balto Paras marmoru (I 19, 6). Sal. marmora sliekni Ep. I 18, 79 un marmoru kā materiālu mākslas darbiem Ep. II 1, 96; I 6, 17; II 2, 180; Carm. IV 1, 20.
5. Atala mantojums visai Romas tautai, sk. I 1, 12. Negaidot nākusi šī bagātība tiem, kas to saņēmuši.
7. Klientu daudzums kā goda pazīme Romā (III 1, 15); klientes vērpj arī purpura dzijas, lai gatavo purpura tērpju pasniegtu patronam. Jo dižciltīgāki ir klienti, jo lielāks ir patronam gods. Lākoņu purpurs viens no labākiem; Horātijs piemin arī citus: no Koas (IV 15, 13), Gētūlijas (Ep. II 2, 181), Afrikas (Carm. II 16, 35), Tarentas (Ep. II 1, 207) un Sīdonas (Ep. I 10, 26; 6, 18), kā pašu dārgāko.
10. Sal. Ep. I 20, 20, Carm. II 20, 5 un Sat. I 6. Horātijs nekad nenoliedz, ka viņš ir no zemas kārtas, piemin tomēr, ka viņam nav kā klientam jāmin vareņajo sliekšņi (sal. ep. 2, 7—8); otrādi, lai gan viņš nav bagāts, pie viņa nāk viņa talanta dēļ (11 sal. III 16, 21).

12. Sal. Ep. 1, 31 sek.; draugs šeit, protams, Mēcēnāts.
15. Sal. II 16, 17; šeit 17—18.
20. Baijas (sal. III 4, 24; Ep. I 1, 83; I 15, 2; I 15, 12) iemīļots romiešu aristokratijas kūrorts Kampānijā pie Neāpoles ar lieliskām villām un peldētavām.
21. Sal. II 15; sk. III 1, 33 sek., III 24, 3.
23. Sk. II 15 — latifundiju izplešanās uz kaimiņu sīkzemnieku rēķina, pat ar negodīgiem paņēmieniem.
26. Sal. Sat. II 2 (Ofells).
29. Sal. I 28, 15; Ep. II 2, 178 un cit.
33. Sk. I 4, 13; III 1, 14 un cit.
34. Charons; Promētejs ir visgudrākais, bet arī viņš nevar no Plūtona mājas atpakaļ atgriezties (II 13, 37).
37. Tants sk. epōd. 17, 66; Sat. I 1, 68, Carm. I 26, 7; II 13, 37. Tants un Pelops (sk. Carm. I 6, 8) pievesti viņu lielās bagātības dēļ.

19.

Dziesma sākas ar trešās grāmatas 25. dziesmai līdzīgu pirmo motīvu par Bakchu, ko Horātijs redz kalnu vientulībā mācot dziesmas nimfām un satīriem; Horātijam nav sveša senā (Dēmokrits un citi) teorija par ekstatisko iedvesmi kā dzejas pamatu (sal. II 20; III 1; III 25 un cit.), lai gan viņš ar to neapmierinās, prasot līdzās talantam mākslu, izkoptu tehniku (Ars. Poet.). Šī ekstātiskā eksaltācijas teorija uzskata dzejnieku, līdzīgi praviešiem, par tādu, caur kuŗu izteicas dievība, to iedvesmojot, apgarojot (III 1, 3 Mūzu priesteris, kas prasa svētsvinīgu klusēšanu), vai arī liek viņam pacelties līdz dievībai, šķīrot viņu no pūļa (I 1, 30 sek.), vedot to svētajās birztaļās, tālu prom no ļaužu skatiem (šeit 1 sek.). Tuvināšanās dievībai pilda dzejnieku ar dievišķu iedvesmu, ved viņu ekstātiskā pravieša stāvoklī (III 25; III 5, 5; šeit 5 sek.; II 20 un cit.). Bakchs nav tikai vīna un jautrības dievs; ar viņa kultu ir saistāma Atikas traģēdija un komēdija; pretēji cēlajam, skaidrajam Apollonam, Mūzu vadonim, Dioniss ir ekstatisks dzejnieku iedvesmotājs un šo iedvesmu Horātijs bieži apzīmē par neprātam līdzīgu (insania). Šeit Horātijs netēlo radišanas psihozi, kā III 25; Bakcha epifānija, viņa parādīšanās kopā ar pavadoņiem stulbina un svētais neprāts modina dziesmu; šī dziesma ir dieva varenuma slavēšana, mistisks himns viņam par godu. Kā parasti himnos, arī šeit pievesti Bakcha varoņdarbi un brīnumi, un viss iz-

beidzas ar jūsmīgu apbrīnošanu, redzot viņa varenu dzīvinātāju un iznīcinātāju kosmisku spēku. Viņš savalda upes un jūras, kā arī varenos gigantus un Kerberu apakšzemē, nebūdams kaŗa dievs, ir arī varenais dabas dievs, ir visuvarens ar to spēku, kāds ir Orfejām (I 12, 9) un citiem dzejniekiem (II 13, 33) un viņu patroniem (III 11, 15). Horātijs apvieno šos motīvus, pēdējā daļā viņš it kā pievienojas Bakcha pielūdzējiem, viņa tīrsa nesātājiem, saucot līdzī ar tiem „Euhoe“ tam par godu un viņa neprāta aplaimots cieš kā tie, neaparakstot šo ekstāzi, attiecinātu uz dzejas radītāju momentu, kā III 25. Starpība starp Dionīsu un Apollonu kā dzejnieku patroniem ir liela; pirmais māca un inspīrē dzejnieku, liekot tam iepriekš pacelties pār zemes lietām un tās aizmirst ekstatiskā neprātā.

1. Bakcha parādīšanās vientuļos kalnājos, viņa iemīļotās vietās, kurpu dodas mainādes tā orgījas svinot (sal. 18 rind.; III 25, 2).
2. Praviētisks iespraudums — parādīšanās apliecināšana nākošām paaudzēm.
3. Nimfas (Sal. I 1, 31 pieminētas vēsās birztaļās; sal. arī III 25, 14) nav tieši Bakcha pavadoņi, bet dzīvo kalnos (šeit oreades). Ar Gracijām kopā tās ir ap Veneru (I 30, 6; II 8, 14; I 4, 6); satīri ir Dionīsa pastāvīgie pavadoņi.
4. Romā saplūst satīri ar pāniskiem; pēdējie ir ar āža kājām, kurpretim grieķu satīri pilnīgi cilvēka veidā, tikai ar smailām ausīm un nelielu asti. Ausis saceltas uzmanīgi klausoties, jo Pāns ar savu stabuli ir mūzikāls dievs, tāpat kā Fauns (I 17, 10 sek. un cit.).
5. Euhoe (*εὐβοή*) — sauciens Bakcham par godu viņa svētkos. Dzejnieks ir viņa cienītāju pulkā, viņa ziļļa (tīrsa) skarts, prieka un izbaiļu pilns ekstatiskā neprātā.
8. Sal. III 25, 18; I 18, 15.
9. Sal. I 18, 11 — nav atļauts pret Dionīsa gribu viņa mistiskās orgījas un svētumu pieminēt, bet atļauts ir dziedāt par viņa godu.
10. Tiādes vislielākā ekstasē Parnasa kalnājā Bakchu godinātājas sievietes (arī mainādes jeb bakchantes).
11. Eurīpīds (Bacch. 704 sek.) piemin Dionīsa brīnumus. Ar viņa tīrsu viena bakchante rada no zemes avotu, otra viņa straumi, trešā piena strautu; tāpat 141 sek. pieminēts arī plūstošais medus. Līdzīgs ir zelta laiku tēlojums Ep. 16, 47.
13. Ariadnei, ko, Tēseja atstātu, Dionīss ņem sev par sievu, viņš dāvā kāzu vainagu, ko vēlāk padarījis par zvaigznāju.
15. Tēbu ķēniņš Pentejs liedz Tēbu sievietēm piegrieztijs Dionīsa

- kultam, par ko Dionīss atriebjas, liekot Penteju saplosīt viņa paša mātei Agavei bakchiskās orgijās kalnos (sk. Sat. II 3, 304).
16. Tāpat Trāķijas Likurģs, Bakcha noliedzējs, neprātā saplosa sievu un meitu; arī pašu to saplosa Dionīsa pantēras.
 17. Dionīsa ceļojums no Indijas pār Indijas jūru (mare barbarum), kas viņam nākot bangas nomierinājusi, un pār Hidaspa un Oronta upēm, kas apstājas un dala straumi Dionīsa priekšā, lai viņš varētu pāriet sausām kājām.
 20. Bistonu cilts Trāķijā viena no senākām, kas pieņem Dionīsa kultu. Tipisks mainādu apraksts ar matos iepītām, tomēr tām nekaitīgām odzēm, Dionīsa svētkos kalnājos.
 21. Cīņa ar gigantiem sk. I 12, 21; sal. III 4, 42 sek.; viens no tiem ir Rēts (arī III 4, 55); lauvas veidā Dionīss ir parādījies arī tad, kad viņu gūstā saņēmuši Tirrēnas pirāti (Hymn. Homer. VII).
 25. Divējādā dieva daba: viņš ir jautribai, dejām un rotaļām, atturoties no asiņainām cīņām (sal. I 27, 4; Ep. II 2, 78), bet arī varonīgs cīņās (21).
 29. Dionīss izvedis no apakšzemes savu māti Semeli, to padarījis nemirstīgu, dodot tai Tiones vārdu.
 30. Bakchs tāpat kā Pāns, sev. romiešu dzejā bieži ar zelta ragu pierē.
 32. Kerbers — Sal. II 13, 34.

20.

„Gulbja dziesma“ noslēdz otro grāmatu, tāpat kā III 30 par nemirstību — trešo. Abos noslēgumos dzejnieks dod savas darbības vērtējumu; viņa darbi nemirs ar viņu, tie pastāvēs mūžīgi, jo daļa no viņa paliks (III 30); šeit viņš ir divdabis (biformis): miesu apraudās (21 sek.), bet pats dzejnieks nemirs (7—8), un pacelsies kā gulbis pār skauģiem un visu pasauli; visas tautas to pazīs un zinās. III 30 ir doma par dzejnieka nemirstību izteikta skaidrāki un no-teiktāki; šeit pamatā Hēsioda vārdi par Kirnu:

Spārnus es iedevu tev, lai pāri pār bezgala jūru
 Varējies pacelties tu viegli un augstumus sniegt,
 Pāri par zemi it visu; lai dzīrēs un mielastos visos
 Slavēts un pieminēts tu, visiem lai zināms tavs vārds (237 sek.).

Tuvi abi ievestie motīvi ir Ēnijam, kas liedz raudāt viņu izvadot, jo volito vivos per ora virum. Doma ietvērta paplašinātas epitafijas

veidā. Horātijs iedomājas savu nāves stundu (3), paredz nākotni un noslēdz dziesmu ar novēlējumu Mēcēnātam. Allēgorija sākumā turpināta ar zināmu reālismu pašā metamorfōzā.

1. Sal. II 2, 7 — slava, kas paliek pēc cilvēku nāves, nes to uz saviem viegļajiem spārnēm; ja parasti to attiecina uz dzejniekiem (I 6, 2; IV 2, 25), Horātijs kā lirisks dzejnieks šeit atzīmē savu atšķirību no citiem; šis dzejas veids līdz Katullam ir pilnīgi jauns Romā (sal. Ep. I 19, 21 sek.; III 30, 13).
2. Aiterī aiziet no miesas atbrīvotā dvēsele, pēc vēlākiem grieķu uzskatiem; Horātijs pāriet turpu kā dzejnieks un lidonis, gulbis (sal. IV 2, 25).
4. Skaudība ne tikai Horātija sabiedriskā stāvokļa dēļ, kā agrāk (Sat. I 6, 47; II 1, 75), bet arī viņa talanta dēļ (IV 3, 16; sal. Sat. I 9, 25); kritiķu nelabvēlīgās atsauksmes Horātijs piemin bieži (II 16, 40; Ep. I 19, 35), bet domā par nākamām paaudzēm (II 19, 2) un viņu taisnīgāku spriedumu. Pārmētam, ka viņš ir brīvvalstāistā dēls, viņš ir jau novērsis (III 30, 12; Ep. I 20, 20 sek., sal. Sat. I 6, 46; tāpat Ep. I 20, 23; Carm. II 18, 10). Pabalsta viņu Mēcēnāts (arī dzejā I 1, 35), un viņu Horātijs arī iedomājas par tuvāko draugu pie savas nāves gultas, kur tas sauks mirēju pēdējo reiz vārdā (6).
8. Stigas ūdeņi apņem un ierobežo mirušo valstību Tartarā.
9. Pārvēršanās. Gulbis (sal. IV 2, 25) Apollona putns; senie dzejnieki sevi salīdzina ar ērgli, lakstīgalu (Bakchilids).
13. Allēgorija izteic dzejnieka slavu, kas ies pār visām zemēm; ceļš uz hiperboreju zemi izteic arī to pašu. Kā Apollona putns, viņa gulbis, tas dosies turp, uz šo viņa iemīloto zemi, kur Apollona svētkos „gulbju padebeši“ dzied viņa svētās dziesmas (Hēkatsijs pie Ailiāna XI 1). Daidals un Īkars sal. I 3, 34; IV 2, 2. Domāts Īkara īsais lidojums.
14. sek. Minētas visas pasaules daļas un debesu puses: ziemeļos Bospors (sal. II 13, 13 sek.; III 4, 30), dienvidos Sirtes, gētulu zeme Afrikā (sk. I 22, 5), austrumos vēl romiešiem naidīgās pretojošās kolchu, dākiešu un geloņu zemes (sk. II 9, 21), rietumos Spānija un Gallija.
18. Marsi kalniešu cilts Itālijā, šeit romiešu vietā kareivīguma dēļ (sal. I 2, 39; ep. 16, 3).